

Европейски омбудсман
El Defensor del Pueblo Europeo
Evropský veřejný ochránce práv
Den Europæiske Ombudsmand
Der Europäische Bürgerbeauftragte

et Euroopa Ombudsman

Ο Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής

The European Ombudsman

Le Médiateur européen

An tOmbudsman Eorpach

Il Mediatore europeo

Eiropas ombuds

Europos ombudsmenas

Az Európai Ombudsman

L-Ombudsman Ewropew

De Europese Ombudsman

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

O Provedor de Justiça Europeu

Ombudsmanul European

Európsky ombudsman

Evropski varuh človekovih pravic

Euroopan oikeusasiamies

Europeiska ombudsmannen

■ Aasta aruanne

Euroopa Ombudsman

2009

■ Aasta aruanne

**Euroopa
Ombudsman**

© Euroopa Liit, 2010

Kasutamine on lubatud koos allikale viitamisega hariduslikel ja mittekaubanduslikel eesmärkidel.

ISBN 978-92-9212-202-7

ISSN 1725-972X

DOI 10.2869/17274

Aruanne on avaldatud veebilehel <http://www.ombudsman.europa.eu>

Kasutatakse kirjastiile Cambria, Calibri ja Etelka — Pierre Roesch typo-graphisme, Strasbourg.

Fotod: © Euroopa Liit, kui ei ole märgitud teisiti.

Printed in Luxembourg

Trükitud kvaliteetsele CyclusPrint trükipaberile, mis on toodetud üksnes ringlussevõetud kiust.

<http://www.ombudsman.europa.eu>

EUROOPA OMBUDSMAN

P. NIKIFOROS DIAMANDOUROS

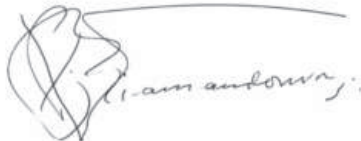
Hr Jerzy Buzek
President
Euroopa Parlament
Rue Wiertz
1047 Brüssel
BELGIA

Strasbourg, 19. aprill 2010

Härra president

Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 228 lõikega 1 ning ombudsmani kohustuste täitmist reguleeriva korra ja üldtingimuste kohta tehtud Euroopa Parlamendi otsuse artikli 3 lõikega 8 esitan käesolevaga oma 2009. aasta aruande.

Lugupidamisega

P. Nikiforos DIAMANDOUROS

Sisukord

Sissejuhatus **7**

1 Kokkuvõte **11**

2 Ombudsmani pädevus ja menetlused **21**

2.1 Euroopa Ombudsmanile kaebuse esitamise õigus **23**

2.2 Ombudsmani töö õiguslik alus **23**

2.3 Ombudsmani pädevus **25**

2.4 Kaebuste vastuvõetavus ja uurimiste alus **28**

2.5 Ombudsmani menetlused **29**

3 Kaebused ja uurimised **33**

3.1 Uuritud kaebuste ülevaade **35**

3.2 Algatatud uurimiste analüüs **40**

3.3 Ombudsmani uurimiste tulemused **42**

3.4 Hea tava musterjuhtumid **48**

3.5 Lõpetatud uurimiste temaatiline analüüs **49**

3.6 Edasisaatmised ja nõuanded **67**

4 Suhted institutsioonide, ombudsmanide ja muude sidusrühmadega **71**

4.1 Suhted ELi institutsioonidega **73**

4.2 Suhted ombudsmanide ja samalaadsete asutustega **77**

4.3 Suhted muude sidusrühmadega **80**

5 Ressursid **87**

5.1 Personal **89**

5.2 Eelarve **94**

Kuidas Euroopa Ombudsmaniga ühendust võtta **97**

Sissejuhatus

MUL on hea meel esitleda teile *2009. aasta aruannet*, milles kajastatakse ombudsmani möödunud aasta tööd kodanike, ettevõtete ja organisatsioonide huvides. Loodan, et saate siit hea ülevaate edusammudest, mida oleme teinud kõrgeimate haldusnormide edendamiseks ELi institutsioonides. Nagu alati, ootame ka seekord teie tagasisidet.

Tähtis aasta ombudsmanide jaoks

2009. aasta oli ombudsmani institutsiooni 200. aastapäev, mida maailma eri paigus tegutsevad ombudsmanid tähistasid juunis Stockholmis. Euroopa Ombudsmani jaoks algas viieteistkümmes tegevusaasta ja lõppes ka minu esimene täispikk ametiaeg ombudsmanina. Euroopa Parlamendi 20. jaanuari 2010. aasta otsus valida mind tagasi teiseks täispikaks ametiajaks näitab minu arvates seda, et meie büroo tehtud tööd hinnatakse, ning annab meile jõudu püüelda avatuma, usaldusväärsema, rohkem teenustele suunatud ja kodanikukesksema Euroopa Liidu halduse suunas.

Praegu on institutsiooni juhtimise seisukohalt väga põnev aeg. Üks ombudsmani põhiprioriteete järgmisel viiel aastal on aidata kindlustada, et Euroopa Liit tagaks kodanikele Lissaboni lepinguga lubatud hüved. Siinkohal on eriti tähtis Euroopa Liidu põhiõiguste harta, mis on nüüd õiguslikult siduv. Sellega seoses kaitsen ma eelkõige harta artiklis 41 sätestatud põhiõigust heale haldusele. Osana meie panusest ELi finantsmääruse reformi käsitlevas avalikus arutelus rõhutas ombudsman juba 2009. aasta detsembris, et asjaomastes eeskirjades tuleks võtta arvesse artiklit 41, andes ametnikele suuniseid selle kohta, kuidas nad peaksid tagama nii usaldusväärse finantsjuhtimise kui ka hea halduse. Näiteks tuleks finantsmääruses näha erandjuhtudel ette lisasummad haldusomavoliga tekitatud ebamugavuste või kannatuste hüvitamiseks. Finantsmääruse

reform annab suurepärase võimaluse rakendada põhiõigust heale haldusele ka praktikas.

Arvestades, et igal aastal korraldab ombudsman arvukalt uurimisi seoses läbipaistvuse puudumisega (2009. aastal 36% uurimistest), edendan ka edaspidi harta artiklis 42 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 15 sätestatud põhiõigust pääseda juurde dokumentidele. Samuti tagan, et kodanikud oleksid teadlikud oma õigusest pöörduda ombudsmani poole ja esitada parlamendile petitsioone (vastavalt harta artiklid 43 ja 44) ning seda õigust ka nõuetekohaselt kasutaksid, et nõuda hüvitust parimal viisil.

Ka Lissaboni lepinguga kehtestatakse üldsusele uus viis liidu demokraatias osalemiseks – kodanikualgatus. See peaks aitama oluliselt suurendada Euroopa kodanike mõjuvõimu. 2010. aasta algul vastasin avaliku arutelu raames küsimusele selle kohta, kuidas kodanikualgatus praktikas toimima peaks. On oluline näha ette küsimusi, mis võivad selle rakendamisel esile kerkida, eeskätt selliseid, mis võivad kaasa tuua kaebuse esitamise ombudsmanile. Selliste küsimuste ennetava tuvastamise ja neile tõhusate vastuste pakkumisega püüab ombudsman edendada head haldustava Euroopa Komisjonis ning aidata seeläbi kaasa kõnealuse kodanikele mõeldud uue väärtusliku vahendi edule. Samuti püüan tagada, et kodanikel, esindusühingutel ja kodanikuühiskonnal oleks kasu lepingu

Üks ombudsmani põhiprioriteete järgmisel viiel aastal on aidata kindlustada, et Euroopa Liit tagaks kodanikele Lissaboni lepinguga lubatud hüved.

uutest konsulteerimist, dialoogi ning oma seisukohtade avalikustamist ja avalikku vahetamist käsitlevatest sätetest.

Hea aasta tulemuste poolest

Ombudsmani teine prioriteet on tugevdada teeninduskultuuri Euroopa Liidu halduses. Minu uurimistega seoses antud vastuste põhjal on selge, et Euroopa Liidu institutsioonid, organid ja asutused juba järgivad kõrgetasemelist haldustava. Rohkem kui poolte 2009. aastal lõpetatud juhtumite puhul (56 %) oli asjaomane institutsioon nõus sõbraliku lahendiga või lahendas probleemi. 2008. aastal lõppes nii 36 % juhtumitest. Käesolevas aruandes tutvustatud üheksa musterjuhtumit on näited parimast tavast kaebustele vastamisel.

Komisjoni süsteemsete probleemidega seoses algatati neli omaalgatuslikku uurimist, näiteks seoses maksete õigeaegsusega ning juurdepääsuga dokumentidele rikkumismenetluste puhul. Ombudsman tegeles ka mitmesuguste oluliste põhimõtteliste küsimustega, nagu vajadus nõuetekohaselt dokumenteerida asjakohased koosolekud ja kontrollid. Käesolevas aruandes on esitatud kokkuvõtte ka nendest juhtumitest.

Kuigi ombudsman pidi tegema institutsioonidele kriitilise märkuse üksnes 35 juhul (2008. aastal 44 ja 2007. aastal 55 juhul), on siinkohal endiselt arenguruumi. Seetõttu avaldan ka edaspidi oma veebilehel aastaülevaateid järeelmeetmetest, mida institutsioonid vastusena kriitilistele märkustele ja lisamärkustele võtavad. 2009. aasta ülevaatest ilmnes, et kriitilisi märkusi ja lisamärkusi koos arvestades võeti rahuldavaid järeelmeetmeid 79 %-l juhtudest. Järeelmeetmed lisamärkustele olid rahuldavad kõikidel juhtudel, samas kui kriitiliste märkuste puhul võeti rahuldavaid järeelmeetmeid vaid 62 %-l juhtudest. See näitab, et nii ombudsmanil kui ka institutsioonidel seisab veel ees suur töö ametnike veenmisel selles, et ombudsmani tegevuse suhtes kaitsva hoiaku võtmine on nende institutsioonide jaoks kasutamata jäetud võimalus, mis ähvardab kahjustada Euroopa Liidu mainet.

Halduse kvaliteedi parandamine kodanike hüvanguks on ombudsmani kogu tegevuse proovikivi. Ombudsmani büroo töö seisukohast on mul hea meel teatada, et uurimiste keskmine kestus lühenes

Halduse kvaliteedi parandamine kodanike hüvanguks on ombudsmani kogu tegevuse proovikivi.

13 kuult 2008. aastal üheksale kuule 2009. aastal. Soovime uurimiste abil tulemuste saavutamisele kuluvat aega veelgi lühendada.

Tihe teabevahetusaasta

2009. aasta algas ombudsmani uue veebilehe avamisega. Uus veebileht sisaldab interaktiivset juhendit, mille abil saab välja selgitada asutuse, mille poole oleks kaebusega kõige asjakohasem pöörduda. Juhend osutus väga edukaks ning sellest on aasta jooksul abi saanud rohkem kui 26 000 inimest. Meie büroole saadetud kaebuste arv vähenes 3 406-lt 2008. aastal 3 098-le 2009. aastal, sest järjest rohkem inimesi leidis esimese korraga üles õige adressaadi. See on minu jaoks väga motiveeriv. Selle suundumuse jätkumiseks tugevdasime aasta jooksul koostööd teiste teabevõrgustike ja probleemide lahendamise võrgustikega, nagu *Europe Direct* ja *SOLVIT*.

Suurendasime jõupingutusi võimalike kaebuse esitajate teavitamiseks, korraldades valitsusväliste organisatsioonide, huvirühmade, ettevõtete ja ekspertrühmadega mitmesuguseid üritusi. Tänu sellisele teavitustegevusele ning kaebuse esitajate jaoks saavutatud muljet avaldavatele tulemustele kasvas ombudsmani töö kajastamine meedias 85 % võrra. Selline laiem kõlapind meedias aitab oluliselt tõsta teadlikkust kaebuse esitamise õigusest ning ombudsmani rollist ELi haldusasutustelt

vastutuse nõudmisel. Osaliselt on sellisest tegevusest tingitud ka 2009. aastal laekunud kaebuste alusel alustatud uurimiste arvu kasv 293-lt 335-le.

Peaaegu 80 % registreeritud juhtumite puhul saime kaebuse esitajat aidata, alustades juhtumiga seoses uurimise, edastades kaebuse pädevale asutusele või andes nõu, kelle poole pöörduda. Rohkem kui 55 % juhtumitest kuulus mõne Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikme pädevusse, mis kinnitab vajadust tugevdada koostööd võrgustikku kuuluvate Euroopa, riiklike ja piirkondlike ombudsmanide ning petitsioonikomisjonide vahel. Aprillis Küprosel peetud ELi liikmesriikide ja kandidaatriikide ombudsmanide seitsmes seminar pakkus selleks suurepärase võimaluse.

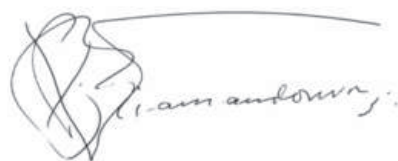
2009. aasta viimane oluline sündmus oli institutsiooni missioonikirjelduse vastuvõtmine. Selles sätestatakse järgmine:

Euroopa Ombudsman püüab leida Euroopa Liidu institutsioonide vastu suunatud kaebustele õiglasid lahendusi, ergutab läbipaistvuse edendamist ja toetab haldus- asutuste teeninduskultuuri arengut. Ombudsmani eesmärk on luua dialoogi kaudu usaldus kodanike ja Euroopa Liidu vahel ning parandada kõrgeimate käitumishormide järgimist liidu institutsioonides.

Alates 2010. aasta algusest kavatsen töötada välja sellel missioonikirjeldusel põhineva strateegia, mis hõlmab tervet ombudsmani viieaastast ametiaega.

See strateegia on alus, mille põhjal ma tulevikus kodanike heaks tööd teen.

Strasbourg, 16. veebruar 2010

P. Nikiforos DIAMANDOUROS

Kokkuvõte

EUROOPA Ombudsmani viieteistkümnes aruanne Euroopa Parlamendile annab ülevaate ombudsmani tegevusest 2009. aastal. See on seitsmes aruanne, mille esitab hr P. Nikiforos DIAMANDOUROS, kes alustas tööd Euroopa ombudsmanina 1. aprillil 2003.

■ Aruande ülesehitus

Aruanne koosneb viiest peatükist. Aruanne algab ombudsmani eessõnaga ning sellele järgneb käesolev kokkuvõte, mis moodustab aruande esimese peatüki.

Teises peatükis selgitatakse ombudsmani pädevust ning kirjeldatakse tema tegevust kaebuste käsitlemisel ja uurimisel. Selles peatükis esitatakse ülevaade kõikidest eelmise aasta jooksul aset leidnud olulisematest arengutest.

Kolmandas peatükis antakse ülevaade 2009. aasta jooksul käsitletud kaebustest ning tutvustatakse üksikasjalikult korraldatud uurimisi. See peatükk sisaldab ka ombudsmani esiletõstetud musterjuhtumeid tutvustavat osa ning temaatilist analüüsi, mis hõlmab ombudsmani 2009. aasta otsuste kõige olulisemaid juriidilisi ja faktilisi järeldusi. Kõnealune peatükk lõpeb ülevaatega juhtumitest, mille ombudsman suunas muudele kaebusi käsitlevatele organitele.

Neljandas peatükis käsitletakse ombudsmani teavitustegevust, sealhulgas suhteid teiste Euroopa Liidu institutsioonide, organite ja asutustega, samuti riiklike, piirkondlike ja kohalike ombudsmanide kogukonnaga Euroopas, ning antakse ülevaade ombudsmani teabevahetustegevusest.

Viiendas peatükis tutvustatakse üksikasjalikult ombudsmani töötajaskonda ja eelarvet.

■ Euroopa Ombudsmani roll

Euroopa Ombudsmani büroo loodi Maastrichti lepinguga Euroopa Liidu kodakondsuse ühe osana. Ombudsman uurib kaebusi Euroopa Liidu institutsioonide, organite või asutuste¹ haldusomavoli

Ombudsman uurib kaebusi Euroopa Liidu institutsioonide, organite või asutuste haldusomavoli kohta, välja arvatud juhul, kui Euroopa Liidu Kohus tegutseb õigusemõistjana.

kohta, välja arvatud juhul, kui Euroopa Liidu Kohus² tegutseb õigusemõistjana. Euroopa Parlamendi heakskiidul on ombudsman määratlenud haldusomavoli viisil, mis eeldab õigusriigi ja hea halduse põhimõtete järgimist ning põhiõiguste austamist.

Peale üksikisikute, äriühingute ja muude ühenduste kaebustele vastamise teeb ombudsman ka ennetavat tööd, algatades omaalgatuslikke uurimisi, kohtudes ELi institutsioonide liikmete ja ametnikega ning teavitades kodanikke nende õigustest ja sellest, kuidas neid õigusi kasutada.

1. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 228 (enne Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikkel 195) laiendatakse ombudsmani volitusi „ühenduse institutsioonide või organite” tegevuses esinevat haldusomavoli käsitlevatelt kaebustelt „liidu institutsioonide, organite või asutuste” tegevuses esinevat haldusomavoli käsitlevatele kaebustele. Kui varem kasutati ombudsmani aastaaruandes terminit „institutsioonid ja asutused”, siis nüüd kasutame asjakohastes kohtades kõikide ELi institutsioonide, organite ja asutuste tähistamiseks terminit „institutsioonid”.

2. Lissaboni lepinguga muudeti Euroopa Ühenduste Kohtu ja Esimese Astme Kohtu nimesid. Nüüd nimetatakse neid üheskoos Euroopa Liidu Kohtuks ning eraldi vastavalt Euroopa Kohtuks ja Üldkohtuks.

■ Kaebused ja uurimised

Ülevaade läbivaadatud kaebustest

2009. aastal registreeris ombudsman 3 098 kaebust (2008. aastal 3 406). Peaaegu 60 % neist kaebustest esitati interneti teel, enamjaolt ombudsmani veebilehel 23 keeles kättesaadava elektroonilise kaebuse vormi kaudu.

Kokku menetleti³ 3 119 kaebust (2008. aastal 3 346). Kõikidest menetletud kaebustest 55 % (1704 kaebust) jäi mõne Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikme pädevusse ning 23 % (727 kaebust)

Peaaegu 80 %-l juhtudest sai ombudsman kaebuse esitajaid aidata, algatades juhtumi uurimise, edastades selle pädevale organile või andes nõu, kuhu probleemi kiireks ja tulemuslikuks lahendamiseks pöörduda.

Euroopa Ombudsmani pädevusse. Uurimise tõi kaasa kokku 11 % kaebustest. Peaaegu 80 %-l juhtudest sai ombudsman kaebuse esitajaid aidata, algatades juhtumi uurimise, edastades selle pädevale organile või andes nõu, kuhu probleemi kiireks ja tulemuslikuks lahendamiseks pöörduda.

Kokku käsitles ombudsman vaadeldaval aastal ligi 5 000 kaebust ja teabepäringut.

Algatatud uurimiste analüüs

2009. aastal algatati esitatud kaebuste põhjal kokku 335 uut uurimist (võrreldes 293-ga 2008. aastal). Neist 84 % esitasid üksikisikud ning 16 % äriühingud ja muud ühendused.

Euroopa Komisjoni võimalike süsteemsete probleemide lahendamiseks algatas ombudsman ka neli omaalgatuslikku uurimist.

Nagu eelmistel aastatel, olid ka enamik 2009. aastal ombudsmani algatatud uurimisi seotud komisjoniga (191 uurimist ehk 56 % uurimiste koguarvust). Kuna komisjon on ELi peamine institutsioon, kes võtab vastu kodanikele vahetat mõju avaldavaid otsuseid, on loomulik, et kodanikel on kõige enam kaebusi just selle institutsiooni kohta. Tuleb aga märkida, et 2008. aasta võrreldav arv oli 66 % uurimiste koguarvust. Euroopa Parlamendiga oli seotud 38 uurimist (11 %), Euroopa Personalivaliku Ametiga (EPSO) 30 (9 %), Euroopa Liidu Nõukoguga 12 (4 %) ning Euroopa Liidu Kohtuga 9 (3 %). Kohtu puhul on oluline mainida, et ombudsman tohib algatada uurimisi üksnes institutsiooni töö selle osa suhtes, mis ei hõlma õigusemõistmist. Veel 59 uurimist olid seotud 23 ELi teise institutsiooni, organi ja asutusega.

2009. aastal algatatud uurimiste aluseks olnud peamised väidetava haldusomavoli liigid olid läbi- paistvuse puudumine, sealhulgas teabe andmisest keeldumine (121 juhtumit ehk 36 % kõikidest juhtumitest), ebaõiglus või võimulialdus (48 juhtumit ehk 14 %), välditavad viivitused (45 juhtumit ehk 13 %), menetlusvead (44 juhtumit ehk 13 %), hooletus (22 juhtumit ehk 6 %), suutmatus tagada kohustuste täitmist, st Euroopa Komisjoni suutmatus täita oma rolli asutamislepingute täitmise järelevalvajana liikmesriikide suhtes (21 juhtumit ehk 6 %), õiguslikud eksimused (19 juhtumit ehk 6 %) ja diskrimineerimine (17 juhtumit ehk 5 %).

2009. aastal lõpetas ombudsman 318 juhtumi uurimise (2008. aastal 355). Nendest juhtumitest 311

Enamik uurimistest lõpetati ühe aasta jooksul (70 %). Rohkem kui poolte juhtumite (55 %) uurimine lõpetati kolme kuu jooksul. Keskmiselt kulus juhtumi uurimisele üheksa kuud.

olid seotud kaebustega ja seitse olid omaalgatuslikud. Enamik uurimistest lõpetati ühe aasta jooksul (70 %). Rohkem kui poolte juhtumite (55 %) uurimine lõpetati kolme kuu jooksul. Keskmiselt kulus juhtumi uurimisele üheksa kuud.

Ombudsmani uurimiste tulemused

Võimaluse korral püüab ombudsman saavutada positiivset tulemust, mis rahuldab nii kaebuse esitajat kui ka institutsiooni, kelle vastu kaebus esitati. ELi institutsioonide koostöö on ülimalt tähtis selliste tulemuste saavutamiseks, mis aitavad tugevdada institutsioonide ja kodanike vahelisi

3. Statistiline kategooria „menetletud” tähendab, et kaebus on läbinud analüüsi, mille eesmärk on teha kindlaks, kas kaebus (i) jääb ombudsmani pädevuse piiresse, (ii) vastab vastuvõetavuse kriteeriumitele ja (iii) annab põhjust uurimise algatamiseks. Kuna selline menetlemine võtab aega, siis erineb asjaomasel aastal menetletud kaebuste arv samal aastal registreeritud kaebuste arvust.

suhteid ning vältida kulukaid ja aeganõudvaid kohtuvaidlusi. 2009. aastal lõpetatud juhtumitest 179 puhul (56 % juhtumite koguarvust) saavutati kaebuse esitaja jaoks kiiresti positiivne tulemus. Need juhtumid lahendas institutsioon ise või jõuti sõbraliku lahendini. 2008. aastal oli selliste juhtumite arv 129, mis omakorda oli juba kaks korda rohkem kui kaks aastat varem, 2006. aastal.

18 % juhtumite (58 juhtumit) korrald haldusomavoli ei tuvastatud. Selline tulemus ei ole kaebuse esitaja jaoks tingimata negatiivne, sest ta saab asjaomaselt institutsioonilt vähemalt täieliku selgituse tolle tegevuse kohta, samuti ombudsmani arvamuse juhtumist.

12 % juhtumite (37 juhtumit) korrald tuvastas ombudsman haldusomavoli esinemise, siiski suutis ta neist kahe juhtumi jaoks saavutada kaebuse esitajale positiivse tulemuse: institutsioon nõustus ombudsmani esitatud soovitusettepanekuga. Asjaomasel aastal ei esitanud ombudsman Euroopa Parlamendile ühtegi eriaruannet. 35 juhtumi uurimine lõpetati kriitilise märkusega. Kriitiline märkus kinnitab kaebuse esitajale, et tema kaebus on õigustatud, ja näitab asjaomasele institutsioonile, mida on valesti tehtud, et edaspidi oleks võimalik haldusomavoli vältida.

Ühtlasi on ombudsman ELi institutsioonide edasise toimimise täiustamiseks hakanud üha sagedamini esitama lisamärkusi, kui ta näeb võimalust institutsiooni halduse kvaliteedi parandamiseks. 2009. aastal tegi ombudsman lisamärkusi kokku 28 juhtumi kohta.

On oluline, et institutsioonid võtaksid ombudsmani kriitiliste märkuste ja lisamärkuste suhtes järelmeetmeid ning lahendaksid tuvastatud probleeme. Sel eesmärgil avaldas ombudsman 2009. aastal oma veebilehel uuringu, milles käsitletakse asjaomaste institutsioonide järelmeetmeid kõikidele 2008. aastal tehtud kriitilistele märkustele ja lisamärkustele.

Hea tava musterjuhtumid [→→→]

2009. aastal lõpetatud juhtumitest üheksa illustreerivad head tava ning on nimetatud musterjuhtumiteks. Sellised juhtumid on kõikidele ELi institutsioonidele, organitele ja asutustele eeskujuks,

2009. aastal lõpetatud juhtumitest üheksa illustreerivad head tava ning on nimetatud musterjuhtumiteks.

kuidas ombudsmani tõstatatud probleemidele kõige paremini reageerida.

Kaks neist on seotud **komisjoni** käsitletud rikkumisjuhtumitega lennureisijate õiguste (**2980/2008/GG**) ning keskkonna (**791/2005/(IP)FOR**) valdkonnas. Komisjon tegutses konstruktiivselt veel kahe juhtumi puhul, nõustades (i) tühistama personaliga seotud juhtumi puhul sissenõudekorralduse (**1908/2007/JF**) ja (ii) uurima, kas tal oleks võimalik tühistada 500 000 EUR suurune sissenõudekorraldus lepinguga seotud juhtumi puhul (**2119/2007/ELB**).

Läbipaistvusega seotud küsimustes nõustus **Euroopa Pettustevastane Amet** (OLAF) esitama kahele Belgia äriühingule suure hulga dokumente (ühendatud juhtumid **723/2005/OV** ja **790/2005/OV**) ning **Euroopa Personalivaliku Amet** (EPSO) nõustus lubama kõikidel kandidaatidel (ka nendel, kes osutusid valituks) tutvuda oma testide tulemustega (**2346/2007/JMA**).

Samuti reageerisid ombudsmani ettepanekutele eeskujulikult ka kolm täitevasutust: **Konkurentsivõime ja Uuendustegevuse Täitevasutus** ja **Euroopa Teadusnõukogu Rakendusamet** töölevõtmisega seotud juhtumites (vastavalt juhtumid **1562/2008/BB** ja **2003/2008/TS**) ning **Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Täitevasutus** toetustaotluse tagasilükkamisega seotud juhtumis (**1537/2008/(T)GG**).

Lõpetatud uurimiste temaatiline analüüs

Juhtumite lõpetamise otsused avaldatakse tavaliselt ombudsmani veebilehel (<http://www.ombudsman.europa.eu>) inglise keeles ja kaebuse esitamise keeles, kui see ei ole inglise keel. Valitud hulga juhtumite kokkuvõtted on ombudsmani veebilehel kättesaadavad kõigis 23 ELi ametlikus keeles. Kokkuvõtetes kajastatakse 2009. aastal vastu võetud 318 juhtumi lõpetamise otsustes hõlmatud teemasid ning nendega seotud ELi institutsioone, organeid ja asutusi, samuti juhtumite lõpetamise eri põhjuseid.

Käesoleva aruande punktis 3.5 analüüsitakse ombudsmani 2009. aasta otsuste kõige tähelepanuväärsemaid õiguslikke ja faktilisi järeldusi. Järeldused on esitatud uurimiste peateemade järgi, mis on jagatud seitsmesse põhikategooriasse⁴:

- Avatus, üldsuse juurdepääs dokumentidele ja teabele ning isikuandmed;
- Euroopa Komisjon asutamislepingute täitmise järelevalvajana;
- Hankelepingute sõlmimine ja toetuste andmine;
- Lepingute täitmine;
- Haldusküsimused ja personalieeskirjad;
- Konkursid ja valikumenetlused;
- Institutsionaalsed, poliitilised ja muud küsimused.

Temaatilise analüüsi esimeses osas antakse ülevaade ombudsmani 2009. aasta otsustest kaebuste kohta, mis käsitlesid (i) üldsuse juurdepääsu dokumentidele, (ii) üldsuse juurdepääsu teabele ning (iii) isikuandmete kaitset ja andmesubjektide õigust tutvuda enda kohta käivate andmetega. Uuritud teemad ulatusid taotluste registreerimise ja dokumentidele juurdepääsu andmisega seotud viivitustest kuni määruses nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta dokumentidele)⁵ sätestatud erandite erinevate tõlgendusteni. Vaadeldakse ka isikuandmete kaitsega seotud juhtumeid.

Teine juhtumite kategooria hõlmab kaebusi komisjoni vastu seoses tema kohustusega tegutseda asutamislepingute täitmise järelevalvajana. Selliste juhtumite puhul võib ombudsman käsitleda nii komisjoni tegevuse menetluslikke kui ka sisulisi tahke. 2009. aastal hõlmasid uuritud süüdistused kaebuste registreerimata jätmist, viivitusi otsuste tegemisel ning rahulolematust komisjoni otsustega teatavaid kaebusi mitte käsitleda.

Temaatilise analüüsi kolmandas osas vaadeldakse hankelepingute sõlmimise ja toetuste andmisega seotud kaebusi. Selliste juhtumite käsitlemisel piirdub ombudsman kontrollimisega, kas menetluse suhtes kohaldatavaid eeskirju on järgitud, kas faktid on tõesed ning ega ole ilmsiks tulnud mõnd ilmset hindamisviga või võimu kuritarvitamist. Ombudsman võib uurida ka seda, kas institutsioonid on täitnud oma kohustust otsuseid põhjendada ning kas antud põhjendused on selged ja mõistlikud. 2009. aastal uuris ombudsman ebaõiglase kohtlemise, pakkumiste väära või ebaõiglase tagasilükkamise ning viivitustega seotud juhtumeid.

Neljandas kategoorias vaadeldakse juhtumeid, mille puhul ei täida institutsioonid kaebuse esitajate väitel oma lepingujärgseid kohustusi. Lepingutega seotud vaidlustes peab ombudsman õigustatuks piirduda oma uurimises kontrollimisega, kas asjaomane Euroopa Liidu institutsioon on esitanud talle selge ja põhjendatud selgituse oma tegevuse õiguslike aluste kohta ning selle kohta, miks ta peab oma seisukohta antud lepingulises küsimuses põhjendatuks. 2009. aastal uuris ombudsman alltöövõtjate, abikõlblike kulude ning väidetava ebaõiglase kohtlemisega seotud probleeme.

Viendas kategoorias käsitletakse kaebusi institutsioonide haldustegevuse kohta, eriti seoses ametnike personalieeskirjade ja muude asjakohaste dokumentide kohaldamisega. Sellised juhtumid on väga erineva iseloomuga ning hõlmavad peaaegu kõiki institutsioone, organeid ja asutusi.

Temaatilise analüüsi kuuendas osas uuritakse kaebusi avatud konkursside ja muude valikumenetluste kohta. Enamik neist juhtumitest on seotud EPSoga ning neis käsitletakse läbipaistvuse puudumist, diskrimineerimist ja viivitusi.

Viimane kategooria hõlmab mitmesuguseid institutsioonide vastu esitatud kaebusi seoses nende poliitikat kujundava tegevuse või üldise toimimisega.

4. 2009. aastal lõpetatud uurimiste põhjal jagunevad uurimised põhiteemade järgi järgmiselt: läbipaistvus (31%), haldusküsimused ja personalieeskirjad (16%), konkursid ja valikumenetlused (16%), institutsionaalsed ja poliitilised küsimused (14%), Euroopa Komisjon asutamislepingute järelevalvajana (9%), lepingute täitmine (8%) ning hankelepingute sõlmimine ja toetuste andmine (6%).

5. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1049/2001, 30. mai 2001, üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43.

■ Suhted institutsioonide, ombudsmanide ja muude sidusrühmadega

Suhted ELi institutsioonidega

Euroopa Ombudsmanile on ülimalt olulised konstruktiivsed suhted ELi institutsioonidega, et saavutada kõrgeimad võimalikud haldusnormid. Ombudsman kohtub regulaarselt ELi institutsioonide, organite ja asutuste liikmete ja ametnikega, et arutada halduse paremaks muutmise viise ning tagada oma märkuste, soovitude ja aruannete nõuetekohane järgimine.

2009. aastal kõneles ombudsman DIAMANDOUROS Euroopa Komisjoni peadirektorite ees ning kohtus mitmel korral komisjoni esindajatega. Jätkus tihe koostöö võrgustikuga SOLVIT, mis tegeleb siseturuga seotud kaebuste lahendamisega, ja teabevõrgustikuga *Europe Direct*, mis vastab inimeste küsimustele ELi kohta.

Ombudsmani suhetes parlamendiga olid 2009. aastal eriti olulisel kohal kohtumised parlamendi esindajatega seoses määruse nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta dokumentidele) käimasoleva läbivaatamisega. 2. septembril 2009 kohtus ombudsman ka petitsioonikomisjoni uue esimehe, Euroopa Parlamendi liikme Erminia MAZZONIGA ning esitas 14. septembril komisjonile oma 2008. aasta aruande. 12. novembril toimus Euroopa Parlamendi liikme Chrysoula PALIADELI koostatud ettekande põhjal parlamendi täiskogu arutelu ombudsmani 2008. aasta tegevuse üle.

Asjaomase aasta olulisemate sündmuste hulka kuulusid ka ettekanded Euroopa tuleviku analüüsirühmale (*Reflection Group on the Future of Europe*) ja nõukogu teabevahetuse töörühmale.

Asjaomase aasta olulisemate sündmuste hulka kuulusid ka ettekanded Euroopa tuleviku analüüsirühmale (*Reflection Group on the Future of Europe*) ja nõukogu teabevahetuse töörühmale.

Ombudsman pidas kõne ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, osales Euroopa Investeerimispanka kaebuste menetlemise ja läbipaistvuspoliitika avalikul arutelul ning tõhustas koostööd Euroopa Personalivaliku Ametiga.

2009. aastal jätkas ombudsman teabevahetust ELi institutsioonide, organite ja asutustega. Peale parlamendi, komisjoni ja nõukogu esindajate kohtus ta ka Euroopa Liidu Kohtu ning Euroopa Kontrollikoja liikmete, Euroopa Pettustevastase Ameti direktori ja Euroopa andmekaitseinspektori asetäitjaga. Pildil on ombudsman koos kontrollikoja presidendi Vítor DA SILVA CALDEIRAGA.

Suhted ombudsmanide ja samalaadsete asutustega

Paljud kaebuste esitajad pöörduvad Euroopa Ombudsmani poole siis, kui neil on probleeme riigi, piirkondliku või kohaliku tasandi ametiasutustega. Euroopa Ombudsman teeb tihedat koostööd

Euroopa Ombudsman teeb tihedat koostööd oma kolleegidega liikmesriikides, et tagada kodanike Euroopa Liidu õigusega seotud kaebuste kiire ja tõhus lahendamine.

oma kolleegidega liikmesriikides, et tagada kodanike Euroopa Liidu õigusega seotud kaebuste kiire ja tõhus lahendamine. Enamjaolt toimub selline koostöö Euroopa ombudsmanide võrgustiku raames. Võrgustik koosneb praegu 94 büroost 32 riigis, hõlmates riiklikku ja piirkondlikku tasandit Euroopa Liidus, samuti riiklikku tasandit ELi kandidaatriikides ning Norras, Islandil ja nüüd ka Šveitsis. Ka Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjon on võrgustiku täisliige.

Võrgustiku üks eesmärke on hõlbustada kaebuste kiiret edastamist pädevale ombudsmanile või samalaadsele asutusele. 2009. aastal suunati kaebuse esitaja 977 juhtumi puhul edasi Euroopa ombudsmanide võrgustiku mõne liikme juurde või anti talle nõu pöörduda mõne võrgustiku liikme poole.

Käesoleva aruande punktis 4.2 antakse üksikasjalik ülevaade võrgustiku tegevusest 2009. aastal, mille haripunkt oli seitsmes ELi liikmesriikide ja kandidaatriikide riiklike ombudsmanide seminar, mis toimus aprillis Küprosel Paphoses. Seminaril korraldasid üheskoos Euroopa Ombudsman ja Küprose haldusvolinik (ombudsman) Eliana NICOLAOU. Rändeteemale pühendatud seminaril olid esindatud 29 riigi piirkondlike ja riiklike ombudsmanide bürood.

Võrgustiku arengule on tõhusalt kaasa aidanud ka Euroopa ombudsmani visiidid liikmesriikidesse ja kandidaatriikidesse, mis korraldati koostöös nende riikide ombudsmanidega. 2009. aastal külastas Euroopa ombudsman oma kolleegi Slovakkias (mai), Tšehhi Vabariigis (mai), Soomes (oktoober) ja Eestis (oktoober).

Kõnealusel aastal tegi ombudsman jõupingutusi koostöö edendamiseks oma kolleegidega ka väljaspool Euroopa ombudsmanide võrgustikku. Muude oluliste ürituste hulgas osales ombudsman DIAMANDOUROS 2009. aasta juunis Stockholmis korraldatud Rahvusvahelise Ombudsmanide Instituudi (IOI) üheksandal maailmakongressil, mille käigus tähistati ka Rootsi Parlamendi Ombudsmani 200. aastapäeva. Selle olulise sündmuse tähistamiseks peetud konverentsil vaadati tagasi ombudsmani institutsiooni arengule alates selle väljakujunemisest Rootsis kuni mitmesuguste tänapäevaste vormideni.

Eespool osutatud seminaride, kaks korda aastas ilmuva teabelehe, elektrooniliste arutelude, dokumentide jagamise foorumi ja elektrooniliste päevauudiste kaudu toimib võrgustik kasuliku teabevahetuse mehhanismina ELi õiguse ja parima tava vallas. Peale sellise võrgustiku kaudu toimuva korrapärase mitteametliku teabevahetuse on olemas ka erimenetlus, mille abil saavad riiklikud või piirkondlikud ombudsmanid taotleda kirjalikke vastuseid päringutele ELi õiguse ja selle tõlgendamise kohta, sealhulgas konkreetsete käsitletavate juhtumitega seotud päringutele. 2009. aastal laekus üks uus päring.

Suhted muude sidusrühmadega

Euroopa Ombudsmani kohustus on tagada, et iga isik või organisatsioon, kellel on probleeme ELi institutsioonidega, oleks teadlik oma õigusest esitada ombudsmanile kaebus haldusomavoli

Euroopa Ombudsmani kohustus on tagada, et iga isik või organisatsioon, kellel on probleeme ELi institutsioonidega, oleks teadlik oma õigusest esitada ombudsmanile kaebus haldusomavoli kohta.

kohta. Käesoleva aruande punktis 4.3 antakse ülevaade eri viisidest, kuidas ombudsman püüdis 2009. aastal suurendada üldsuse teadlikkust õigusest esitada kaebusi. Ombudsman ja tema töötajad tegid ligikaudu 145 ettekannet ombudsmani tegevuse vastu huvi tundvatele rühmadele. 2009. aastal hõlmas ombudsmani peamine meediategevus pressikonverentse Brüsselis ning eespool osutatud

teavitusviiside raames. Aasta jooksul anti välja 21 pressiteadet. Muu hulgas olid need seotud selliste teemadega nagu avalikkuse juurdepääsu dokumentidele käsitlevate ELi eeskirjade läbivaatamine, lennureisijate õigused, Euroopa Komisjoni maksete hiline mine, parlamendi hoonete ehitamise rahastamine ning mikroprotsessorite tootja Inteli esitatud kaebus.

5. jaanuaril 2009 käivitas Euroopa Ombudsman oma uue veebilehe. Eriti huvitav on uuel veebilehel avaldatud ombudsmani interaktiivne juhend, mille eesmärk on aidata inimestel välja selgitada kõige sobilikum organ, kelle poole nad oma kaebusega pöörduda saaksid. 2009. aastal otsis ja sai ombudsmani interaktiivse juhendi kaudu abi enam kui 26 000 inimest. Aasta jooksul täiendati veebilehte korrapäraselt otsuste, juhtumite kokkuvõtete, pressiteadete, eesootavate sündmuste üksikasjade ja väljaannetega. Ajavahemikul 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2009 külastas ombudsmani veebilehte ligikaudu 340 000 eraldi külastajat, kes kokku vaatasid rohkem kui 4 miljonit lehekülge. Suurim arv külastajaid oli Hispaaniast, millele järgnesid Itaalia, Saksamaa, Prantsusmaa ja Belgia.

Väljaannetest pakkus 2009. aastal erilist huvi uues vormis aasta aruanne ja uus kokkuvõtlik dokument 2008. aasta ülevaade.

Selleks et tõsta teadlikkust nii Euroopa Ombudsmani veebilehel kättesaadavast uuest interaktiivsest juhendist kui ka kõikidest üksikisikute, äriühingute ja muude ühenduste käsutuses olevatest probleemide lahendamise mehhanismidest üldisemalt, korraldas ombudsman 2009. aasta märtsis Brüsselis seminari. Seminaril tutvustati Euroopa Ombudsmani, Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoni, SOLVITI ning Euroopa Kodanike Teenistuse (European Citizen Action Service – ECAS) pakutavaid teenuseid.

■ Ressursid

Käesoleva aruande punktis 5.1 antakse ülevaade ombudsmani büroo struktuurist ning esitatakse mõningast eluloolist teavet ombudsmani ja tema büroo juhtkonna kohta.

See punkt sisaldab teavet ka ombudsmani töötajate mõttekodade ja koosolekute kohta. Töötajaskonna mõttekojad moodustavad lahutamatu osa ombudsmani strateegilisest planeerimisest, andes

2009. aasta mõttekoda toimus 11.–13. veebruaril ning seal arutleti teemal „Koos töötades“.

eeskätt inspiratsiooni ja kasulikke suuniseid poliitika kavandamiseks ning iga-aastase juhtimiskava koostamiseks. Mõttekojad kuuluvad iga-aastaste ürituste kalendrisse ning annavad töötajatele ja praktikantidele võimaluse jagada oma vaateid ombudsmani tööga otseselt seotud teemade kohta.

2009. aasta mõttekoda toimus 11.–13. veebruaril ning seal arutleti teemal „Koos töötades“. Sarnaselt oma eelkäijatega oli ka kolmas mõttekoda töötajate jaoks väga positiivne kogemus.

Ombudsmani büroo ametikohtade loetelus oli 2009. aastal 63 ametikohta. Eelarveassigneeringud moodustasid kokku 8 906 880 EUR.

Ombudsmani pädevus ja menetlused

KÄESOLEVAS peatükis selgitatakse üksikasjalikult Euroopa Ombudsmani rolli, kirjeldades tema töö õiguslikku alust ja tema pädevust ning andes teavet kaebuste vastuvõetavuse ja uurimise algatamise aluste kohta. Neid valdkondi illustreerivad 2009. aastal käsitletud juhtumite seast valitud näited, samuti on esile tõstetud konkreetseid arenguid, näiteks Lissaboni lepingu jõustumine ja selle mõju ombudsmani tööle. Peatükk lõpeb ülevaatega ombudsmani menetlustest seoses kaebuste käsitlemise ja uurimisega, hõlmates ka mitteametlikke menetlusi, mida kaebuste kiireks lahendamiseks üha enam kasutatakse.

2.1 Euroopa Ombudsmanile kaebuse esitamise õigus

Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 24 (endine EÜ asutamislepingu artikkel 21) on Euroopa Liidu kodaniku põhiõigusena sätestatud õigus esitada kaebus Euroopa Ombudsmanile. See õigus

Võimalikud haldusomavoli juhtumid jõuavad ombudsmani huviorbiiti peamiselt kaebuste kaudu, kuigi ombudsman korraldab ka omaalgatuslikke uurimisi.

on talletatud ka Euroopa Liidu põhiõiguste hartas¹ (artikkel 43). Võimalikud haldusomavoli juhtumid jõuavad ombudsmani huviorbiiti peamiselt kaebuste kaudu, kuigi ombudsman korraldab ka omaalgatuslikke uurimisi (vt järgmine punkt).

2.2 Ombudsmani töö õiguslik alus

Lissaboni lepingust tulenevad muudatused õiguslikus aluses

Lissaboni leping jõustus 1. detsembril 2009. EÜ asutamislepingu ombudsmani käsitlevast artiklist 195 sai Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 228. Ombudsmani volitused laienesid „ühenduse institutsioonidelt või organitelt” „liidu institutsioonidele, organitele või asutustele”. Sellel on peamiselt kahesugune mõju:

1. Kuna Lissaboni lepinguga kaotati ELi sammastel põhinev struktuur, jääb endine teine samm (ühine välis- ja julgeolekupoliitika) nüüd ombudsmani pädevusse;
2. Euroopa Liidu lepingu artikli 13 kohaselt on Euroopa Ülemkogu institutsioon. Seepärast kuulub ka see nüüd ombudsmani pädevusse.

Märkida tuleks veel kahte muudatust. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 228 lõikes 1 on täpsustatud, et Euroopa Parlament „valib” ombudsmani, mitte ei „nimeta teda ametisse”, ning lõikes 4 on sätestatud, et ombudsmani põhikiri võetakse vastu Euroopa Parlamendi määruse, mitte otsusega. ■

Ombudsmani tööd reguleerivad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 228 (endine EÜ asutamislepingu artikkel 195), ombudsmani põhikiri ning ombudsmani poolt kooskõlas põhikirja artikliga 14 vastu võetud rakendussätted. 2008. aasta juunis võttis Euroopa Parlament vastu

1. Harta kuulutati esimest korda välja 2000. aasta detsembris, seejärel see allkirjastati ja kuulutati uuesti välja 12. detsembril 2007 enne Lissaboni lepingu allkirjastamist, mis toimus 13. detsembril 2007, ELT C 303, 14.12.2007, lk 1. Lissaboni lepinguga antakse hartale asutamislepingutega võrdne õigusjõud.

ombudsmani põhikirja muutmise otsuse², mis jõustus 31. juulil 2008. Et kajastada põhikirjas tehtud muudatusi ja võtta arvesse pärast põhikirja viimast muutmist 2004. aastal kogunenud kogemusi, vaatas ombudsman 3. detsembril 2008 läbi oma põhikirja rakendussätted. Uued rakendussätted jõustusid 1. jaanuaril 2009. Ombudsmani põhikiri ja selle rakendussätted on kättesaadavad ombudsmani veebilehel (<http://www.ombudsman.europa.eu>). Ombudsmani büroos on rakendussätted kättesaadavad ka paberkanalil.

■ Kaebused ja omaalgatuslikud uurimised

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 228 antakse ombudsmanile õigus võtta vastu kaebusi igalt liidu kodanikult või füüsiliselt või juriidiliselt isikult, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis. Ombudsmani pädevusse kuulub ka omaalgatuslike uurimiste alustamine. Ombudsman võib omaalgatusliku uurimise õigust kasutades uurida kaebuse esitaja tõstatatud haldusomavoli juhtumit isegi siis, kui sellest on talle teatanud isik, kellel ei ole õigust kaebust esitada. Sellisel juhul on ombudsmanil tavaks anda uurimisega seotud isikule kaebajaga võrdsed menetlusõigused. Tavaliselt otsustab ombudsman iga konkreetse juhtumi korral eraldi, kas omaalgatusliku uurimise õiguse kasutamine on põhjendatud. 2009. aastal omaalgatuslikke uurimisi ei algatatud.

Euroopa Investeeringupangaga (EIP) sõlmitud vastastikuse mõistmise memorandum

2006. aasta aruandes nentis ombudsman, et arvestades võimalikku vahendite piiratud tulevikus, kavatses ta omaalgatuslike uurimiste õigust kasutada siis, kui ainus põhjus, miks mitte algatada EIP välislaenuga seotud väidetava haldusomavoli kaebuse uurimist, on see, et kaebuse esitaja ei ole liidu kodanik või resident. Euroopa Parlament väljendas heameelt oma 25. oktoobri 2007. aasta resolutsioonis ombudsmani tahteavalduse üle ning kutsus teda üles kaaluma EIP-ga vastastikuse mõistmise memorandumini sõlmimist.

9. juulil 2008 allkirjastasid ombudsman ja EIP president vastastikuse mõistmise memorandumini³. Selle lepingu eesmärk on suurendada sidusrühmade kaitset mis tahes haldusomavoli eest EIP tegevuses. Lepingus nähakse ette, et sidusrühma kaitse laieneb ka neile, kes ei ole ELi kodanikud ega residendid või kellel ei ole ELis registreeritud tegevuskohta. ■

Ombudsman võib kasutada omaalgatusliku uurimise õigust ka siis, kui tundub, et tegemist on süstemaatilise probleemiga mõnes institutsioonis. 2009. aastal tegi ombudsman seda neljal juhul, mis kõik olid seotud Euroopa Komisjoniga, sealhulgas alljärgnev juhtum.

Kodanike taotlused rikkumismenetluse dokumentidega tutvumiseks

Ombudsman alustas ja lõpetas omaalgatusliku uurimise seoses komisjoni eeskirjadega kodanike rikkumismenetluse dokumentidega tutvumise taotluste menetlemise kohta. Uurimise eesmärk oli tagada, et (i) kodanikud teaksid, kuidas saada juurdepääs rikkumismenetlusega seotud dokumentidele, ja (ii) kui neile keeldutakse juurdepääsu andmast, et nad saaksid välja uurida, kas keeldumisotsuse tegi komisjon või mõni liikmesriik ning kas keeldumise aluseks on riigi või ELi õigus. Uurimise käigus palus ombudsman märkusi ka liikmesriikidelt. Ta lõpetas uurimise järeldusega, et haldusomavoli ei esinenud, kuid õhutas komisjoni teavitama kodanikke sellest, et neil on võimalik tutvuda asjaomaste

2. Euroopa Parlamendi otsus 2008/587/EÜ, Euratom, 18. juuni 2008, millega muudetakse otsust 94/262/ESTÜ, EÜ, Euratom ombudsmani ülesannete täitmist reguleeriva korra ja üldtingimuste kohta, ELT L 189, 17.7.2008, lk 25.
3. Euroopa Ombudsmani ja Euroopa Investeeringupanga vastastikuse mõistmise memorandum panga poliitika, standardite ja menetluste alase teabe ning kaebuste käsitlemise kohta, sealhulgas Euroopa Liidu mittekodanike ja mitteresidentide kaebuste käsitlemise kohta, ELT C 244, 25.9.2008, lk 1.

dokumentidega, esitades taotluse komisjonile või liikmesriikide ametiasutustele või mõlemale. Kodanikke tuleks teavitada ka sellest, et kui nad esitavad oma juurdepääsutaotluse liikmesriikide ametiasutustele, kohaldatakse vastava riigi õigust. Komisjon võiks lisada selle teabe oma silmapaistvale ja kodanikusõbralikule rikkumisi käsitlevale veebilehele.

OI/2/2009/MHZ ■

2.3 Ombudsmani pädevus

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 228 antakse ombudsmanile õigus võtta vastu kaebusi seoses haldusomavoli juhtumitega liidu institutsioonide, organite ja asutuste tegevuses, välja arvatud Euroopa Liidu Kohus, kui see tegutseb õigusemõistjana. Seega ei kuulu kaebus ombudsmani pädevusse, kui see:

- (i) ei ole suunatud liidu institutsiooni, organi või asutuse vastu;
  - (ii) on esitatud Euroopa Kohtu, Üldkohtu või Avaliku Teenistuse Kohtu vastu, kui need tegutsevad õigusemõistjana;
  - (iii) ei ole seotud võimaliku haldusomavoli juhtumiga.
- Nimetatud juhtumeid käsitletakse pikemalt allpool.

■ Liidu institutsioonid, organid ja asutused

Euroopa Ombudsmani pädevus hõlmab liidu institutsioone, organeid ja asutusi. Institutsioonid on loetletud Euroopa Liidu lepingu artiklis 13. Vastavalt sellele artiklile on ka Euroopa Ülemkogu nüüd institutsioon ning kuulub seega ombudsmani pädevusse.

Euroopa Ombudsmani pädevus hõlmab liidu institutsioone, organeid ja asutusi.

Liidu organite ja asutuste kohta ei ole määratlust ega lõplikku nimekirja. Mõiste hõlmab nii asutamislepingutega loodud organeid, näiteks Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed ning Euroopa Keskpanka, kui ka asutamislepingute alusel õigusaktidega loodud asutusi, näiteks Euroopa Keskkonnaametit ning Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri (Frontex). Kuna Lissaboni lepinguga kaotati ELi sammastel põhinev struktuur, jääb nüüd ombudsmani pädevusse ka võimalik haldusomavoli endises teises sambas (ühine välis- ja julgeolekupoliitika).

Kaebused liikmesriikide ametiasutuste kohta ei kuulu Euroopa Ombudsmani pädevusse, isegi kui need on seotud ELi õiguse reguleerimisalasse jäävate küsimustega. Paljud sellised kaebused kuuluvad mõne Euroopa ombudsmanide võrgustiku riikliku või piirkondliku ombudsmani pädevusse (vt punkt 3.6 allpool).

Kaebus, mis ei olnud suunatud ELi institutsiooni, organi või asutuse vastu

Kaebuse esitaja väitis, et Kreeka ametiasutused olid tema (Saksa) diplomi tunnustamiseks nõudnud talt ebaproportsionaalselt suure hulga tõendite ja dokumentide esitamist. Samuti väitis kaebuse esitaja, et ametiasutused ei pidanud kinni direktiiviga 2005/36/EÜ diplomite tunnustamiseks ette nähtud neljakuulisest tähtajast. Kuna kaebus esitati Kreeka ametiasutuste ja mitte mõne liidu institutsiooni, organi või asutuse vastu, ei kuulunud see ombudsmani pädevusse.

Eelnevalt oli kaebuse esitaja pöördunud samas küsimuses Kreeka ombudsmani poole, kes soovitas tal esitada kaebuse Euroopa Komisjonile. Seepärast teavitas Euroopa Ombudsman kaebuse esitajat sellest, kuidas esitada rikkumise kohta kaebus komisjonile.

2769/2009/BEH (konfidentsiaalne) ■

■ Kohtute tegevus õigusemõistjana

Ombudsman ei saa uurida kaebusi Euroopa Kohtu, Üldkohtu või Avaliku Teenistuse Kohtu vastu, kui need tegutsevad õigusemõistjana. Järgmine näide aitab seda seisukohta illustreerida.

Kaebus Euroopa Kohtu tegevuse kohta õigusemõistjana

Ombudsmani poole pöördus Briti kodanik, kes väitis, et Euroopa Kohus oli keeldunud arutamast Euroopa õigusega seotud küsimusi, mille ta oli kohtule esitanud. Ta väitis, et kohtu keeldumine tema esitatud küsimustele vastamast kujutas endast võimuliialdust ning kohus oleks pidanud suunama küsimused kohtunikele kohtuotsuse tegemiseks.

Enne ombudsmani poole pöördumist oli kaebuse esitaja küsinud kohtult, kas viimase keeldumine Euroopa õigusega seotud küsimuste arutamisest pelgalt menetluslikel põhjustel oli vastuolus inimõiguste hartaga. Kohus vastas, et tal ei ole kaebuse esitajale eelnevalt saadetud kirjale midagi lisada.

Ombudsman teatas kaebuse esitajale, et kaebus ei kuulu tema pädevusse, kuna see oli esitatud Euroopa Kohtu vastu tolle rollis õigusemõistjana.

634/2009/BU ■

■ Haldusomavoli

Euroopa Ombudsman on korduvalt väljendanud seisukohta, et haldusomavoli on lai mõiste ning hea haldus eeldab muu hulgas ka õigusnormide ja põhimõtete, sealhulgas põhiõiguste järgimist. Siinkohal on oluline mainida, et nüüdseks siduvaks muutunud põhiõiguste hartas on õigus heale haldusele liigitatud Euroopa Liidu kodaniku põhiõiguseks (artikkel 41).

Õigus heale haldusele

1. Igaühel on õigus sellele, et liidu institutsioonid, organid ja asutused käsitleksid tema küsimusi erapooletult, õiglaselt ning mõistliku aja jooksul.
2. See õigus kätkeb: a) igaühe õigust, et teda kuulatakse ära enne seda, kui tema suhtes kohaldatakse üksikmeedet, mis võib teda kahjustada; b) igaühe õigust tutvuda teda puudutavate andmetega, võttes samal ajal arvesse konfidentsiaalsuse ning ameti- ja ärisaladusega seotud õigustatud huve; c) asutuste kohustust põhjendada oma otsuseid.
3. Igaühel on õigus saada liikmesriikide õiguse ühiste üldprintsipiide kohaselt liidult hüvitist mis tahes kahju eest, mida selle institutsioonid või teenistujad on oma ülesannete täitmisel tekitanud.
4. Igal kodanikul on õigus pöörduda liidu institutsioonide poole ühes aluslepingute keeltest ning talle tuleb vastata samas keeles. ■

Kuna harta on õiguslikult siduv ning annab üksikisikutele seega õiguskaitse võimaluse, avaldab õigus heale haldusele tõenäoliselt üha suuremat mõju. Tõenäoliselt muutub tulemuslikumaks ka ombudsmani tegevus hea halduse edendamisel avalikkuse hüvanguks ning ka inimeste probleemidele kohtuväliste lahendite leidmisel.

Vastuseks Euroopa Parlamendi üleskutsele määratleda selgelt haldusomavoli mõiste, pakkus ombudsman 1997. aasta aruandes välja järgmise määratluse:

Haldusomavoli toimub, kui avalik organ ei järgi õigusnorme või põhimõtteid, mis on talle siduvad.

Haldusomavoli toimub, kui avalik organ ei järgi õigusnorme või põhimõtteid, mis on talle siduvad.

1998. aastal võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni, millega kiideti nimetatud määratlus heaks. 1999. aastal ombudsmani ja komisjoni vahel toimunud kirjavahetusest selgub, et ka komisjon on määratlusega nõus.

Tuleb aga märkida, et esitatud mõiste kohaselt ei piirdu haldusomavoli üksnes nende juhtumitega, mille puhul rikuti õiguslikult siduvaid eeskirju või põhimõtteid. Hea halduse põhimõtted on seadusest laiemas tähenduses, nõudes ELi institutsioonidelt lisaks oma seadusjärgsete kohustuste täitmisele ka valmisolekut pakkuda abi ja seista hea selle eest, et ühiskonnaliikmeid koheldaks õigesti ning nende õigusi ei piirataks. Seega, kuigi ebaseaduslikkus viitab alati haldusomavolile, ei ole haldusomavoli tingimata ebaseaduslik. Järelikult ei tähenda haldusomavoli tuvastamine ombudsmani poolt tingimata seda, et tegu on ebaseadusliku käitumisega, millele peab järgnema kohtulik karistus⁴.

Haldusomavoli mõistel on siiski piirid. Näiteks on ombudsman alati olnud arvamusel, et Euroopa Parlamendi poliitilise tegevuse kohta ei saa tõstatada võimaliku haldusomavoliga seotud küsimusi. Seega ei kuulu ombudsmani pädevusse parlamendi komisjonide, näiteks petitsioonikomisjoni kohta esitatud kaebused.

Kaebus, mis ei olnud seotud haldusomavoliga

Kaebuse esitaja oli töötanud 13 aastat kaugsõidu autojuhina. Ta väitis, et pärast maantee-transportiga seotud tööaja korraldust käsitlevate Euroopa eeskirjade jõustumist olid tema töötingimused märkimisväärselt halvenenud. Eeskätt väitis kaebuse esitaja, et nädala maksimaalse tööaja piirangu kehtestamine ja kohustus käia iga kahe nädala tagant kodus vähendasid tema sissetulekut ja puhkeaega ning suurendasid ta kulusid.

Kuna kaebus ei puudutanud haldusomavoli, soovitati kaebuse esitajal pöörduda petitsiooniga parlamendi poole.

2543/2009/FS ■

■ Teeninduskultuur

On oluline mõista, et kodanike teenindamise kultuur moodustab lahutamatu osa heast haldusest. Seda ei tohiks segi ajada süüdistuskultuuriga, mis soodustab kaitsepositsioonide võtmist. (Sellega seoses tuleb märkida, et ombudsmani uurimised ei ole ametnike distsiplinaarmenetlused ega eelmenetlused.)

Lisaks eri ennetusmeetmetele hõlmab ombudsmani teeninduskultuuri strateegia ka kaebuste käsitlemist. Tehtud vigade tunnistamine ja püüd neid võimaluse korral heastada on teeninduskultuuri oluline osa. Kaebuse esitaja rahulolu saavutamiseks võib piisata kohesest vabandusest – vähemalt saab sellega vältida ombudsmani ametlikku kriitikat juhtumiga seotud institutsiooni suhtes.

Keerukamate juhtumite korral, mille puhul ombudsman teeb eelotsuse haldusomavoli esinemise kohta, püüab ta võimaluse korral saavutada sõbralikku lahendit, mis oleks vastuvõetav nii kaebuse esitajale kui ka asjaomasele institutsioonile. Samas on tähtis märkida, et põhikirja vastavad sätted (artikli 3 lõige 5)⁵ ja rakendussätted (artikli 6 lõige 1)⁶ kehtivad üksnes juhul, kui ilmneb võimalik haldusomavoli juhtum ja selle kõrvaldamine tundub olevat võimalik.

4. Vt sellega seoses Üldkohtu 28. oktoobri 2004. aasta otsust liidetud kohtuasjades T-219/02 ja T-337/02, *Herrera vs. komisjon*, punkt 101, ning 4. oktoobri 2006. aasta otsust kohtuasjas T-193/04 R, *Hans-Martin Tillack vs. komisjon*, punkt 128.

5. „Ombudsman püüab koostöös asjaomase institutsiooni või asutusega leida võimaluse kõnealune haldusomavoli juhtum lahendada ja rahuldada esitatud kaebus.”

6. „Kui ombudsman tuvastab haldusomavoli juhtumi, teeb ta võimalikult tihedat koostööd asjaomase institutsiooniga, püüdes leida sõbraliku lahendi haldusomavoli kõrvaldamiseks ja kaebuse rahuldamiseks.”

■ Euroopa hea halduse tava eeskiri

Euroopa Parlament kiitis 6. septembril 2001 heaks Euroopa hea halduse tava eeskirja, mida ELi institutsioonid, nende juhtkonnad ja ametnikud peaksid üldsusega suhtlemisel järgima. Eeskirja koostamisel juhinduti Euroopa kohtute praktikas sisalduvatest Euroopa haldusõiguse põhimõtetest ning võeti eeskujuna riikide õigusest. Parlament kutsus ka ombudsmani üles kaebusi uurides ja omaalgatuslikke uurimisi korraldades eeskirja järgima.

Ombudsman avaldas tugevat toetust Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, kes kiitis Euroopa hea halduse tava eeskirja heaks oma 1. juuli 2009. aasta otsusega (vt punkt 4.1 allpool).

2.4 Kaebuste vastuvõetavus ja uurimiste alus

Et ombudsman saaks uurimist alustada, peab kaebus vastama täiendavatele vastuvõetavuse kriteeriumidele. Põhikirja vastavates artiklites on need kriteeriumid määratletud järgmiselt:

1. kaebus peab võimaldama tuvastada selle esitaja isiku ja objekti (artikli 2 lõige 3);
2. ombudsman ei või sekkuda pooleliolevasse kohtumenetlusse ega seada kahtluse alla kohtuotsuse õigsust (artikli 1 lõige 3);
3. kaebus tuleb esitada kahe aasta jooksul alates ajast, mil kaebuse aluseks olevad asjaolud said kaebuse esitajale teatavaks (artikli 2 lõige 4);
4. enne kaebuse esitamist peab kaebuse esitaja olema pöördunud selleks ettenähtud halduskorras kõnealuse institutsiooni või asutuse poole (artikli 2 lõige 4); ja
5. kui kaebused käsitlevad institutsioonide ja asutuste ning nende ametnike ja muude teenistujate vahelisi töösuhteid, peab kaebuse esitaja olema enne kaebuse esitamist ära kasutanud kõik ametkonnasisesed nõuete ja kaebuste esitamise võimalused (artikli 2 lõige 8).

Kaebus, millele ei eelnenud asjakohast halduskorras ettenähtud pöördumist

Saksa kodanik, kes soovis juurdepääsu nõukogu dokumentidele, esitas ombudsmanile kaebuse, mille kohaselt nõukogu vastas talle inglise keeles, kuigi tema esitas oma taotluse saksa keeles. Samuti märkis ta, et nõukogu põhjendus otsuse kohta vastamise tähtaega 15 tööpäeva võrra pikendada ei olnud kooskõlas määrusega nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta dokumentidele). Kaebuse esitaja edastas nõukogule oma kaebuse koopia, kes saatis talle vastu eelnevalt antud vastuse saksakeelse tõlke. Kaebuse esitaja võttis tagasi oma kaebuse selle osa, mis käsitles keelt, kuid jäi kindlaks teisele väitele.

Kuna kaebuse esitaja pöördus nõukogu ja ombudsmani poole ühel ajal (19. oktoobril 2009), ei olnud ombudsmanile esitatud kaebus vastuvõetav. Ombudsman märkis, et nõukogu vajab mõistlikku aega kaebuse esitaja tõstatatud küsimusega tegelemiseks. Ta nentis kokkuvõtteks, et kui nõukogu ei esita 2009. aasta novembri teise nädala lõpuks rahuldavat vastust, on võimalik kaebus uuesti esitada.

2596/2009/CH ■

Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 228 on sätestatud, et ombudsman korraldab „uurimise, kui ta leiab selleks olevat alust“. Et kaebuste esitajatel ei tekiks põhjendamatuid ootusi ja et oleks

2009. aastal puudus vastuvõetavatest kaebustest 33% puhul uurimise algatamiseks piisav alus.

tagatud vahendite kõige otstarbekam kasutamine, uuritakse kõiki vastuvõetavaks tunnistatud kaebusi hoolikalt, kontrollides, kas nende puhul on alust oodata, et uurimine võiks anda kasuliku tulemuse. Kui see nii ei ole, lõpetab ombudsman juhtumi käsitlemise põhjendusega, et uurimiseks puudub piisav alus. Ühtlasi on ombudsman seisukohal, et kui Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjon on teatavat kaebust petitsioonina juba käsitlenud, siis ei ole tal uurimise algatamiseks üldjuhul alust, välja arvatud uute tõendite esitamise korral. 2009. aastal puudus vastuvõetavatest kaebustest 33% puhul uurimise algatamiseks piisav alus. Kui ombudsman leiab, et uurimise algatamiseks puudub alus, teavitab ta sellest kaebuse esitajat ning esitab mõnel juhul asjaomasele institutsioonile oma otsuse anonüümse versiooni.

2.5 Ombudsmani menetlused

Kõik ombudsmanile saadetud kaebused registreeritakse ja nende kättesaamisest teavitatakse tavaliselt ühe nädala jooksul. Kinnituskirjas teavitatakse kaebuse esitajat järgnevast menetlusest

Kõik ombudsmanile saadetud kaebused registreeritakse ja nende kättesaamisest teavitatakse tavaliselt ühe nädala jooksul.

ning lisatakse juhtumiga tegeleva isiku nimi ja telefoninumber.

Kaebust analüüsitakse, et teha kindlaks, kas tuleks alustada uurimist, ning kaebuse esitajale teatatakse analüüsi tulemustest tavaliselt ühe kuu jooksul. Kui uurimist ei alustata, siis teatatakse

kaebuse esitajale selle põhjus. Võimaluse korral saadetakse kaebus edasi või antakse kaebuse esitajale nõu, millise pädeva asutuse poole ta peaks pöörduma.

Uurimise ajal hoitakse kaebuse esitajat kursis kõikide järgnevate sammudega. Kui ombudsman otsustab uurimise lõpetada, siis teavitab ta kaebuse esitajat uurimise tulemustest ning oma järeldustest. Ombudsmani otsused ei ole õiguslikult siduvad ega tekita ei kaebuse esitajale ega asjaomasele institutsioonile õigusi või kohustusi, mille rikkumise kohta saaks esitada hagi.

■ Lihtsustatud uurimismenetlus

Võimaliku haldusomavoli kohta kirjaliku uurimise alustamise asemel ja selleks, et probleem kiiresti lahendada, võib ombudsman kasutada asjaomase institutsiooni nõusolekul ja sellega koostöös mitteametlikku paindlikku menetlust.

2009. aastal lahendati 114 juhtumit pärast seda, kui ombudsmani sekkumise tulemusel oli saadud vastamata kirjadele kiire vastus (sellistel juhtudel kasutatava menetluse kohta vt 1998 aasta aruande punkt 2.9). Lihtsustatud menetlust kasutatakse ka teatavate muude juhtumite puhul, näiteks:

Komisjon tasus võlgnetava toetuse ja vastas teabepäringule

Märgates, et komisjon oli talle kolme kuu jooksul maksnud liiga väikest lapsetoetust, palus asjaomane isik teavet summade kohta, mida komisjon peaks iga tema lapse kohta maksma. Seejärel väitis ta ombudsmanile, et komisjon ei vastanud tema päringule. Ta leidis, et komisjon peaks tasuma talle võlgnetava summa.

Lihtsustatud menetluse korras võtsid ombudsmani töötajad komisjoniga ühendust ja palusid küsimuse lahendada. Komisjon andis ombudsmanile positiivse vastuse ning otsustas maksta kaebuse esitajale võlgnetava lapsetoetuse summas 2 400 EUR. Samuti vastas komisjon üksikasjalikult teabepäringule iga lapse kohta makstava lapsetoetuse kohta. Kaebuse esitaja tänas ombudsmani kiire ja tulemusliku sekkumise eest.

2248/2009/MF ■

Uurimise alustamine

Kui ombudsman otsustab algatada avaliku kirjaliku uurimise, on esimene samm kaebuse edastamine asjaomasele institutsioonile palvega saata ombudsmanile tavaliselt kolme kalendrikuu jooksul oma arvamus. Euroopa Parlament ja komisjon nõustusid 2004. aastal dokumentidele juurdepääsu keelamist puudutavate kaebuste korral lühema, kahekuulise tähtajaga.

Õiglase menetlus

Õiglase menetluse põhimõttest tuleneb nõue, et ombudsmani otsuses kaebuse kohta ei tohi võtta arvesse kaebuse esitaja või ELi institutsiooni esitatud dokumentides sisalduvat teavet, kui teisel poolel ei ole olnud võimalust neid dokumente näha ega oma arvamust esitada.

Seetõttu saadab ombudsman kaebuse esitajale institutsiooni arvamusel koos palvega esitada oma tähelepanekud. Kui küsimus nõuab edasist uurimist, siis korratakse kirjeldatud menetlust.

Asutamislepingus ega põhikirjas ei sätestata ombudsmani otsuste edasikaebamise võimalust ega muid õiguskaitsevahendeid seoses kaebuste käsitlemise või tulemustega. Nagu kõikide ELi institutsioonide puhul, kehtib ka ombudsmani suhtes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 340 kohaselt kahju hüvitamise kohustus. Põhimõtteliselt on võimalik esitada kaebuse väidetava väärkäsitlemise põhjal ombudsmani vastu Üldkohtus vastavasisuline nõue⁷.

Dokumentide uurimine ja tunnistajate ülekuulamine

Ombudsmani põhikirja artikli 3 lõike 2 kohaselt on ELi institutsioonid kohustatud andma ombudsmanile viimase nõutud teavet ning võimaldama talle juurdepääsu asjaomastele dokumentidele. 2008. aastal läbivaadatud põhikirja kohaselt ei saa institutsioonid enam keelduda dokumentide avalikustamisest, õigustades seda sellega, et nõutud teave on põhjendatud alustel salastatud.

Ombudsmani juurdepääsuõigus dokumentidele annab talle võimaluse kindlaks teha, kas ELi institutsiooni, organi või asutuse esitatud teave on täpne ja täielik. See on kaebuse esitajale ja üldsusele oluline tagatis selle kohta, et ombudsman saab korraldada põhjaliku ja kõikehõlmava uurimise. 2009. aastal kasutas ombudsman oma õigust uurida asjaomase institutsiooni dokumente seoses 23 juhtumiga.

Ombudsmani juurdepääsuõigus dokumentidele annab talle võimaluse kindlaks teha, kas ELi institutsiooni, organi või asutuse esitatud teave on täpne ja täielik.

See on kaebuse esitajale ja üldsusele oluline tagatis selle kohta, et ombudsman saab korraldada põhjaliku ja kõikehõlmava uurimise. 2009. aastal kasutas ombudsman oma õigust uurida asjaomase institutsiooni dokumente seoses 23 juhtumiga.

Põhikirja artikli 3 lõikes 2 on ette nähtud ka see, et ELi institutsioonide ametnikud ning muud teenistujad peavad andma ombudsmani nõudel tunnistusi. Pärast 2008. aastal toimunud põhikirja läbivaatamist ei nõuta enam ombudsmanile tõendeid esitavalt ELi ametnikelt, et nad räägiksid oma juhtkonna nimel ja nendelt saadud juhtnõõride kohaselt. Loomulikult on nad ka edaspidi kohustatud kinni pidama personalieeskirjade asjakohastest sätetest, eriti ametisaladuste hoidmise kohustusest. 2009. aastal ei kasutanud ombudsman oma õigust kuulata üle tunnistajaid.

2008. aastal toimunud põhikirja läbivaatamise käigus muudeti selgemaks ja rangemaks ka need sätted, mis käsitlevad ombudsmani kohustust hoida dokumentide ja teabe konfidentsiaalsust. Muudetud põhikirjas on sätestatud, et ombudsmani juurdepääs salastatud teabele ja dokumentidele, eriti tundlikele dokumentidele määruse nr 1049/2001⁸ artikli 9 tähenduses, peab olema kooskõlas asjaomase ELi institutsiooni julgeolekueeskirjadega. Salastatud teavet või dokumente edastavad institutsioonid teatavad ombudsmanile salastatuse astme. Ühtlasi peab ombudsman eelnevalt asjaomase institutsiooniga kokku leppima salastatud teabe või dokumentide ning muu ametisaladusena käsitatava teabe käsitlemise tingimused.

7. Vt näiteks kohtuasi T-412/05, *M vs. ombudsman*, EKL 2008, lk II-197.

8. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1049/2001, 30. mai 2001, üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43.

2009. aastal olid ombudsman ja nõukogu esialgu eriarvamusel selle suhtes, kuidas nõukogu kohaldas ombudsmani põhikirja. Konkreetsemalt oli see seotud küsimusega, kuidas korraldada nõukogu valduses olevate salastatuse kategooriasse *EU-restraint* kuuluvate dokumentide uurimine. Probleemi lahendamiseks osales ombudsman 14. oktoobril 2009 nõukogu teabevahetuse töörühma koosolekul. Koosolek osutus väga kasulikuks ning selle tulemusel leiti küsimusele kiire ja mõlemat poolt rahuldav lahendus.

■ Avatud menetlus

Ombudsmanile esitatud kaebusi menetletakse avalikult, välja arvatud juhul, kui kaebuse esitaja nõuab konfidentsiaalsust.

Rakendussätete artikli 13 järgi on kaebuse esitajal õigus tutvuda toimikuga, mille ombudsman on tema kaebuse kohta avanud. Artikli 14 kohaselt tagatakse üldsuse juurdepääs ombudsmani valduses olevatele dokumentidele. Ombudsmani 2008. aasta 3. detsembri otsus rakendussätete muutmise kohta, millele on viidatud eespool punktis 2.2, käsitleb muudatuste tegemist artiklites 13 ja 14, mis aitavad viia ombudsmani praktilise tegevuse kooskõlla ombudsmani põhikirja muutmisega kaasnend uue olukorraga.

Kaebused ja uurimised

KOLMANDAS peatükis antakse ülevaade 2009. aastal käsitletud kaebustest ja uurimistest. Kõigepealt vaadeldakse läbivaadatud kaebusi. Sellele järgneb ülevaade uurimistest, sealhulgas saavutatud tulemustest ja juhtumite näidetest. Ombudsmani poolt esile tõstetud musterjuhtumitele järgneb temaatiline analüüs, mis hõlmab ombudsmani 2009. aasta otsuste kõige olulisemaid õiguslikke ja faktilisi tulemusi. Peatükk lõpeb ülevaatega nendest kaebustest, mille ombudsman suunas edasi teistele kaebusi käsitlevatele organitele.

3.1 Uuritud kaebuste ülevaade

2009. aastal registreeris¹ ombudsman 3 098 kaebust (2008. aastal 3 406 kaebust). Kokku menetleti² 3 119 kaebust (2008. aastal 3 346 kaebust). Kõikidest menetletud kaebustest kuulus 55% (1 704 kaebust) mõne Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikme pädevusse ja 23% (727 kaebust) Euroopa Ombudsmani pädevusse. Käesoleva peatüki lõpus on esitatud ülevaade kaebustest, mida käsitles mõni teine Euroopa ombudsmanide võrgustiku liige ning mitte Euroopa Ombudsman.

Kaebuste põhjal algatas Euroopa Ombudsman kokku 335 uurimist ning lisaks neli omaalgatuslikku uurimist (2008. aastal olid need arvud vastavalt 293 ja kolm).

Tabel 3.1: 2009. aastal käsitletud juhtumid

2009. aastal registreeritud kaebused	3 098
2009. aastal menetletud kaebused	3 119
Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikme pädevusse kuuluvad kaebused	1 704
Euroopa Ombudsmani pädevusse kuuluvad kaebused	727
nendest:	230 olid vastuvõetamatud 162 olid vastuvõetavad, kuid uurimise alus puudus 335 kohta algatati uurimine kaebuse põhjal
Kaebuste põhjal algatatud uurimised	335
Omaalgatuslikud uurimised	4
Lõpetatud uurimised	318
nendest:	182 olid registreeritud 2009. aastal (57%) 80 olid registreeritud 2008. aastal (25%) 56 olid registreeritud varasematel aastatel (18%)

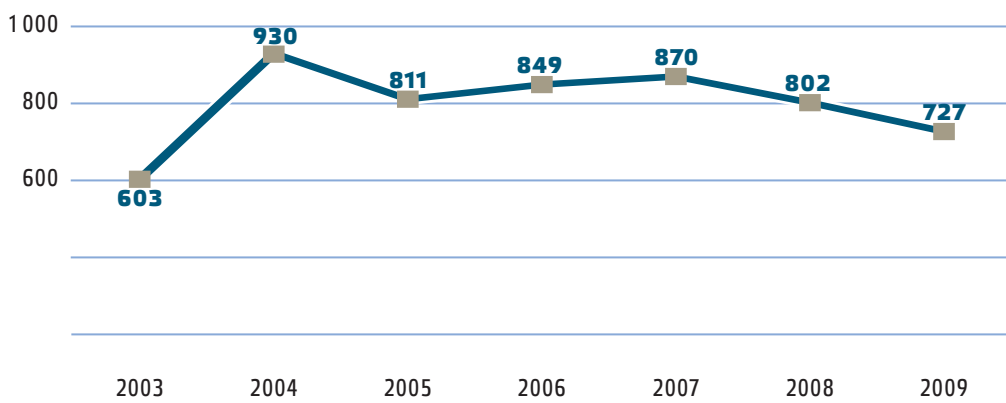
1. Euroopa Ombudsmani aastaaruandes kasutatakse „laekunud kaebuste” asemel statistilist kategooriat „registreeritud kaebused”, et teha vahet vastava kalendriaasta jooksul tegelikult registreeritud ja samal perioodil laekunud, kuid järgmisel aastal registreeritud kaebuste vahel.

2. Statistiline kategooria „menetletud” tähendab, et kaebus on läbinud analüüsi, mille eesmärk on teha kindlaks, kas kaebus (i) jääb ombudsmani pädevuse piiridesse, (ii) vastab vastuvõetavuse kriteeriumitele ja (iii) annab põhjust uurimise algatamiseks. Kuna selline menetlemine võtab aega, siis erineb asjaomasel aastal menetletud kaebuste arv samal aastal registreeritud kaebuste arvust.

2009. aastal lõpetas ombudsman 318 uurimist (2008. aastal 355 uurimist). Nendest 182 olid registreeritud 2009. aastal, 80 2008. aastal ja 56 veelgi varem.

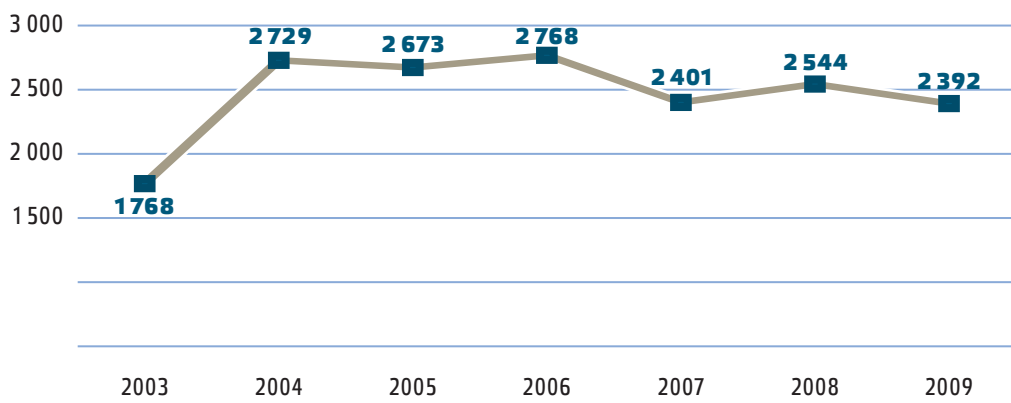
Nagu on näha joonisel 3.1³, on ombudsmani pädevusse kuuluvate kaebuste arv viimase kuue aasta jooksul kasvanud 603-lt 2003. aastal 727-le 2009. aastal. Haripunkt oli 2004. aastal, mil kaebusi oli 930, ja sellele järgneb 2007. aasta 870 kaebusega.

Joonis 3.1: ombudsmani pädevusse kuuluvate kaebuste arv 2003–2009

Nagu on näha joonisel 3.2⁴, langes ombudsmani pädevusse mittekuuluvate kaebuste arv 2009. aastal 2 392-le, mis on madalaim selliste kaebuste arv alates 2003. aastast, mil kaebusi oli 1 768. Ombudsman jätkab tööd tema pädevusse mittekuuluvate kaebuste arvu vähendamiseks, andes selget teavet selle kohta, mida ta saab teha ja mida mitte, ning aidates suunata kaebuse esitajaid kohe esimesel korral õige organi juurde.

Joonis 3.2: ombudsmani pädevusse mittekuuluvate kaebuste arv 2003–2009

Tabelis 3.2 antakse ülevaade 2009. aastal registreeritud kaebuste päritolust riikide kaupa. Kõige rohkem kaebusi laekus Saksamaalt, mis on ka ELi suurima rahvaarvuga riik, ning sellele järgnesid Hispaania, Poola ja Prantsusmaa. Suhtena rahvaarvu esitati aga enim kaebusi Luksemburgist, Maltalt, Küprosel ja Belgiast.

3. Tuleb märkida, et 2005. aastal käsitleti 335 ombudsmani pädevusse kuulunud kaebuses sama teemat. Et võrdlus oleks aastate lõikes täpsem, on joonisel 3.1 võetud eraldi arvesse ainult esimesed üksteist kaebust.

4. Tuleb märkida, et 2006. aastal käsitleti ombudsmani pädevusest välja jäänud 281 kaebuses sama teemat. Et võrdlus oleks aastate lõikes täpsem, on joonisel 3.2 võetud eraldi arvesse ainult esimesed üksteist kaebust.

Tabel 3.2: 2009. aastal registreeritud kaebuste päritolu riikide lõikes

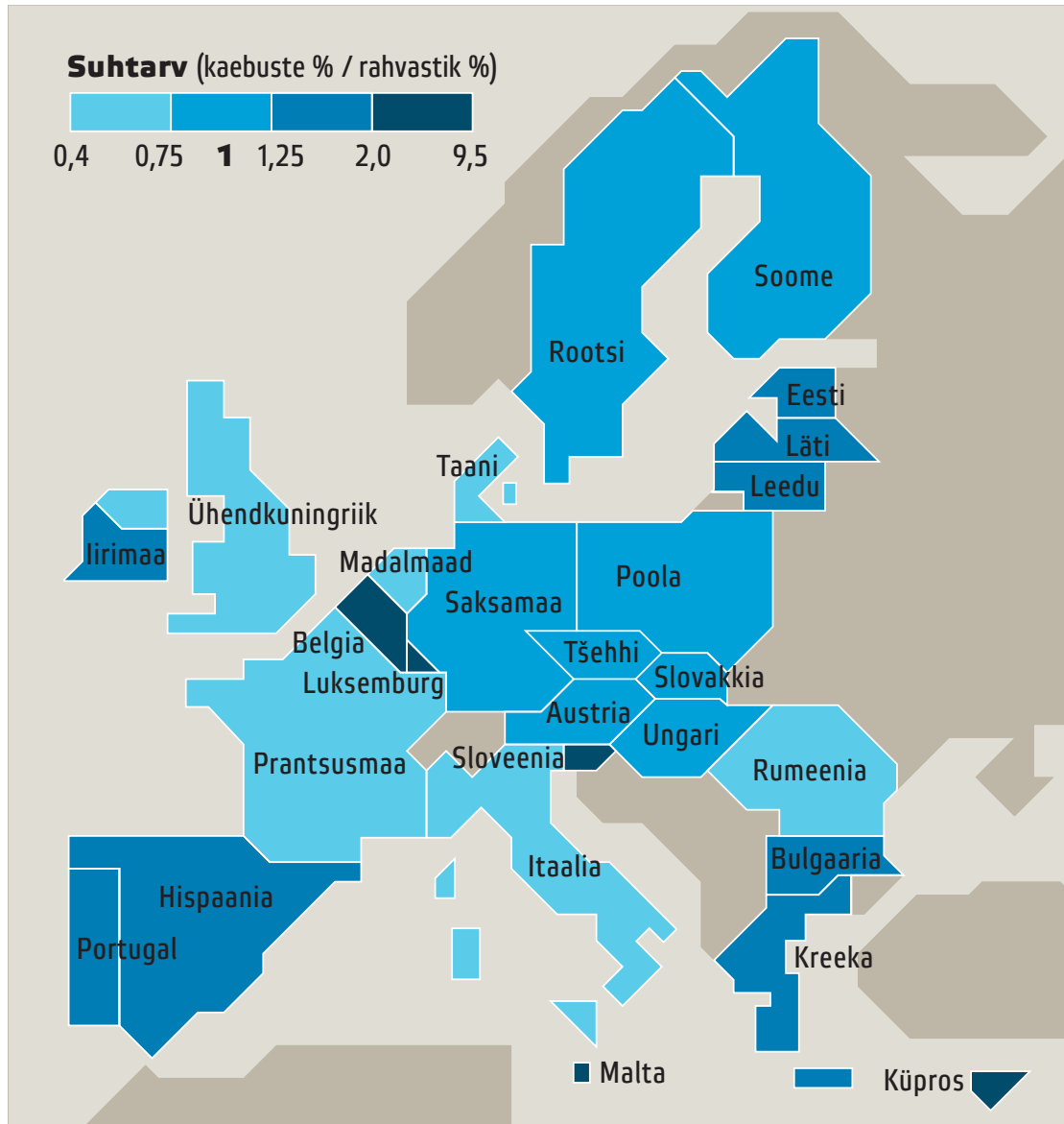
Riik	Kaebuste arv	Osa kaebuste koguarvust (%)	Osa ELi rahvastikust (%)	Suhtarv
Luksemburg	29	0,9	0,1	9,4
Malta	25	0,8	0,1	8,1
Küpros	24	0,8	0,2	3,9
Belgia	207	6,7	2,1	3,2
Sloveenia	29	0,9	0,4	2,3
Eesti	17	0,5	0,3	1,8
Portugal	102	3,3	2,1	1,6
Bulgaaria	77	2,5	1,6	1,6
Iirimaa	40	1,3	0,9	1,4
Hispaania	389	12,6	9,0	1,4
Leedu	30	1,0	0,7	1,4
Läti	20	0,6	0,5	1,3
Kreeka	91	2,9	2,3	1,3
Soome	42	1,4	1,1	1,2
Austria	62	2,0	1,7	1,2
Poola	235	7,6	7,7	1,0
Tšehhi	59	1,9	2,1	0,9
Ungari	55	1,8	2,0	0,9
Saksamaa	413	13,3	16,6	0,8
Slovakkia	27	0,9	1,1	0,8
Rootsi	42	1,4	1,8	0,8
Taani	23	0,7	1,1	0,7
Rumeenia	81	2,6	4,4	0,6
Prantsusmaa	235	7,6	12,8	0,6
Madalmaad	59	1,9	3,3	0,6
Itaalia	183	5,9	11,9	0,5
Ühendkuningriik	176	5,7	12,3	0,5
Muud	157	5,1		
Teadmata	169	5,5		

MÄRKUS Kaebuste suhtarv on liikmesriigi kaebuste protsendimäär jagatuna selle rahvaarvu protsendimääraga kogu ELi rahvaarvust. Kui näitaja on suurem kui 1, tähendab see, et asjaomasest riigist esitati ombudsmanile rohkem kaebusi kui rahvaarvu põhjal võiks eeldada. Kõik tabelis esitatud protsendimäärad on ümardatud esimese kümnendkohani.

2009. aastal esitasid 15 liikmesriiki rohkem kaebusi kui rahvaarvu osakaalu põhjal võis eeldada, 11 esitas vähem kaebusi ning ühe liikmesriigi esitatud kaebuste arv kajastas tema rahvaarvu osakaalu.

Järgneval kaardil on graafiliselt kujutatud seda, kui suure tõenäosusega iga liikmesriigi inimesed ombudsmanile kaebusi esitavad. Aluseks on võetud liikmesriigist esitatud kaebuste arvu suhe liikmesriigi rahvaarvu (vt suhtarvu arvutamise selgitust tabeli 3.2 all olevast märkusest).

2009. aastal registreeritud kaebuste päritolu riikide lõikes

Euroopa Ombudsmanile võib kaebusi esitada kõigis 23 ELi asutamislepingu keeles⁵. Pärast Euroopa Ombudsmani ja Hispaania valitsuse vahelise kokkuleppe sõlmimist 2006. aasta novembris

Euroopa Ombudsmanile võib kaebusi esitada kõigis 23 ELi asutamislepingu keeles.

võivad kodanikud esitada Euroopa Ombudsmanile kaebusi ka muudes Hispaania ametlikes keeltes (katalaani/valentsia, galeegi ja baski)⁶. Nagu on kujutatud joonisel 3.3, esitati 2009. aastal

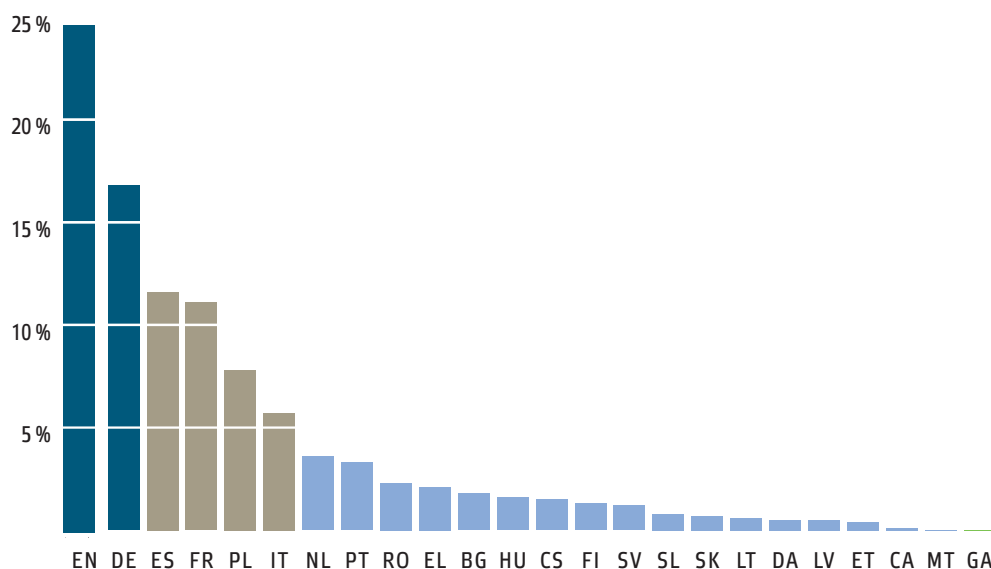
enamik kaebusi ombudsmanile inglise keeles, millele järgnesid saksa, hispaania ja prantsuse keel. Vähe esitati kaebusi eesti, katalaani, malta ja iiri keeles.

5. Bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, iiri, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keel.

6. Kokkuleppe allkirjastamisega viis ombudsman oma tegevuse kooskõlla Euroopa Liidu Nõukogu 2005. aasta juuni järeldustega, milles nähakse ette nende keelte kasutamine, et hõlbustada hispaania kodanike suhtlemist ELi institutsioonidega.

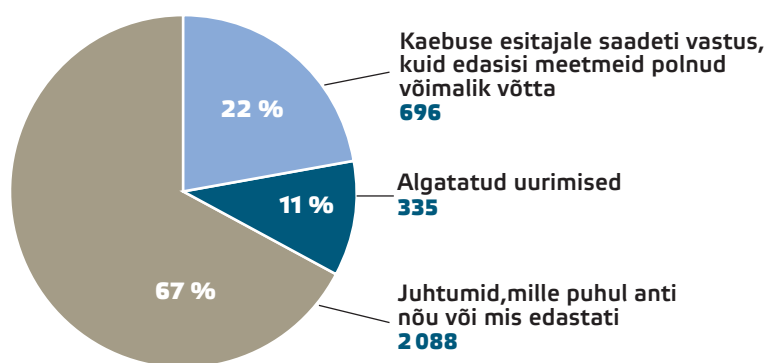

Joonis 3.3: kaebuste jagunemine keele järgi

Nagu näha jooniselt 3.4, sai ombudsman peaaegu 80% juhtumite puhul kaebuse esitajat aidata, algatades asjaomase juhtumi uurimise (11% juhtumitest), suunates selle pädevale asutusele või andes nõu, kelle poole pöörduda (67% juhtumitest). Punktis 3.6 on esitatud ülevaade edastatud juhtumitest ja nõuannetest kaebuse esitajale. 2009. aastal käsitletud juhtumitest 22% puhul saadeti kaebuse esitajale vastus, kuid ombudsman leidis, et edasisi meetmeid ei ole võimalik võtta. Mõnel juhul oli selle põhjuseks asjaolu, et kaebuse esitaja oli jätnud täpsustamata, kelle või mille kohta ta kaebuse esitas.

Joonis 3.4: Euroopa Ombudsmani tegevus pärast kaebuse laekumist

MÄRKUS Joonis hõlmab 215 kaebust, mis registreeriti 2008. aasta lõpus, kuid mida menetleti 2009. aastal, ning välja on jäetud 94 kaebust, mis registreeriti 2009. aasta lõpupoole ja mida aasta lõpus veel menetleti, et teha kindlaks, milliseid meetmeid võtta.

3.2 Algatatud uurimiste analüüs⁷

Kõiki ombudsmani pädevusse kuuluvaid kaebusi analüüsiti täiendavalt, et teha kindlaks nende vastuvõetavus. 727-st ombudsmani pädevusse kuulunud kaebusest olid 230 vastuvõetamatud ja 162 puhul leidis ombudsman, et uurimise algatamiseks ei ole alust.

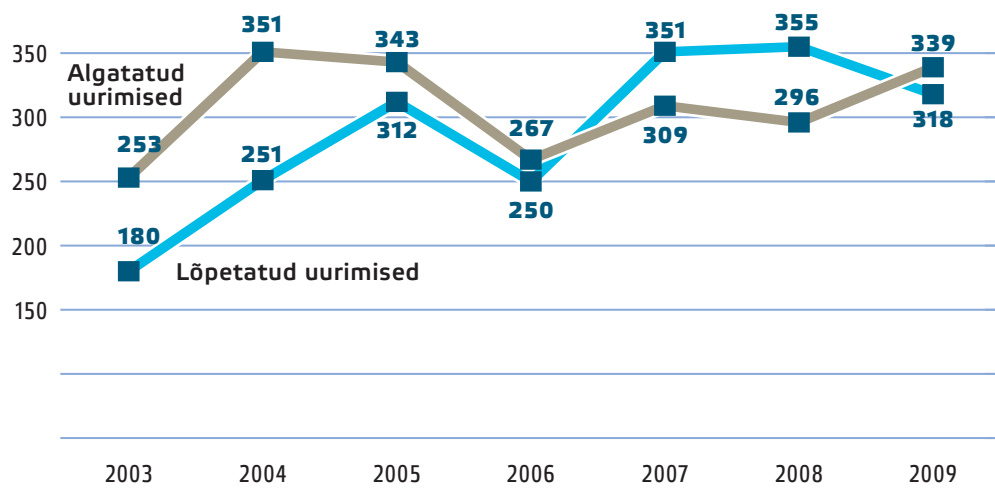
Joonis 3.5: Euroopa Ombudsmani pädevusse kuuluvad kaebused

Kaebuste alusel algatati aasta jooksul kokku 335 uut uurimist. Võrreldes 2008. aastaga on see näitaja kasvanud 14 %. Ombudsman algatas ka neli omaalgatuslikku uurimist.

Nagu näha jooniselt 3.6, jääb 2009. aastal algatatud uurimiste arv veidi alla 2004. ja 2005. aastal saavutatud kõrgele tasemele (vastavalt 351 ja 343). Lõpetatud uurimisi analüüsitakse allpool punktis 3.3.

Joonis 3.6: muutused uurimiste arvus

Nendest kaebustest, mille suhtes algatati uurimine, esitasid 84 % üksikisikud ning 16 % äriühingud ja muud ühendused.

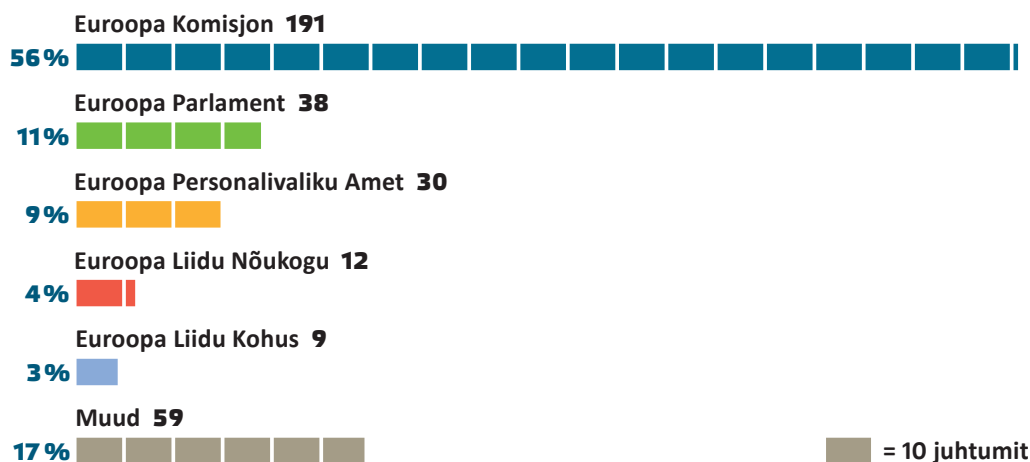
Tabel 3.3: uurimiseni viinud kaebuste allikad

Üksikisikud	84 % (283)
Äriühingud ja muud ühendused	16 % (52)

7. Sarnaselt 2008. aasta aruandega põhineb käesolevas punktis esitatud analüüs 2009. aastal algatatud uurimistel, mitte kõikidel aasta jooksul käsitletud uurimistel, nagu varasematel aastatel (st kaasa arvatud varasematel aastatel algatatud juhtumid). Selline statistika koostamise meetod peaks andma parema ülevaate suundumustest aastate lõikes.

Enamik ombudsmani 2009. aasta jooksul algatatud uurimisi oli seotud Euroopa Komisjoni (56%). Kuna Euroopa Komisjon on ELi peamine institutsioon, kes võtab vastu kodanikke vahetult mõjutavaid otsuseid, on loomulik, et kodanikel on kõige enam kaebusi just selle institutsiooni vastu. Tasub aga märkida, et kui komisjoniga seoses algatatud uurimiste koguarv vähenes (195-lt 2008. aastal 191-le 2009. aastal), siis Euroopa Parlamendi, Euroopa Personalivaliku Ameti (EPSO), nõukogu ning Euroopa Liidu Kohtuga seoses algatatud uurimiste arv kasvas (vastavalt kümne, kümne, kahe ja kuue uurimise võrra). Kohtu puhul on oluline mainida, et ombudsman võib algatada uurimisi üksnes kohtu sellise tegevuse suhtes, mis ei ole seotud õigusemõistmisega. Peale selle olid 59 uurimist seotud 23 teise ELi institutsiooni, organi ja asutusega⁸.

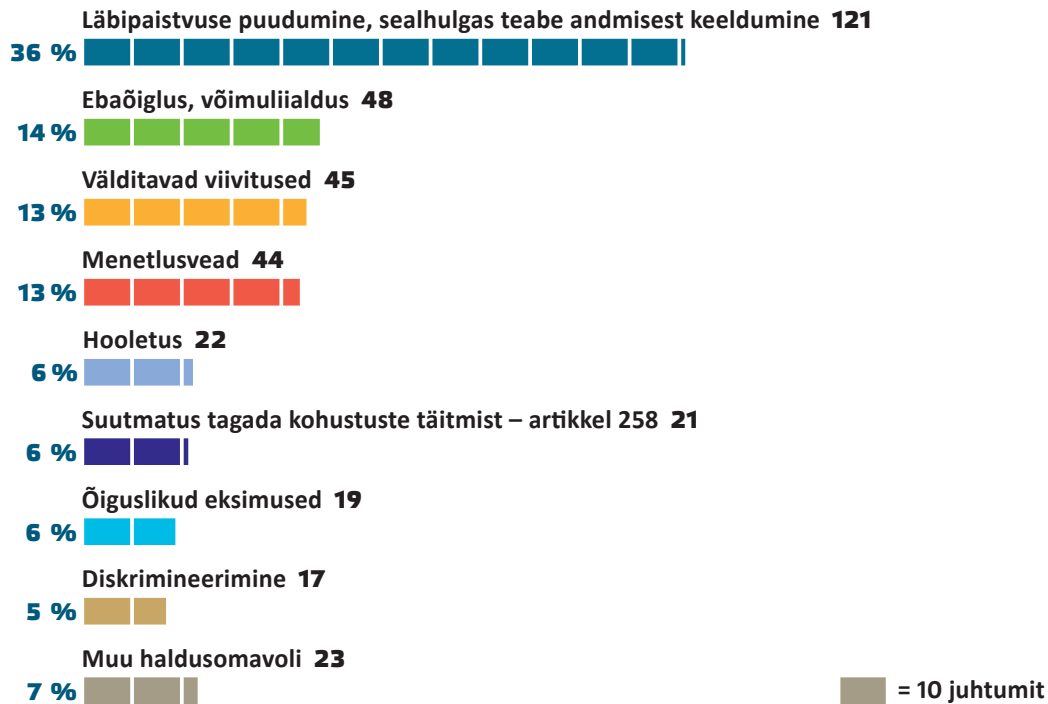
Joonis 3.7: uurimised institutsioonid, organid ja asutused

Peamised väidetava haldusomavoli liigid 2009. aastal algatatud uurimiste puhul olid läbipaistvuse puudumine, sealhulgas teabe andmisest keeldumine (36% juhtumitest), ebaõiglus või võimulialdus (14%), välditavad viivitused (13%), menetlusvead (13%), hooletus (6%), suutmatus tagada kohustuste täitmist, see tähendab Euroopa Komisjoni suutmatus täita oma rolli asutamislepingute täitmise järelevaatajana liikmesriikide suhtes (6%), õiguslikud eksimused (6%) ja diskrimineerimine (5%).

8. Euroopa Pettustevastane Amet (6), Euroopa Liidu Regioonide Komitee (6), Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Täitevasutus (5), Euroopa Lennundusohutusamet (5), Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (4), Euroopa Politseikolledž (3), Euroopa Toiduohutusamet (3), Euroopa Investeerimispank (3), Euroopa Ravimiamet (3), Euroopa Teadusnõukogu Rakendusamet (3), Euroopol (3), Euroopa Kontrollikoda (2), Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet (2), Siseturu Ühtlustamise Amet (2), Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus (1), Euroopa Keskpank (1), Euroopa Kemikaaliamet (1), Euroopa Kaitseagentuur (1), Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (1), Eurojust (1), Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur (1), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus (1), Üleeuroopalise Transpordivõrgu Rakendusamet (1).

Joonis 3.8: väidetava haldusomavoli liigid

MÄRKUS Mõnel juhul uuriti sama uurimise raames kahte või enamat haldusomavoli liiki. Seepärast on protsentide summa suurem kui 100.

3.3 Ombudsmani uurimiste tulemused

Nagu näha jooniselt 3.6 eespool, lõpetas ombudsman 2009. aastal 318 uurimist. Neist 311 olid seotud kaebustega ja seitse omaalgatuslikud uurimised.

Enamik ombudsmani 2009. aastal lõpetatud uurimisi lõpetati ühe aasta jooksul (70%). Rohkem kui pooled neist (55%) lõpetati kolme kuuga. See hõlmab juhtumeid, mille ombudsman suutis väga kiiresti lahendada, näiteks helistades asjaomasesse institutsiooni ja pakkudes välja lahenduse⁹ (vt punkt 2.5 eespool). Üle 80% uurimistest lõpetati 18 kuuga, samal ajal kui ülejäänud juhtumid võtsid keerukuse või viivituste tõttu kauem aega. Keskmiselt kulus juhtumi uurimise lõpetamiseks üheksa kuud. See näitab olukorra märkimisväärset paranemist (2008. aastal oli uurimiste lõpetamise keskmine aeg 13 kuud) ning kajastab 2008. aasta aruandes väljendatud eesmärki institutsiooni jõudlust 2009. aastal veelgi suurendada, lahendades juhtumeid kiiremini ja samas säilitades või parandades kvaliteedinorme. Olukord on paranenud eeskätt tänu sellele, et nüüdseks on lõpetatud lisatöö, mida tuli teha alates 2004. aastast seoses märkimisväärselt suurenenud kaebuste arvuga.

Tabel 3.4: 2009. aastal pärast uurimisi lõpetatud juhtumid

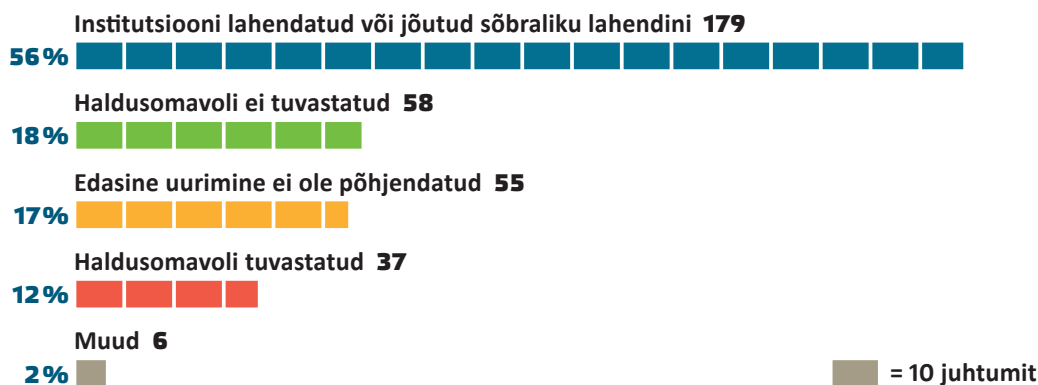
Uurimise keskmine kestus	9 kuud
3 kuuga lõpetatud juhtumid	55 %
12 kuuga lõpetatud juhtumid	70 %
18 kuuga lõpetatud juhtumid	81 %

MÄRKUS Arvud põhinevad 30-päevastel kuudel. Tähele tuleks panna ka seda, et protsendid kajastavad kumulatiivseid näitajaid.

9. Hõlmab ka juhtumeid, mille puhul oleks ombudsman teostanud põhjaliku uurimise, kui kaebuse esitaja ei oleks kaebust tagasi võtnud, ning juhtumeid, millega seoses ei saanud ombudsman uurimist jätkata, sest kaebuse esitaja otsustas pöörduda kohtusse.

Nagu näha jooniselt 3.9, saavutati 2009. aastal kaebuse esitaja jaoks positiivne tulemus 179 lõpetatud juhtumi puhul (56 % kõikidest juhtumitest). Need olid juhtumid, mille lahendasid institutsioonid ise või kus jõuti sõbraliku lahendini. 2008. aastal oli selliste juhtumite arv 129. Veel 55 juhtumi puhul selgitati küsimust ja edasine uurimine ei olnud vajalik ning 58 juhtumi puhul ombudsman haldusomavoli ei tuvastanud. Ombudsman tuvastas 37 haldusomavoli juhtumit. Kahe sellise juhtumi puhul nõustus asjaomane institutsioon ombudsmani soovitusettepanekuga ning 35 juhtumi puhul esitati kriitiline märkus (vt joonis 3.10). Neid juhtumeid käsitletakse üksikasjalikumalt allpool¹⁰.

Joonis 3.9: lõpetatud uurimiste tulemused

MÄRKUS Mõnel juhul lõpetati uurimine kahel või enamal põhjusel. Seepärast on protsentide summa suurem kui 100.

■ Haldusomavoli puudumine

2009. aastal lõpetati 58 juhtumit haldusomavoli tuvastamata. See ei pruugi olla kaebuse esitaja jaoks negatiivne tulemus, sest ta saab asjaomaselt institutsioonilt vähemalt põhjaliku selgituse tolle tegevuse kohta, samuti ombudsmani sõltumatu analüüsi juhtumist. Samas on selline tulemus konkreetne tõend selle kohta, et asjaomane institutsioon on toiminud kooskõlas hea halduse põhimõtetega.

→→ Komisjon aitas lahendada lennureisijate õigustega seotud juhtumi

Sakslasest reisija oli sunnitud ise organiseerima oma sõidu Madagaskarilt Pariisi kaudu tagasi Saksamaale, kuna Air France tühistas streigi tõttu tema lennu. Kaebuse esitaja väitel ei pakkunud talle mingit abi ega hüvitist ei lennuettevõtja ega vastutav järelevalveasutus, Prantsusmaa tsiviillennundusamet (DGAC), kellega tal ei olnud keelebarjääri tõttu võimalik suhelda. Kaebuse esitaja pöördus abi saamiseks komisjoni poole, kuid ei olnud viimase vastusega rahul. Oma kaebuses ombudsmanile väitis ta, et komisjon ei taganud, et ELi liikmesriik kohaldaks nõuetekohaselt reisijatele hüvitise maksmist ja nende abistamist käsitlevaid eeskirju juhtudel, kui neid ei lubata õhusõiduki pardale või kui nende lend tühistatakse või pikaks ajaks edasi lükatakse.

Ombudsman leidis, et komisjon oli kaebuse esitaja juhtumiga aktiivselt tegelnud, tagades, et DGAC võtab vajalikud meetmed. Vahepeal oli lennuettevõtja reisijale hüvitist maksnud. Ombudsman tertitas ka komisjoni teadaannet, et ta aitab riikide järelevalveasutustel vähendada keeleprobleeme raskustesse sattunud Euroopa reisijatega suhtlemisel.

2980/2008/GG ■

10. Järgnev analüüs põhineb 2009. aastal lõpetatud uurimistel. Kui samas uurimises käsitleti mitut väidet või nõuet, võis ombudsman teha mitu otsust.

Lisamärkused

Isegi kui ombudsman leiab, et haldusomavoli ei esinenud või uurimise jätkamiseks ei ole alust, võib ta teha lisamärkuse, kui näeb võimalust halduse kvaliteeti parandada. Seepärast ei tule lisamärkust võtta kriitikana selle institutsiooni suhtes, kellele märkus on suunatud, vaid nõuandena teatava teguviisi täiustamiseks, et parandada kodanikele osutatava teenuse kvaliteeti. 2009. aastal tegi ombudsman lisamärkuse kokku 28 juhtumi puhul, sealhulgas alljärgneval juhul.

Väidetav konfidentsiaalsusnõude rikkumine Ryanairi/Aer Lingusi juhtumis

Komisjon uuris Ryanairi ettepanekut ühineda Aer Lingusiga ning leidis, et ühinemine ei oleks ühisturuga kokkusobiv. Ryanair väitis, et komisjon ei täitnud oma kohustust kaitsta mitmes menetlusega seotud dokumendis, sealhulgas vastuväidete dokumendis sisalduva väga tundliku teabe konfidentsiaalsust.

Ombudsman täheldas, et vastuväited olid avalikustatud ajakirjanduses. See tähendas tõsist konfidentsiaalsusnõude rikkumist. Ta märkis aga, et ei saa eeldada, et lekke allikaks oli komisjon, sest vastuväidete konfidentsiaalne versioon oli ka riigi konkurentsiasutustel. Ombudsman tegi lisamärkuse, soovitades komisjonil koos riigi konkurentsiasutustega uurida vastava korra kehtestamist, mis tagaks konfidentsiaalse teabe ja dokumentide üleandmise turvalisuse.

1342/2007/FOR ■

■ Institutsiooni lahendatud juhtumid ja sõbralikud lahendid

Võimaluse korral püüab ombudsman saavutada positiivset tulemust, mis rahuldab nii kaebuse esitajat kui ka institutsiooni, kelle vastu kaebus esitati. ELi institutsioonide koostöö on ülimalt tähtis selliste tulemuste saavutamiseks, mis aitavad tugevdada institutsioonide ja kodanike vahelisi suhteid ning vältida kulukaid ja aeganõudvaid kohtuvaidlusi.

2009. aastal lahendasid institutsioonid või organid ise 166 juhtumit pärast seda, kui ombudsmanile oli laekunud nende vastu kaebus¹¹.

Komisjon palus viivituse pärast vabandust

Kaebuse esitaja juhtis komisjoni tellimisel korraldatud uuringut, milles osales mitu äriühingut ja organisatsiooni. Ta esitas lõpparuande, raamatupidamisaruanded ja muud vajalikud dokumendid kokkulepitud kolme kuu jooksul. Komisjon kinnitas aruande kättesaamist, kuid ei maksnud ära tasumata summat. Kaebuse esitaja saatis mitu meeldetuletust, millest esimesele vastates nimetas komisjon viivituse põhjusena pühasid ja jõudlusprobleeme. Seejärel pöördus kaebuse esitaja ombudsmani poole, väites, et komisjon ei tegelenud küsimusega ega maksnud tasumata summat kokkulepitud 45 päeva jooksul. Pärast laiaulatuslikku telefoni teel korraldatud menetlust, mille ombudsman komisjonile välja pakkus, palus viimane kaebuse esitaja ees tema toimikuga tegelemisel tekkinud viivituste pärast vabandust ning lubas tasumata summa nelja nädala jooksul välja arvutada ja tasuda, kui kaebuse esitaja väljaarvutatud summaga nõustub. Kaebuse esitaja teatas, et on sellise tulemusega rahul ning suhtleb nüüd komisjoniga asjaomase toimiku suhtes.

2650/2009/KM (konfidentsiaalne) ■

11. Nagu kirjeldatud 2. peatükis, olid neist 114 juhtumid, mille korral ombudsmani sekkumise tulemusena saadi vastamata kirjadele kiire vastus.

Kui ombudsman tuvastab uurimisel haldusomavoli, püüab ta võimaluse korral jõuda sõbraliku lahendini. Aasta jooksul lõpetati pärast sõbraliku lahendi saavutamist kolmteist juhtumit. 2009. aasta

Kui ombudsman tuvastab uurimisel haldusomavoli, püüab ta võimaluse korral jõuda sõbraliku lahendini.

lõpus oli 20 sõbraliku lahendi ettepanekut veel kaalumisel.

Ombudsman saavutas sõbraliku lahendi VIP-pileteid käsitleva kaebuse puhul

Kaks kõrget komisjoni ametnikku võtsid spordirõivaste tarnijalt vastu VIP-piletid Pariisis toimunud ragbi maailmameistrivõistluste avamängule. Ombudsmanile esitas kaebuse valitsusväline organisatsioon, kelle väitel võis tegemist olla huvide konfliktiga, kuna mõlemad ametnikud tegelesid dumpinguvastaste juhtumitega, mis võisid spordirõivaste tarnijat huvitada. Ombudsman soovitas komisjonil tunnistada, et olnuks parem mitte lubada kõnealustel ametnikel vastu võtta pakutud pileteid. Komisjon nõustus selle ettepanekuga ja kaebuse esitaja jäi komisjoni avaldusega rahule.

1341/2008/MHZ ■

Mõnel juhul on võimalik lahendada kaebus või saavutada sõbralik lahend ka siis, kui asjaomane institutsioon pakub kaebuse esitajale hüvitist. Kõik sellised pakkumised tehakse *ex gratia*, st õiguslikku vastutust võtmata ja õiguslikku pretsedenti loomata.

■ Haldusomavoli juhtumid

2009. aastal lõpetatud juhtumitest tuvastas ombudsman haldusomavoli 12% puhul. 35 sellist juhtumit lõpetati kriitilise märkusega asjaomasele institutsioonile (2008. aastal 44 juhtumit). Kaks juhtumit lõpetati, kui asjaomane institutsioon nõustus ombudsmani soovitusettepanekuga. Neid juhtumeid analüüsitakse üksikasjalikumalt allpool.

Joonis 3.10: uurimised, kus tuvastati haldusomavoli

Kriitilised märkused

Kui sõbralik lahend ei ole võimalik või kui seda ei õnnestu saavutada, lõpetab ombudsman juhtumi kriitilise märkusega asjaomasele institutsioonile või esitab soovitusettepaneku. Tavali-

Kriitiline märkus kinnitab kaebuse esitajale, et tema kaebus on õigustatud, ja näitab asjaomasele institutsioonile, mida on valesti tehtud, et edaspidi oleks võimalik haldusomavoli vältida.

selt teeb ombudsman kriitilise märkuse järgmistel juhtudel: (i) asjaomasel institutsioonil ei ole haldusomavoli kõrvaldamiseks võimalik enam midagi ette võtta, (ii) haldusomavoli juhtumil ei näi olevat laiemaid tagajärgi või (iii) ombudsman ei pea vajalikuks võtta järelmeetmeid. Ombudsman teeb kriitilise märkuse

ka siis, kui tema arvates ei ole soovitusettepanekust kasu, või juhtudel, mil asjaomane institutsioon ei nõustu soovitusettepanekuga, kuid parlamendile eriaruande esitamine ei tundu ombudsmanile asjakohane.

Kriitiline märkus kinnitab kaebuse esitajale, et tema kaebus on õigustatud, ja näitab asjaomasele institutsioonile, mida on valesti tehtud, et edaspidi oleks võimalik haldusomavoli vältida.

Inteli juhtumiga seoses toimunud kohtumise nõuetekohaselt kajastamata jätmine

2008. aastal esitas mikroprotsessorite tootja Intel ombudsmanile kaebuse selle kohta, et uurides, kas Intel oli oma turuliidri seisundit kuritarvitanud, rikkus komisjon menetlusnorme. Inteli väitel ei protokollinud komisjon 2006. aasta augustis toimunud kohtumist arvutitootja Delli juhtivtöötajaga, kuigi kohtumine oli otseselt seotud komisjoni uurimisega Inteli suhtes.

Ombudsman leidis, et 2006. aasta kohtumine oli seotud Inteli uurimisega. Samuti leidis ta, et komisjon jättis selle kohtumise nõuetekohaselt kajastamata ning et uurimistoimik ei sisaldanud kohtumise päevakorda. Ombudsman järeldas, et tegemist oli haldusomavoliga. Ta tegi kriitilise märkuse, mille kohaselt rikkus komisjon 2006. aasta kohtumise nõuetekohaselt kirjalikult kajastamata jätmisega hea halduse põhimõtteid. Ombudsman ei teinud aga järeldust selle kohta, kas komisjon rikkus Inteli õigust kaitsele.

Ombudsman ei tuvastanud haldusomavoli seoses Inteli teise väitega, mille kohaselt komisjon õhutas Delli sõlmima teabevahetuskokkulepet ühe teise mikrokiipide tootja, Advanced Micro Devicesiga (AMD). Vastavalt kaebuse esitaja seisukohale andis see kokkulepe AMDle juurdepääsu komisjoni uurimistoimikus sisalduvale teabele. Ombudsman leidis aga, et komisjon ei kajastanud nõuetekohaselt komisjoni ja Delli vahelist telefonivestlust, mille käigus kõnealus teabevahetuskokkulepet arutati. Vastav märge oleks aidanud asjaomaseid fakte selgitada. Seepärast soovitas ombudsman lisamärkuses, et edaspidi tuleks kõiki olulistest menetluslikes küsimustes kolmandate isikutega peetavaid kohtumisi või telefonikõnesid nõuetekohaselt kajastada.

1935/2008/FOR (konfidentsiaalne) ■

Kriitiline märkus ei ole aga kahjuhüvitis kaebuse esitajale. Juhtumite puhul, kus tuleks pakkuda hüvitist, oleks kõige parem, kui pärast kaebuse saamist tunnistaks asjaomane institutsioon omal algatusel haldusomavoli ja pakuks sobilikku hüvitist. Mõnel juhul piisab selleks lihtsast vabandusest. Sellise sammuga näitab institutsioon, et kohustub parandama oma suhteid kodanikega. Samuti näitab see seda, et institutsioon on teadlik sellest, mida ta valesti tegi, ning seega saab sarnast haldusomavoli edaspidi vältida.

Kriitiliste märkuste ja lisamärkuste suhtes võetud järelmeetmed

Selleks et institutsioonid, organid ja asutused oma vigadest õpiksid ning et edaspidi oleks võimalik haldusomavoli vältida, teavitab ombudsman üldsust igal aastal oma järeldustest järelmeetmete kohta, mida institutsioonid on vastusena kriitilistele märkustele ja lisamärkustele võtnud. Sel otstarbel avaldab ombudsman oma veebilehel asjakohase uuringu.

2008. aastal tehtud kriitiliste märkuste ja lisamärkuste suhtes võetud järelmeetmed

Ombudsman kutsus asjaomaseid institutsioone üles vastama kuue kuu jooksul tema 2008. aastal tehtud kriitilistele märkustele ja lisamärkustele. Ta sai vastused kõikidele esitatud märkustele, kuigi mõnel juhul viivitusega. Olukord oli võrreldes 2007. aastaga oluliselt paranenud – tol ajal laekus mõni vastus liiga hilja, et seda kõnealust aastat käsitlevas uuringus arvesse võtta.

Kriitiliste märkuste ja lisamärkuste koguarvestuses võeti rahuldavaid järelmeetmeid 79 %-l juhtudest. Järelmeetmed lisamärkustele olid rahuldavad kõikidel juhtudel, samas kui kriitiliste märkuste puhul võeti rahuldavaid järelmeetmeid oluliselt vähem, vaid 62 %-l juhtudest. See näitab, et nii ombudsmanil kui ka institutsioonidel seisab veel ees suur töö ametnike veenmisel selles, et ombudsmani tegevuse suhtes kaitsva hoiaku võtmine on kasutamata jäetud võimalus, mis ähvardab kahjustada Euroopa Liidu mainet.

→→→ Viis järelmeetet võib eraldi välja tuua juhtumitena, mis peaksid olema teistele institutsioonidele eeskujuks, kuidas kriitilistele märkustele ja lisamärkustele kõige paremini reageerida. Need juhtumid on seotud **parlamendi (3464/2004/(TN)TS), komisjoni (101/2004/GG ja 3148/2007/BEH), Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (1473/2006/TS) ja Euroopa Personalivaliku Ametiga (OI/8/2006/BU)**. Nende juhtumite suhtes järelmeetmeid võttes tegutsesid asjaomased institutsioonid eeskujulikult. ■

Soovitustepepanekud

Kui asjaomasel institutsioonil on võimalik haldusomavoli kõrvaldada või kui kõnealune haldusomavoli juhtum on eriti tõsine või kui sel on laiemaid tagajärgi, esitab ombudsman asjaomasele institutsioonile, organile või asutusele tavaliselt soovitusettepaneku. Ombudsmani põhikirja artikli 3 lõike 6 kohaselt peab institutsioon, organ või asutus saatma ombudsmanile kolme kuu jooksul oma üksikasjaliku arvamuse. 2009. aastal esitati 15 soovitusettepanekut. Peale selle tehti 2009. aastal otsus seitsme 2008. aastal esitatud soovitusettepaneku kohta ning lõpetati veel kaks juhtumit, mille puhul oli soovitusettepanek tehtud 2007. aastal. Aasta jooksul lõpetati kaks juhtumit, mille puhul institutsioon nõustus soovitusettepanekuga. Viis juhtumit lõpetati kriitilise märkusega. 2009. aasta lõpus oli kaalumisel 17 soovitusettepanekut, sealhulgas kolm 2008. aastal tehtud ettepanekut ja 2009. aastal tehtud 14 ettepanekut.

Keskkonnamõju hinnangu läbivaatamise dokumenteerimata jätmine

EL määratles Madrid-Barcelona-Perpignan-Montpellier' telje üleeuroopalise võrgu ühe prioriteedina. Projekt hõlmab Madridi ja Prantsusmaa piiriala vahelist kiirrongiühendust. Euroopa Investeerimispank (EIP) rahastab enam kui veerandit projekti kogumaksumusest. 2006. aasta jaanuaris esitas Hispaania kodanik ombudsmanile kaebuse, mille kohaselt võib Barcelona kesklinna kavandatav raudteelõik tõsiselt kahjustada ümbritsevaid hooneid, näiteks Gaudí Sagrada Família. Kaebuse esitaja väitis, et EIP peaks projekti läbi vaatama ja kaaluma uuesti oma otsust seda rahastada.

Ombudsman uuris kaebust ning ei leidnud mingeid dokumenteeritud tõendeid selle kohta, et EIP oleks läbi vaadanud Hispaania ametiasutuste keskkonnamõju hinnangu. Ta kutsus EIP-d üles enne projekti rahastamist kõnealust hinnangut põhjalikult dokumenteerima. Pank nõustus kohandama oma eeskirju ja parandama tulevaste hinnangute läbivaatamise dokumenteerimise viisi.

244/2006/(BM)JMA ■

Eriaruanded

Kui liidu institutsioon, organ või asutus ei reageeri soovitusettepanekule rahuldaval viisil, võib ombudsman saata Euroopa Parlamendile eriaruande. Eriaruanne võib sisaldada soovitusi.

Kui liidu institutsioon, organ või asutus ei reageeri soovitusettepanekule rahuldaval viisil, võib ombudsman saata Euroopa Parlamendile eriaruande.

Euroopa Parlamendile eriaruande esitamise võimalus on ombudsmani töö seisukohast hindamatu väärtusega, nagu märgiti juba ombudsmani 1998. aasta aruandes. Eriaruanne Euroopa Parlamendile on viimane oluline samm, mille ombudsman juhtumit käsitledes astub, sest resolutsiooni vastuvõtmine ja parlamendi volituste teostamine on selle institutsiooni poliitilise otsuse küsimused. Kahtlemata annab ombudsman parlamendile teavet ja abi, mida viimane eriaruannet käsitledes võib vajada. 2009. aastal eriaruandeid ei esitatud.

Euroopa Parlamendi kodukorras on sätestatud, et parlamendi suhete eest ombudsmaniga vastutab petitsioonikomisjon. Petitsioonikomisjoni 12. oktoobri 2005. aasta koosolekul kohustus ombudsman kooskõlas parlamendi kodukorra artikli 205 lõikega 3 osalema komisjoni koosolekul iga kord, kui ta esitab parlamendile eriaruande.

3.4 Hea tava musterjuhtumid

Üheksa 2009. aastal lõpetatud juhtumit illustreerivad head tava ning on seepärast arvatud nn musterjuhtumite hulka. Sellised juhtumid on ELi institutsioonidele, organitele ja asutustele eeskujuks, kuidas ombudsmani tõstatatud probleemidele kõige paremini reageerida.

Ombudsman kiitis komisjoni toetuse eest Saksa kodanikule lennureisija õigusi käsitleva juhtumi puhul. Uurimine näitas, et komisjon tegeles kaebuse esitaja juhtumiga aktiivselt ning võttis ühendust Prantsusmaa ametiasutustega, et tagada asjakohaste eeskirjade nõuetekohane kohaldamine (2980/2008/GG). ELi õiguse nõuetekohase kohaldamise tagamiseks avas komisjon uuesti rikkumismenetluse, et kontrollida, kas Rooma lähedal Malagrottas asuv prügilal on viidud vastavusse prügiladirektiiviga (791/2005/(IP)FOR). Selle juhtumi puhul oli ombudsman teinud lisamärkuse.

Läbipaistvusega seotud küsimuses nõustus Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) pärast asjassepuutuvate liikmesriikide asjaomaste õigusorganitega konsulteerimist nõus avaldama suure hulga dokumente. Dokumente oli nõudnud kaks Belgia ettevõtet (liidetud juhtumid 723/2005/OV ja 790/2005/OV). Euroopa Personalivaliku Amet (EPSO) oli nõus lubama kandidaatidel, ka nendel, kes osutasid valituks, tutvuda oma testide tulemustega. See põhines kaebusel seoses asjaoluga, et edukatel kandidaatidel ei õnnestunud saada teada oma tulemusi (2346/2007/JMA).

Lepingute valdkonnas soostus komisjon uurima, kas tal oleks võimalik anda tagantjärele luba alltöövõtu kasutamiseks, et tühistada sissenõudekorraldus väärtuses ligikaudu 500 000 EUR. (2119/2007/ELB). Kuna äriühing oli kolm asjaomast projekti edukalt lõpetanud, kutsus ombudsman komisjoni üles nõustuma sellise sõbraliku lahendi ettepanekuga. Juhtumi 1908/2007/JF puhul nõustus komisjon tühistama sissenõudekorralduse, tunnistades, et sissenõudmismenetluse jätkamisega asetaks ta kaebuse esitaja raskesse majandusolukorda. Ombudsman kiitis komisjoni selle eest, et ta näitas üles mõistvust raskes isiklikus olukorras, ning lisas selle juhtumi 2009. aasta musterjuhtumite hulka, et näidata, kuidas institutsioonid saavad oma töös rakendada õigluse põhimõtet.

Näide parimast tavast on ka juhtum 1562/2008/BB, kus Konkurentsivõime ja Uuendus-tegevuse Täitevasutus (EACI) palus vabandust ja esitas lisaselgitusi ametikoha konkursil mittevõitnud kandidaadile. Täitevasutus teatas ka kavatsusest teha oma talitustes kindlaks lisameetmed, mille abil parandada oma ametnike teadlikkust kohaldatavatest haldusstandarditest. Euroopa Teadusnõukogu Rakendusamet tunnistas, et oma esialgses otsuses ametikohale kandideerija kõrvale jätta ei andnud asutus talle selget ja arusaadavat teavet võimalike heastamisvahendite kohta. Amet kinnitas ombudsmanile, et edaspidi antakse kandidaatidele piisavalt teavet. Samuti kutsus asutus kandidaadi töövestlusele (2003/2008/TS). Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja

Kultuuri Täitevasutus palus vabandust seoses toetustaotluse tagasilükkamise juhtumiga ning teatas, et on võtnud meetmeid tuvastatud probleemide kõrvaldamiseks. Samuti nõustus ta taotluse ümberhindamisega (1537/2008/(TJ)GG).

3.5 Lõpetatud uurimiste temaatiline analüüs

Juhtumeid lõpetavad otsused avaldatakse tavaliselt ombudsmani veebilehel (<http://www.ombudsman.europa.eu>) inglise keeles ja kaebuse esitamise keeles, kui see ei ole inglise keel.

Juhtumeid lõpetavad otsused avaldatakse tavaliselt ombudsmani veebilehel (<http://www.ombudsman.europa.eu>) inglise keeles ja kaebuse esitamise keeles, kui see ei ole inglise keel.

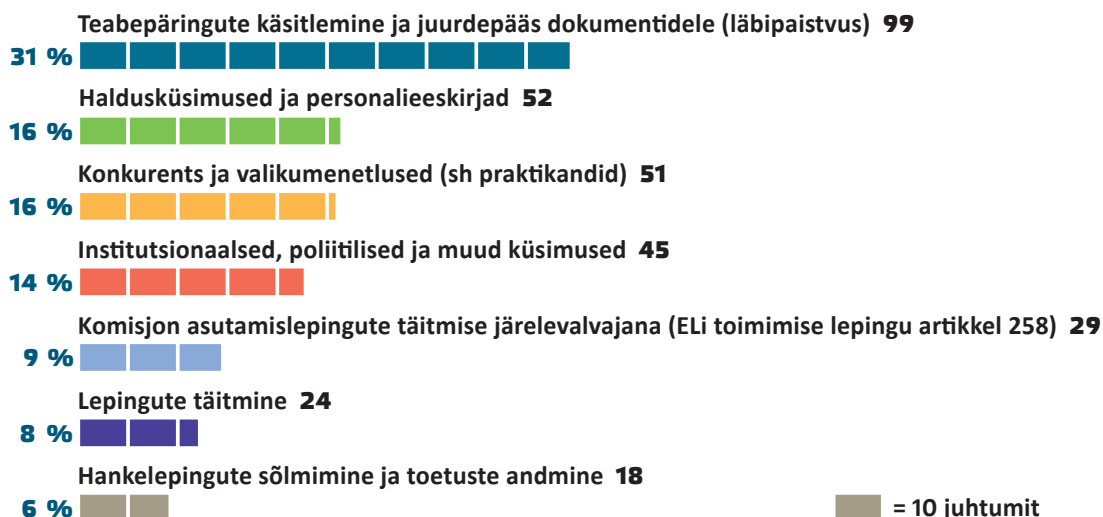
Valitud hulga juhtumite kokkuvõtted on ombudsmani veebilehel kättesaadavad kõigis 23 ELi ametlikus keeles. Kokkuvõtetes kajastatakse 2009. aastal vastu võetud 318 juhtumi lõpetamise otsuste teemasid ning nendega seotud ELi institutsioone, organeid ja asutusi, samuti juhtumite lõpetamise põhjuseid.

Käesolevas punktis analüüsitakse ombudsmani 2009. aasta otsuste kõige tähelepanuväärsemaid õiguslikke ja faktilisi järeldusi. Järeldused on esitatud uurimiste peateemade järgi, mis on jagatud seitsmesse põhikategooriasse:

- Avatus, üldsuse juurdepääs dokumentidele ja teabele ning isikuandmed;
- Euroopa Komisjon asutamislepingute täitmise järelevalvajana;
- Hankelepingute sõlmimine ja toetuste andmine;
- Lepingute täitmine;
- Haldusküsimused ja personalieeskirjad;
- Konkursid ja valikumenetlused;
- Institutsionaalsed, poliitilised ja muud küsimused.

Tuleb märkida, et ülalnimetatud kategooriad on omavahel olulisel määral kattuvad. Näiteks tõstatatakse avatuse küsimus sageli kaebustes, mis on seotud töölevõtmise või komisjoni rolliga asutamislepingute täitmise järelevalvajana. Samuti tuleb märkida, et kõnealused kategooriad ei ole loetletud selles järjekorras, nagu need on esitatud joonisel¹².

Joonis 3.11: lõpetatud uurimiste teemad

12. Joonisel 3.11 antakse teemade kaupa teavet kõikide 2009. aastal lõpetatud uurimiste kohta. 2008. aastal olid selle graafiku aluseks kõik algatatud uurimised. Kuna temaatilises analüüsis antakse ülevaade 2009. aastal lõpetatud juhtumite kõige tähelepanuväärsematest järeldustest, peeti asjakohasemaks esitada ka graafik samadel alustel. Graafik on esitatud käesolevas osas, et anda lugejatele ülevaade, milline on arutusel olnud teema osatähtsus ombudsmani uurimiste koguarvus.

■ Avatus, üldsuse juurdepääs ja isikuandmed

Käesolevas punktis käsitletakse ombudsmani 2009. aasta otsuseid kaebuste osas, mis on seotud (i) üldsuse juurdepääsuga dokumentidele, (ii) üldsuse juurdepääsuga teabele ja (iii) isikuandmete kaitse ja andmesubjektide õigusega tutvuda enda kohta käivate andmetega.

Üldsuse juurdepääs dokumentidele

Euroopa Liidu lepingu artikli 10 lõikes 3 (endine Euroopa Liidu lepingu artikkel 1) osutatakse, et liidus tehakse otsused „nii avalikult kui võimalik ja nii kodanikulähedaselt kui võimalik”, samas kui Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 15 lõikes 1 nõutakse, et liidu institutsioonid, organid ja asutused teeksid oma tööd võimalikult avalikult, et edendada head valitsemistava ja kodanikuühiskonna osalemist. Peale selle on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 15 lõikes 3 (endine EÜ asutamislepingu artikkel 255) sätestatud õigus pääseda ligi liidu institutsioonide, organite ja asutuste dokumentidele. Õigus pääseda ligi dokumentidele on reguleeritud määrusega nr 1049/2001¹³. 30. aprillil 2008 tegi komisjon ettepaneku¹⁴ määrust nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele) muuta ja see asendada. Arutelud õigusakti muutmise üle jätkusid 2009. aastal. Pärast ombudsmani 1996. ja 1999. aasta omaalgatuslikke uurimisi on ka paljud teised institutsioonid ja organid võtnud vastu dokumentidele juurdepääsu eeskirjad.

Määrusega nr 1049/2001 antakse taotlejale õigus dokumentidele juurdepääsust keeldumise korral valida, kas algatada asjaomase institutsiooni vastu kohtumenetlus kooskõlas Euroopa Liidu toimi-

2009. aastal lõpetas ombudsman 19 määruse nr 1049/2001 kohaldamisega seotud kaebuse uurimise, neist 15 olid esitatud komisjoni vastu.

mise lepingu artikliga 263 (endine EÜ asutamislepingu artikkel 230) või esitada kaebus ombudsmanile. 2009. aastal lõpetas ombudsman 19 määruse nr 1049/2001 kohaldamisega seotud kaebuse uurimise, neist 15 olid esitatud komisjoni vastu.

→→→ Kahe Euroopa Pettuste vastase Ameti (OLAF) vastu esitatud kaebuse puhul (juhtumid **723/2005/OV** ja **790/2005/OV**) korraldati ühine uurimine. Kaebused olid seotud kahe Belgia ettevõttega, keda uuriti seoses võltsitud tunnistuste kasutamisega eesmärgil importida soodustariifi alusel banaane. Asjaolude selgitamiseks ning võimalikuks edasikaebuse koostamiseks palusid nad juurdepääsu suurele hulgal dokumentidele. OLAF ei andnud neile juurdepääsu enamikule neist dokumentidest põhjusel, et see kahjustaks tema uurimist ja liikmesriikides toimuvaid kohtumenetlusi. Pärast toimikuga tutvumist leidis ombudsman, et OLAF käitus ebakorrektselt. Ta tegi sõbraliku lahendi ettepaneku, kutsudes OLAFi üles oma seisukohta muutma. Pärast asjaomaste liikmesriikide õigusasutustega nõupidamist nõustus OLAF sõbraliku lahendi ettepanekuga. ←←←

Juhtumi **1349/2008/GG** puhul väitis OLAFi mitu küsimust esitanud ja OLAFi pressiesindajalt vastuse saanud ajakirjanik, et pressiesindaja kavatses edastada oma vastused mitmele kolmandale isikule. Oma arvamuses leidis OLAF, et pressiesindaja oli tegutsenud enda nimel ja mitte OLAFi pressiesindaja kohuseid täites. Kuna kõnealune isik oli tõepoolest kinnitanud, et tegutses asjaomast e-kirja saates enda nimel, leidis ombudsman, et kaebus ei jää tema pädevusse, ning lõpetas juhtumi uurimise.

Ombudsmanile esitas Euroopa andmekaitseinspektori vastu kaebuse endine komisjoni ametnik, kes oli esitanud Euroopa andmekaitseinspektorile kaebuse, väites, et komisjon oli rikkunud tema andmekaitsega seotud õigusi (juhtum **491/2008/PB**). Kaebuse esitaja väitis, et Euroopa andmekaitseinspektor ei vastanud kirjadele ning täpsemalt keeldus andmast juurdepääsu teatavatele dokumentidele. Euroopa andmekaitseinspektor palus vabandust viivituse pärast kirjadele vastamisel. Dokumentidele juurdepääsu andmise küsimuses leidis ombudsman, et kehtivate eeskirjadega vastuolus olnud otsuse tegemise ajal ei olnud Euroopa andmekaitseinspektor veel kehtestanud struktureeritud lähenemisviisi selliste juurdepääsutaotluste käsitlemisele. Seepärast lõpetas ombudsman juhtumi lisamärkusega.

¹³. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1049/2001, 30. mai 2001, üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43.

¹⁴. KOM(2008) 229 lõplik.

Mitu kaebust käsitles väidetavaid viivitusi. Juhtumite **1190/2008/DK** ja **1010/2008/DK** puhul tuvastas ombudsman hulga puudusi viisis, kuidas komisjon käsitles kaebuste esitajate juurdepääsutaotlusi¹⁵. Need puudused olid seotud taotluste registreerimise, kehtivatest tähtaegadest kinnipidamise ning tähtaegade pikendamise põhjendamata jätmisega. Kuna sellised puudused olid juba tuvastatud varasema juhtumi käigus (**367/2006/PB**), mille kohta ombudsman tegi mitu kriitilist märkust (millele komisjon reageeris väga positiivselt), ning kuna kõnealuse kahe juhtumiga seotud asjaolud leidsid aset enne, kui komisjon ombudsmani ees kohustusi võttis, ei teinud ta enam kriitilisi märkusi. Juhtum **541/2008/VIK** oli samuti seotud väitega, et dokumentidele juurdepääsu andmisest keeldumise otsus ei vastanud nõuetele. Uurimise käigus ilmnis, et asjaomased riiklikud ametiasutused olid avaldanud kaebuse esitaja soovitud teabe. Ombudsman tuvastas komisjoni käitumises mitu puudust, kuid ei teinud kriitilisi märkusi, sest kaebuse esitaja ei olnud kõnealuste menetluslike tahkude suhtes mingeid vastuväiteid esitanud.

Juhtumi **1491/2008/(ID)(BU)CK** puhul väitis Euroopa Personalivaliku Ameti (EPSO) korraldatud konkursil osalenud kandidaat, et ta ei saanud vastust oma taotlusele tutvuda läbitud testi küsimuste ja vastustega. Mitu kuud hiljem komisjoni peasekretariaat küll palus viivituse pärast vabandust, kuid lükkas taotluse tagasi ning teatas, et kordustaotlus oli kaduma läinud või valesse kohta suunatud. See juhtum oli seotud juhtumiga **1150/2008/(ID)(BU)CK**, mille puhul sama isik esitas kaebuse EPSO vastu. Kaebuse esitaja väitis, et EPSO ei edastanud tema kordustaotlust komisjoni peasekretariaadile vastavalt Euroopa hea halduse tava eeskirja artikli 15 lõikele 1. EPSO oli kaebuse esitajale vaid maininud, et ta peaks adresseerima oma kordustaotluse komisjonile. EPSO tunnistas, et võttes arvesse väljakujunenud praktikat, mille kohaselt kordustaotlustega tegeleb komisjon, oleks ta pidanud taotluse ise edastama. Ombudsman tegi lisamärkuse, õhutades EPSOt võtma kõiki vajalikke meetmeid, et menetleda dokumentidega tutvumise taotlusi autonoomselt.

Juhtumi **3085/2008/GG** puhul kritiseeris ombudsman komisjoni, kuna viimane ei määratlenud kaebuse esitaja kirja esialgu dokumentidega tutvumise taotlusena. Komisjon ei käsitlenud nõutekohaselt ka kaebuse esitaja kordustaotlust. Kuigi komisjoni otsus juurdepääsu andmisest keelduda oli sisuliselt õige, tegi ombudsman kriitilise märkuse, sest komisjon ei palunud oma menetlusvigade pärast vabandust.

Juhtum **429/2007/PB** oli samuti seotud oluliste viivitustega juurdepääsutaotluse käsitlemises. Ombudsman tegi kriitilise märkuse. Selle juhtumi käigus tõstatati ka küsimus seoses tasudega väga mahukate ja arvukate dokumentidega seotud juurdepääsutaotluste menetlemise eest. Ombudsman leidis, et komisjon ei järginud määruse nr 1049/2001 artiklis 10 selliste tasude küsimise suhtes kehtestatud standardeid ning tegi selle kohta ka kriitilise märkuse.

Ombudsman alustas komisjoni suhtes omaalgatusliku uurimise seoses kodanike taotlustega pääseda juurde rikkumismenetlusi käsitlevatele dokumentidele (**OI/2/2009/MHZ**). Kuigi ombudsman lõpetas uurimise haldusomavoli tuvastamata, õhutas ta komisjoni teavitama kodanikke sellest, et neil on võimalik saada juurdepääs kõnealustele dokumentidele, esitades taotluse komisjonile või asjaomaste liikmesriikide ametiasutustele või mõlemale. Kodanikke tuleks teavitada ka sellest, et kui nad esitavad oma taotluse liikmesriikide ametiasutustele, kohaldatakse vastava riigi õigust. Ombudsman lisas, et komisjon võiks sellise teabe üles panna oma silmapaistvale ja kodanikusõbralikule rikkumisi käsitlevale veebilehele¹⁶.

Ombudsmani teistes uurimistes käsitleti muid määrusega nr 1049/2001 ette nähtud erandeid seoses üldsuse juurdepääsuga. Juhtum **70/2008/TS** oli seotud ohuga kahjustada otsustamisprotsessi ja avaldada talitustele kohatut välist survet. Ombudsman leidis, et komisjoni esitatud põhjendused ei olnud tõesed ega piisavad. Ta lõpetas juhtumi kriitiliste märkustega. Juhtum **488/2007/PB** käsitles ärihuvide ja rahvusvaheliste suhete kaitsest tingitud erandeid üldsusele dokumentidele juurdepääsu andmisel. Ombudsman leidis, et komisjon ei põhjendanud piisavalt, miks ta keeldus andmast dokumentidele täielikku juurdepääsu. Komisjon vastas, et oli pidanud nõu kõikide asjaomaste liikmesriikidega ning kõik peale ühe olid avalikustamisega nõustunud. Komisjon ütles, et

15. Näide selle kohta, kuidas mõnel talitusel on probleeme määruse nr 1049/2001 sätete järgimisel, on juhtum **2673/2009/MHZ**, mille institutsioon lõpuks ise lahendas.

16. Rikkumisjuhtumite toimikutega tutvumise kohta vt ka juhtum **1059/2008/(WP)VL**.

hoiab ombudsmani kursis kõnealuse liikmesriigi seisukohtadega. Kaebuse esitaja jäi saadud vastusega rahule ning ombudsman lõpetas juhtumi uurimise. Ta tegi aga lisamärkuse, mille kohaselt ei olnud komisjon käsitlenud teatavaid olulisi küsimusi, näiteks seda, kas komisjoni arvates olid kõnealused dokumendid pärit liikmesriikidelt või olid need koostanud komisjoni talitused. Ta kutsus komisjoni üles neid küsimusi selgitama.

Juhtum **819/2007/PB** oli seotud komisjoni keeldumisega andmast juurdepääsu Iirimaa taotlusele, mis puudutas Euroopa Kohtu kohtuasja, põhjusel, et see võiks kahjustada kohtumenetlust. Uurimise käigus tegi Üldkohus otsuse, mis tundus olevat kõnealuse küsimusega seotud. Seepärast palus ombudsman komisjonil oma esialgne otsus kohtuotsust arvesse võttes läbi vaadata. Komisjon jäi keeldumise suhtes oma seisukohale ega esitanud selle kohta kehtivaid põhjendusi. Seepärast tegi ombudsman kriitilise märkuse. Ta täheldas, et komisjoni keeldumise aluseks tundus olevat asjaolu, et kohtuotsus oli edasi kaevatud. Ombudsmani sõnade kohaselt ei õigusta see otsust eirata asjaomases kohtuotsuses kehtestatud õiguslikku tõlgendust.

Üldsuse juurdepääs teabele

Ombudsman käsitles mitut kaebust seoses väidetava suutmatusega anda teavet. Mitut sellist juhtumit käsitleti kiir- või lihtsustatud menetluse teel ning seepärast lõpetati need varsti pärast seda, kui asjaomane institutsioon soovitud teabe esitas. Kahe juhtumi puhul algatati täismahus uurimine. Juhtum **1694/2007/(WP)BEH** oli seotud väitega, mille kohaselt andis komisjon ebapiisavaid ja tahtlikult valesid vastuseid teatavat seadusandlikku menetlust käsitlevale teabepäringule. Kuigi ombudsman järeldas, et väide tahtlikult ebaõige teabe esitamise kohta ei ole põhjendatud, nõustus ta sellega, et komisjoni vastused kaebuse esitajale ei olnud piisavad. Arvestades seda, et komisjon esitas asjakohase teabe uurimise käigus, ei pidanud ombudsman vajalikuks omalt poolt mingeid muid meetmeid võtta. Juhtumi **443/2009/VL** puhul süüdistati Euroopa Politseiametit (Europoli) selles, et too jättis vastamata kirjale, milles kaebuse esitaja teavitas Europoli tema arvates rahvusvahelisele julgeolekule tõsist ohtu kujutavast asjaolust. Samuti ei andnud Europol kaebuse esitajale oma Saksamaa kontaktasutuse andmeid. Europol selgitas oma arvamuses, et kaebuse esitaja tõstatatud küsimused olid riigisisised ning et ta oli edastanud teabe Europoli Saksamaa kontaktasutusele, mis paiknes Europoli hoones Haagis. Seepärast lõpetas ombudsman juhtumi uurimise.

Andmekaitse

Juhtumi **3486/2006/(GK)(ID)RT** puhul palus kaebuse esitaja komisjonil esitada talle andmeid ühe komisjoni ametniku töösuhte kohta. Kuna kõnealune ametnik ei andnud selleks luba, keeldus komisjon tema tööleasumise kuupäeva avalikustamast. Ombudsman leidis, et komisjon ei põhjendanud oma keeldumist piisavalt, ning tegi ettepaneku sõbraliku lahendi saavutamiseks, millega komisjon nõustus. Vahepeal oli asjaomane ametnik esitanud aga Euroopa andmekaitseinspektorile kaebuse komisjoni kavatsuse vastu kõnealune teave avalikustada. Kui Euroopa andmekaitseinspektor kinnitas, et selliseid andmeid võib avalikustada, esitas ametnik hagi Üldkohtule. Käimasolevat menetlust arvesse võttes lõpetas ombudsman oma uurimise. Ta tegi lisamärkuse, mille kohaselt komisjon peaks kaebuse esitajat kohtuasja tulemustest teavitama.

Juhtum **672/2007/(WP)PB** käsitles küsimusi, mis olid seotud juurdepääsutaotluste menetlemise ning määruse nr 1049/2001 kohaldatavusega seoses andmekaitse-eeskirjadega. Ombudsman leidis, et kõnealusel juhul varjutasid taotluse menetlemist komisjonis tõsised ja põhjendamatud viivitused, mistõttu esines haldusomavoli. Ombudsman tegi kriitilise märkuse. Määruse nr 1049/2001 kohaldatavusega seoses viitas ombudsman kaebuse esitamisele järgnenud kohtupraktikale, mida komisjon paistis täielikult tunnustavat. Ombudsman leidis, et vaidlus kõnealuste õiguslike küsimuste üle on lõppenud.

➔➔➔ Juhtum **2346/2007/JMA** oli seotud sellega, et EPSO keeldus teavitamast edukaid kandidaate nende testides saadud hinnetest. Ombudsman leidis, et teavitamisest keeldumisega eiras EPSO Euroopa Liidu lepingu artiklis 1 (praegu Euroopa Liidu lepingu artikli 10 lõige 3) ning Euroopa hea halduse tava eeskirja artiklis 22 sätestatud läbipaistvuse aluspõhimõtet. Ombudsman pidas selles küsimuses nõu ka Euroopa andmekaitseinspektoriga, kelle arvamuse kohaselt tuleb testide tulemusi

käsitleda isikuandmetena, millega kaebuse esitajatel peaks olema õigus tutvuda. Kuigi EPSO esialgu keeldus ombudsmani pakutud sõbralikust lahendist ja andmete avalikustamisest, otsustas ta pärast haldusnõukoguga konsulteerimist oma poliitikat muuta ning lubada kõikidel kandidaatidel oma tulemustega tutvuda. ←←←

■ Komisjon asutamislepingute täitmise järelevalvajana

Euroopa Liidu üks aluspõhimõtteid on õigusriik. Komisjoni üks tähtsamaid kohustusi on tegutseda asutamislepingute täitmise järelevalvajana¹⁷. Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 258 (endine EÜ asutamislepingu artikkel 226) on kehtestatud üldine kord, mille kohaselt võib komisjon uurida ELi õiguse võimalikke rikkumisi liikmesriikide poolt ja edastada need juhtumid Euroopa Liidu Kohtule. Komisjon võib alustada uurimisi omal algatusel, kaebuse alusel või Euroopa Parlamendi palvel tegeleda parlamendile Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 227 (endine EÜ asutamislepingu artikkel 194) alusel esitatud petitsioonidega. Konkreetsete küsimuste, näiteks ebaseadusliku riigiabi suhtes, rakendatakse teistsuguseid menetlusi.

Ombudsman võtab vastu ja käsitleb kaebusi, mis on esitatud komisjoni kui asutamislepingute täitmise järelevalvaja vastu. Kui ombudsman algatab sellise kaebuse uurimise, selgitab ta vajaduse

Ombudsman võtab vastu ja käsitleb kaebusi, mis on esitatud komisjoni kui asutamislepingute täitmise järelevalvaja vastu.

korral kaebuse esitajale alati põhjalikult, et uurimist ei korraldata rikkumise tuvastamiseks, sest Euroopa Ombudsmanil puudub pädevus uurida liikmesriikide ametivõimude tegevust. Ombudsmani uurimise ainus eesmärk on uurida komisjoni käitumist talle

esitatud rikkumiskaebuse analüüsimisel ja käsitlemisel. Ombudsman võib tegeleda nii komisjoni käitumise menetluslike kui ka sisuliste tahkudega. Ombudsman võtab uurimistel ja järelduste tegemisel täiel määral arvesse komisjoni asutamislepingute ja Euroopa Liidu Kohtu praktikaga tunnustatud õigust otsustada, kas alustada rikkumismenetlust ja esitada asjaomase liikmesriigi vastu kohtusse hagi või mitte.

Mis puudutab komisjoni menetluslike kohustusi kaebuste esitajate suhtes, siis tugineb ombudsman eelkõige komisjoni 2002. aasta teatisele¹⁸. Nimetatud teatises on sätestatud menetluslikud kohustused seoses komisjonile esitatud kaebuste registreerimisega, erandid sellest kohustusest ning kaebuse käsitlemise ja kaebuse esitajate teavitamise tähtsused. Teatis anti välja 2002. aastal vastusena ombudsmani varasematele uurimistele ja nendes küsimustes komisjoni aadressil tehtud kriitikale. Ombudsmani arvates kujutab teatis endast väga olulist sammu kodanike usalduse suurendamisel komisjoni kui asutamislepingute täitmise järelevalvaja vastu. 2009. aastal kontrollis ombudsman, kuidas komisjon oma eeskirju rakendab, ning tuvastas teatise kohaldamises mitmeid puudusi. Alljärgnevalt on esitatud sellekohased näited ja puuduste analüüs.

Ebapiisav teavitus on pidevalt esilekerkiv probleem. Juhtumi **80/2009/BU** puhul teatas komisjon küll algselt keskkonna valdkonnas tegutseva Tšehhi valitsusväliste organisatsiooni kirja kättesaamisest, kuid teavitas kaebuse esitajat alles ombudsmani uurimise käigus (st rohkem kui aasta hiljem) oma kavatsusest kirja kaebusena mitte registreerida ning esitas selle põhjused. Ombudsman tegi lisamärkuse, mille kohaselt võiks komisjon teavitada kõiki neid kaebuse esitajaid, kelle kirjasid kaebustena eraldi ei registreerita, vaid lisatakse pigem käimasolevatesse juhtumitesse, registreeritud kaebuse käsitlemisest. Juhtum **1890/2008/(CHM)BU** oli seotud kolme ettevõtja väitega, et Portugali vastu algatatud rikkumismenetluse lõpetamise otsusele eelnenud kirjade saatmisel ei tegutsenud komisjon piisavalt hoolsalt. Komisjon ei taganud ka oma juhtumi lõpetamise otsuse nõuetekohast kohaletoometamist. Ombudsman tuletas meelde, et komisjoni teatise punktide 9 ja 10 kohaselt peab komisjon teavitama kaebuse esitajat oma lõplikest otsustest rikkumiskaebuste menetlemine lõpetada. Selle tegemata jätmine oli haldusomavoli, mistõttu ombudsman esitas

¹⁷. Euroopa Liidu lepingu artikli 17 (endine EÜ asutamislepingu artikkel 211) kohaselt tagab komisjon „aluslepingute ja institutsioonide poolt aluslepingute alusel võetud meetmete rakendamise”.

¹⁸. Teatis Euroopa Parlamendile ja Euroopa Ombudsmanile suhete kohta kaebuse esitajaga ühenduse õiguse rikkumise seotud asjades, EÜT C 244, 10.10.2002, lk 5.

kriitilise märkuse. Ta tegi ka kolm lisamärkust seoses kaebuste komisjonis käsitlemise menetlusaspektidega.

Veel üks korduv ja juba mainitud probleem on seotud kaebuste registreerimisega. Komisjoni teatistes on sätestatud kohustus registreerida laekunud kaebused keskregistris (teatise punkti 3 lõige 1). Erandid sellest kohustusest on loetletud järgmises lõikes: „Kui tekib kahtlus kirja laadis, konsulteerib komisjoni peadirektoraat asjaomas(t)e osakonnaga (osakondadega) 15 päeva jooksul alates kirja saamisest. Kui osakond (osakonnad) ei vasta 15 tööpäeva jooksul, registreeritakse kaebus ametlikult kaebuste keskregistris.” See selgesõnaline kohustus on tekitanud palju probleeme. Juhtum **2884/2008/(WP)GG** oli seotud Saksa kosmeetikuga, kes soovis oma kutsekvalifikatsiooni tunnustamist Kreekas. Arvestades, et Kreeka vastu oli juba sarnaseid probleeme käsitlev rikkumismenetlus algatatud, lisis komisjon uue juhtumi käimasolevasse menetlusse. Seejärel teatas komisjon kaebuse esitajale oma kavatsusest menetlus lõpetada, kuna kaebuse esitaja saab oma taotluse esitada Kreeka pädevale ametiasutusele. Ombudsman leidis, et komisjoni seisukoht oli mõistlik ning et too oli kaebuse esitajaga piisavalt suhelnud ja teda oma kavatsusest teavitanud. Komisjon oli aga kaebuse registreerinud alles rohkem kui viis kuud pärast selle kättesaamist. Kuna kaebuses ei olnud seda küsimust tõstatatud, tegi ombudsman lisamärkuse, soovitades komisjonil oma töökorraldus sellistes asjades läbi vaadata. Sama probleemidering kerkis esile juhtumi **1628/2008/TS** puhul. Komisjon registreeris kirja kaebusena ja andis kaebuse esitajale viimase küsitud teavet alles pärast seda, kui ombudsman oli oma uurimise algatanud. Ombudsman tegi lisamärkuse, soovitades komisjonil selgelt eristada kaebuste kindlakstegemise, registreerimise ja nende kättesaamisest teatamise protsess iga kaebuse edasise käsitlemisega seotud otsustusprotsessist.

Sarnased registreerimist ja kaebuste kohta teabe jagamist käsitlevad probleemid tuvastati juhtumi **1174/2007/TN** puhul, mis oli seotud kahe kaebusega Rootsi väidetava suutmatuse vastu võtta üle isikute vaba liikumist käsitlevad ELi õigusaktid. Komisjon nõustus teise kaebuse registreerima ja kaebuse esitajat mõlema kaebuse käsitlemisest teavitama alles pärast ombudsmani tehtud sõbraliku lahendi ettepanekut. Samasugused registreerimisega seotud probleemid esinesid ka juhtumis **1087/2009/JMA**, mis oli seotud Itaalia ametiasutuste keeldumisega registreerimast kaebuse esitaja poja kaheosaline perekonnanimi. Ombudsman leidis, et komisjon oleks pidanud registreerima kirja kaebusena. Kui komisjon leidis, et tegemist ei ole kaebusega, oleks ta pidanud kaebuse esitajat sellest teavitama. Ombudsman tegi lisamärkuse, mille kohaselt peaks komisjon teavitama kaebuse esitajat Itaalia ametiasutuste suhtes võetud meetmete tulemustest.

Juhtum **3303/2008/ELB** seoses komisjoni väidetavalt vale otsusega mitte registreerida Belgia vastu esitatud rikkumiskaebust, mille kohaselt ei tunnustatud kaebuse esitaja Prantsuse õendusdiplomit, lõpetati haldusomavoli tuvastamata. Ombudsman nõustus komisjoniga, et ELi õigust ei rikutud, kuna diplomite tunnustamine akadeemilistel eesmärkidel on liikmesriikide eesõigus ning neid küsimusi ei käsitleta konkreetselt üheski ELi õiguse sättes. Ombudsman lõpetas haldusomavoli tuvastamata ka juhtumi **1440/2008/(WP)OV**, mille puhul Hispaania kodanik väitis, et komisjon ei esitanud talle teavet võimaluste kohta vaidlustada teatavate toodete suhtes kehtivad Hispaania tollimaksud. Ombudsmani üksikasjaliku analüüsi põhjal selgus, et komisjon vastas kaebuse esitaja küsimusele ning andis talle asjakohast teavet kohaldatavate menetluste kohta. Komisjon teavitas kaebuse esitajat ka selleteemalistest aruteludest tolliseadustiku komitees.

Ajendatuna eespool kirjeldatud ja muudes sarnastes juhtumites esilekerkinud probleemidest alustas ombudsman 2009. aastal omaalgatusliku uurimise komisjoni tegevuse kohta seoses kirjade ja kaebuste registreerimisega (**OI/3/2009/MHZ**). Aasta lõpus uurimine veel kestis.

Ombudsman võib rikkumiskaebusi uurides kontrollida ka komisjoni analüüside ja järelduste sisu. Sellise kontrolli eesmärk on teha kindlaks, kas järeldused, millele komisjon on jõudnud, on põhjendatud ning kas neid on kaebuse esitajale läbimõeldult ja põhjalikult selgitatud. Kui ombudsmani seisukoht peaks komisjoni hinnangust täielikult erinema, ütleb ta seda, rõhutades samas, et ELi õiguse tõlgendamisel on kõrgeim organ Euroopa Kohus. Sellised lahkarvamused on siiski

erandlikud. Enamiku eespool mainitud juhtumite puhul leidis ombudsman, et komisjoni hoiak juhtumi sisu osas oli olnud õige¹⁹.

→→→ Juhtum **2980/2008/GG** oli seotud Saksa kodaniku väitega, mille kohaselt komisjon ei käsitlenud nõuetekohaselt kaebust lennureisijate õigusi käsitleva ELi määruse nõuetekohase kohaldamise tagamise kohta liikmesriikides. Uurimine näitas, et komisjon oli kaebuse esitaja juhtumiga aktiivselt tegelema ja võtnud ühendust asjaomaste Prantsusmaa ametiasutustega. Ombudsman leidis, et kõnealuse juhtumi puhul väärrib komisjoni transpordi ja energeetika peadirektoraat kiitust oma aktiivse lähenemisviisi ja kaebuse esitaja toetamise eest. ←←←

Ka juhtumi **443/2008/JMA** puhul, milles väideti, et komisjon ei käsitlenud nõuetekohaselt Hispaania vastu esitatud kaebust ning tegi ebaõige otsuse lisada see kaebus Hispaania vastu käimas olevasse ühtsesse horisontaalsesse menetluse seoses linnade reoveekäitlusega, järeldas ombudsman, et Euroopa Liidu Kohtu praktika kohaselt on komisjonil ulatuslik kaalutusõigus otsustada, kas üksikkaebused tuleks rühmitada ühtseks horisontaalseks menetluseks või mitte. Peale selle teavitas komisjon kaebuse esitajat võetud meetmetest nõuetekohaselt. Võrdluseks asus ombudsman juhtumi **706/2007/(WP)BEH** puhul seisukohale, et komisjon ei käsitlenud kaebuse esitaja rikkumiskaebust nii kiiresti ja hoolikalt, kui oleks võinud, ning seega oli tegemist haldusomavoliga. Kaebuse esitas 2005. aastal Austria kodanik Austria vastu seoses õhukvaliteeti käsitlevate ELi õigusaktide rikkumisega. Ombudsman leidis, et hoolimata piisavalt selgest faktilisest taustast ei olnud komisjon selleks ajaks, kui kaebuse esitaja 2007. aastal ombudsmani poole pöördus, kaebuse suhtes seisukohta vastu võtnud.

→→→ Juhtum **791/2005/(IP)FOR** oli seotud väidetavalt ebaõiglase otsusega lõpetada Rooma lähedal Malagrottas asuva prügilaga seoses Itaalia vastu esitatud rikkumiskaebuse käsitlemine. Kaebuse esitaja väitel oli komisjoni otsus juhtumi uurimine lõpetada ebaõiglane, kuna hõlmas mitmesugust eeskirjade eiramist. Ombudsman leidis, et nõuetega vastavusse viimise tähtaeg oli 16. juuli 2009 ning asjaolu, et ajaks, mil komisjon rikkumismenetluse lõpetas, ei vastanud prügila veel asjakohastele standarditele, ei olnud vale ega ebaõiglane. Võttes aga arvesse olulist teavet, millele kaebuse esitaja tema tähelepanu juhtis, õhutas ombudsman komisjoni kontrollima, kas prügila on pärast 2009. aasta juuli tähtaega direktiivi nõuetega vastavusse viidud. 2009. aasta lõpus avas komisjon rikkumismenetluse uuesti. ←←←

Juhtum **1532/2008/GG** oli seotud väidetava suutmatusega alustada rikkumismenetlust Austria vastu. Komisjon alustas uurimist 27 Austria kodanikult saadud kaebuste põhjal, mille kohaselt oli Viini lennujaama korduvalt laiendatud ilma kohustusliku keskkonnamõtjude hinnanguta. Seejärel nõustus komisjon sellega, et Austria ametiasutused korraldavad keskkonnamõtjude hinnangu tagasiulatavalt. Ombudsmani uurimise käigus ilmnnes selle tagasiulatava keskkonnamõtjude hinnangu puhul mitu probleemi, sealhulgas võimalik huvide konflikt riigiasutustes. Kuna komisjon ei olnud selle juhtumi kohta lõplikku otsust teinud, lõpetas ombudsman oma uurimise, lootuses, et komisjon võtab lõplikku otsust tehes tema uurimise tulemusi ja esilekerkinud probleeme arvesse.

■ Hankelepingute sõlmimine ja toetuste andmine

Ombudsman käsitleb kaebusi hankelepingute sõlmimise või mittesõlmimise ning toetuste andmise või mitteandmise kohta. Ombudsman on siiski seisukohal, et institutsioonidel, eriti hinda-

Ombudsman käsitleb kaebusi hankelepingute sõlmimise või mittesõlmimise ning toetuste andmise või mitteandmise kohta.

miskomisjonidel ja tellijatel on ulatuslik kaalutusõigus nende tegurite suhtes, mida nad avaliku pakkumise teel saadud lepingu sõlmimisel arvesse võtavad. Ombudsman leiab, et selliste juhtumite läbivaatamisel peaks tema osa piirduma menetlusreeglitest

kinnipidamise, faktide õigsuse ning oluliste hindamisvigade või võimu kuritarvitamise esinemise

¹⁹. Vt nt juhtum 822/2009/BU seoses keskkonnadirektiivide väidetava rikkumisega Tšehhi Vabariigi poolt ja juhtum 2036/2008/(CD)BEH seoses Austria pensioniseaduste väidetava mittevastavusega asutamislepingu liikumisvabadust käsitlevatele sätetele.

uurimisega. Ühtlasi uurib ta, kas institutsioonid on esitanud ettenähtud põhjendused ning kas need on selged ja mõistlikud.

Ombudsman lõpetas kuue juhtumi uurimise, mille puhul kaebuste esitajad viitasid väidetavale ebaõiglusele valikukomisjonide töös mõne liikme huvide konflikti või erapoolikuse tõttu. Tšaadis asuva rahvuspartii taastamisega seotud pakkumismenetlust käsitleva juhtumi **3112/2007/MF** puhul leidis ombudsman, et juhtumi asjaolud seavad objektiivselt kahtluse alla hindamiskomisjoni liikme erapooletuse ning et vastupidiselt komisjoni arvamusele ei piisanud asjaomase liikme erapooletuse kinnitusest nende kahtluste hajutamiseks. Ombudsman järeldas, et komisjon ei võtnud kahtluste ümberlökkamiseks piisavaid meetmeid ega tõendanud, et tema meetmed hõlmasid kõike, mida tal oli võimalik ette võtta. Juhtumi **2400/2006/JF** puhul väitis konsultatsioonifirma, et tema pakkumine ei olnud edukas kolmandas riigis asuva komisjoni delegatsiooni poolse juhendamise tõttu. Ombudsmani uurimise käigus ei tõendatud väidetavat juhendamist, mis oleks kaebuse esitaja väidet kinnitanud.

Komisjoni Berliini esinduse algatatud pakkumiskonkursi, täpsemalt konkursi aususe ja menetluse läbipaistvusega seotud juhtumi **491/2007/PB** puhul leidis ombudsman, et pakkumismenetlus hõlmas liigselt piiravaid nõudeid ning et komisjon ei vastanud nõuetekohasel viisil kaebuse esitaja teabetaotlustele. Ombudsman väljendas muret ka selle pärast, et pakkumistes osalevate praeguste või endiste asutusesiseste teenusepakujate või toodete tarnijate huvide konflikti küsimuses puuduvad eeskirjad ja tavad. Oma lisamärkuses kutsus ombudsman komisjoni üles uurima võimalust sellised eeskirjad või suunised vastu võtta.

Juhtumi **1270/2007/(ET)(ID)(DK)CK** puhul teavitas komisjon kaebuse esitajat, kes oli algselt saanud lepingu sõlmimist kinnitava kirja, et menetluses esinenud eeskirjade eiramise ning konfidentsiaalsuse ja erapooletuse võimaliku rikkumise ning hindamismenetluses esinenud võimalike välismõjude tõttu pakkumismenetlus tühistati. Ombudsman esitas soovitusettepaneku, kutsudes komisjoni üles esitama täpsemaid ja ammendavamaid selgitusi selle kohta, miks pakkumismenetlus tühistati. Pärast toimikuga tutvumist kinnitas ombudsman, et see sisaldas tõendeid, mis kinnitasid selgitust, mille komisjon oli tema soovitusettepanekule vastates andnud. Seepärast lõpetas ombudsman juhtumi käsitlemise, kuna soovitusettepanek oli rakendatud.

Omaalgatuslikus uurimises (**OI/4/2005/GG**) uuris ombudsman lähemalt Saksa valitsusvälise organisatsiooni väidet, mille kohaselt komisjon oli sihilikult seadnud ta ebasoodsasse olukorda ja toiminud ebaausalt, lükates tagasi tema taotluse sõlmida partnerluse raamleping. Ombudsman tuvastas mitu tõsist haldusomavoli juhtu. Lisaks eelmistes seotud uurimistes (juhtumid 1702/2001/GG ja 2862/2004/GG) tuvastatud puudustele leidis ombudsman, et komisjon oli sihilikult tõde varjanud ja sel viisil valitsusvälist organisatsiooni eksitanud. Viis, kuidas komisjon valitsusvälise organisatsiooni taotlust käsitles, seadis kaebuse esitaja väga ebasoodsasse olukorda. Vastuses ombudsmani soovitusettepanekule möönis komisjon, et ta oleks pidanud taotlust hoolsamalt käsitlema. Komisjon ei palunud aga kaebuse esitaja ees vabandust, vaid viitas sellele, et kõnealuseid menetlusi oli vahepeal parandatud. Ombudsman järeldas, et komisjoni mööndusest ei piisa tema soovitusettepanekus väljendatud tõsiste probleemide lahendamiseks. Võttes aga arvesse seda, et haldusomavoli oli aset leidnud kaua aega tagasi ning et kehtis uus partnerluse raamleping, lõpetas ombudsman juhtumi kriitilise märkusega.

Lõpuks, Euroopa Parlamendi vastu algatatud juhtumi **1192/2008/BU** puhul ei olnud kaebuse esitaja rahul Maltal asuva parlamendi infobüroo renoveerimistöökdeks korraldatud pakkumise tulemustega. Ta vaidlustas kehtestatud hindamiskriteeriumide täpsuse. Ombudsman ei tuvastanud parlamendi toimimisviisis haldusomavoli ja leidis, et esitatud selgitused olid mõistlikud. Ta viitas asjaomasele kohtupraktikale, mille kohaselt on institutsioonidel lepingute sõlmimisel arvesse võetavate tegurite hindamisel ulatuslik kaalutusõigus, ning leidis, et puudusid institutsiooni ilmsele hindamisveale viidanud tõendid.

Teine liik kaebusi oli seotud kaebuste esitajate pakkumiste väidetavalt vale või ebaõiglase kõrvalejätmisega²⁰. Juhtum **1928/2008/TS** puudutas Küprose türklastest üliõpilastele mõeldud stipendiumi

20. Vt ka juhtum 1414/2007/IP.

taotluse tagasilükkamist. Komisjon nõustus, et hindamiskomisjoni selgitused oleksid võinud olla selgemad. Ombudsman järeldas, et hindamiskomisjoni otsus taotlus kõrvale jätta ei olnud kooskõlas asjassepuutuva osalemiskutsega. Ta märkis aga, et komisjon tunnistas kaebuse esitaja sobivust 2009.–2010. aasta stipendiumiprogrammis osalemiseks. Juhtum **2576/2008/(AF)GG** oli seotud kaebuse esitaja pakkumise väidetavalt vale kõrvalejätmisega põhjendusel, et ta ei lisanud sellele vajalikku käibemaksudokumenti. Ombudsman uuris taotlust ja järeldas, et kaebuse esitajal ei olnud võimalik nõutud dokumendi esitamist tõendada. Haldusomavoli ei tuvastatud, kuid ombudsman tegi lisamärkuse, et edaspidi selliseid probleeme vältida.

Juhtumi **3222/2005/IP** puhul väitis kaebuse esitaja, et komisjoni otsus tema pakkumine välistada ei olnud põhjendatud. Hindamiskomisjon oli pakkumise omal algatusel ümber arvestanud, kuna arvas ekslikult, et see sisaldab arvutusvigu. Nende õigustamata muudatuste tõttu ületas pakkumine maksimaalselt lubatud 4 miljoni EUR suurust eelarvet 21 EUR võrra. Ombudsman järeldas, et selle juhtumi puhul oleks selgituse palumine võimaldanud kaebuse esitajal pakkumist täpsustada. Selgituse küsimata jätmine oli haldusomavoli. Komisjon lükkas tagasi ombudsmani sõbraliku lahendi ettepaneku, mille kohaselt ta oleks pidanud leppima kokku osalemisvõimalusest ilmajäämise piisavas hüvitamises. Ombudsman lõpetas juhtumi kriitilise märkusega pärast seda, kui kaebuse esitaja teatas, et kaalub asja kohtusse andmist.

→→→ Juhtum **1537/2008/(TJ)GG** oli seotud sõpruslinnade liikumise ühingu toetustaotluse tagasilükkamisega Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Täitevasutuse (EACEA) poolt, kuna selles puudus oluline dokument. Kaebuse esitaja leidis asutuse menetlustes ja tegevuses terve rea vigu. Vastusena ombudsmani uurimisele palus asutus kaebuse esitaja ees vabandust ning teatas, et on astunud samme tuvastatud probleemide lahendamiseks. Ta nõustus taotlust asjakohaste toetuse andmise kriteeriumide kohaselt uuesti hindama. Ka sel korral ei kvalifitseerunud ettepanek toetuse saamiseks. Ombudsman uuris toimikut ja järeldas, et hindamisel ei esinenud mingeid ilmseid vigu. Ta tegi siiski lisamärkuse, mille kohaselt asutus peaks edaspidi jagama taotluste hindamist vaidlustavatele taotlejatele oma hindamise tulemuste kohta üksikasjalikumat teavet. ←←←

Kaks juhtumit andsid võimaluse selgitada ebaseaduslikkuse ja haldusomavoli erinevust. Juhtumi **1561/2008/RT** puhul leidis ombudsman, et pakkumiskutses esitatud teave ei olnud piisavalt täpne ega täielik nende pakkujate jaoks, kes otsustasid saata oma pakkumised kullerteenuse (eraposti-teenuse) või käsiposti teel. Ombudsman tegi sõbraliku lahendi ettepaneku, mille komisjon tagasi lükkas, väites, et esitatud teave vastas finantsmääruse kohaldatavatele sätetele. Ombudsman lõpetas juhtumi uurimise kriitilise märkusega, tuletades meelde, et väljend „haldusomavoli” on laiem mõiste kui ebaseaduslikkus. Asjaolu, et otsus võeti vastu ilma seadust rikkumata, ei tähenda tingimata, et selle vastuvõtmisel järgiti hea haldustava põhimõtteid. Juhtumi **271/2009/VL** algatas Saksamaal asuva Euroopa tarbijakeskuse büroo töötaja. Tema lepingut ei olnud võimalik õigeaegselt pikendada, kuna komisjon, kes keskust toetuste kaudu rahastab, ei suutnud toetuse uuendamiseks vajalikke menetlusi õigel ajal lõpetada. Ombudsman nõustus, et komisjon ei rikkunud mingeid seadusjärgseid kohustusi. Ombudsman ei olnud aga veendunud selles, kas komisjon käsitles toetustaotlust piisavalt kiiresti võimaldamaks tal järeldada, et komisjon toimis kooskõlas hea haldustavaga. Kuna komisjon nõustus asjaoluga, et toetustaotlusi oleks kõige mõistlikum käsitleda enne taotluses käsitletud aastale eelneva aasta lõppu, lõpetas ombudsman juhtumi kriitilise märkusega.

■ Lepingute täitmine

Ombudsman leiab, et haldusomavoliga on tegemist siis, kui avalik asutus ei järgi tema jaoks siduvat õigusnormi või põhimõtet. Seega võib haldusomavoli esineda ka ELi institutsioonidega sõlmitud lepingutest tulenevate kohustuste täitmisel.

Ombudsman saab selliseid juhtumeid läbi vaadata siiski vaid piiratud ulatuses. Ombudsman on seisukohal, et kui vaieldakse lepingu rikkumise üle, ei ole tema ülesanne välja selgitada, kas mõni osapool on seda tõesti teinud. Selle küsimuse saab tõhusalt lahendada üksnes pädeva

jurisdiktsiooniga kohus, kellel on võimalus ära kuulata poolte väited asjakohase siseriikliku õiguse kohta ja hinnata vasturääkivaid tõendeid mis tahes vaidlusaluse küsimuse korral.

Ombudsman leiab, et kui tekib küsimus lepingu võimaliku rikkumise kohta, uurib ta ainult seda, kas liidu institutsioon, organ või asutus on esitanud talle selge ja mõistliku ülevaate oma tegevuse õiguslikest alustest ning sellest, miks ta peab oma seisukohta kõnealuse lepingu küsimuses põhjendatuks. Kui see on nii, järeldeb ombudsman, et tema uurimise käigus ei ole haldusomavoli avastatud. See järelendus ei võta pooltelt õigust kasutada oma lepinguvaidluse uurimiseks ja lahendamiseks pädeva jurisdiktsiooniga kohtu abi. Kui pooled seda teevad, siis vastavalt oma põhikirja artikli 2 lõikele 7 lõpetab ombudsman oma uurimise viivitamata ja ilma edasise hindamiseta.

Eespool nimetatud kontrollimise põhjal lõpetas ombudsman 2009. aastal mitu juhtumit haldusomavoli tuvastamata või leidis, et täiendav uurimine ei ole põhjendatud. Kõnealused juhtumid hõlmasid vaidlusi teatavate projektide raames tehtud töö eest lõppmaksete tegemise²¹, ettevõttele hilinenud maksete eest viivise tasumata jätmise²², abikõlblike kulude ja/või pärast auditit tagasinõutavate või väljamakstavate summade²³, institutsioonidega alltöövõtulepingu sõlminud äriühingute töötajate töölt vabastamise põhjuste esitamata jätmise ning oma seisukohtade esitamise õiguse rikkumise²⁴ üle.

Erinevalt eelmistest aastatest ei lõpetanud ombudsman kõnealusel aastal ühtegi hilinenud maksetega seotud juhtumit. Ilmselt on komisjon parandanud oma maksete tegemise süsteemi või pingutab selle nimel, et lahendada sellega seotud probleemid enne, kui alltöövõtjad ombudsmanile kaebuse esitavad. Tuleb märkida, et 2009. aastal alustas ombudsman ühe varasema, komisjoni hilinenud maksetega seotud omaalgatusliku uurimise (OI/5/2007/GG) järelkontrolli. Kõnealune uurimine (OI/1/2009/GG) peaks näitama, kas selles valdkonnas on ka tegelikkuses edusamme tehtud.

Lepinguid käsitlevate juhtumite puhul tegeleb ombudsman ühe korduva probleemiga, mis on seotud Euroopa Liidu rahastatud meetmete ja programmide rakendamiseks sõlmitud konkreetsete lepingutega. Tavaliselt sõlmib komisjon lepingu ettevõtte või konsortsiumiga, kes seejärel teostab kõnealuse projekti, kasutades selleks alltöövõtjaid, eksperte või oma töötajaid. Mõned neist lepingutest ja vastavad raamprogrammid annavad komisjonile teatavaid õigusi tööettevõtja ekspertide või töötajate suhtes. See eriline lepinguline keskkond võib tekitada vaidlusi komisjoni tööettevõtjate ning nende personali ja ekspertide vahel ning ombudsman leiab, et sellistel juhtudel on komisjon teataval määral vastutav. Juhtum 2449/2007/VIK oli seotud meeskonna juhi ametist vabastamisega pärast seda, kui komisjon oli väljendanud oma rahulolematust tema tehtud tööga. Kuigi ombudsman ei avastanud sisulises aspektis, st komisjoni esitatud põhjenduste puhul haldusomavoli, järeldeb ta menetluse suhtes, et komisjon ei tegutsenud hea haldustava põhimõtete järgi, andmata kaebuse esitajale võimalust esitatud kriitikale vastata. Ombudsmani panus finantsmääruse läbi vaatamist käsitlevasse avalikku arutellu sisaldab konkreetseid ettepanekuid seda laadi probleemide lahendamiseks²⁵.

Ombudsman soovib rõhutada, et paljud lepingute täitmisega seotud juhtumid, mida ta 2009. aastal käsitles, lõpetati haldusomavoli tuvastamata. Juhtumi puhul, kus ombudsman avastas võimaliku

Ombudsman soovib rõhutada, et paljud lepingute täitmisega seotud juhtumid, mida ta 2009. aastal käsitles, lõpetati haldusomavoli tuvastamata.

haldusomavoli, pingutas komisjon selle nimel, et võtta vastu välja-pakutud sõbraliku lahendi ettepanek.

Juhtumi 2119/2007/ELB puhul järeldeb komisjon, et tal ei olnud võimalik tasuda teatavaid asjaomase ettevõtte nõutud

personalikulusid, kuna ettevõtte oli eelneva loata sõlminud tööde suhtes alltöövõtulepingu. Komisjon nõudis tagasi kolme projekti kogukulud, mis moodustasid peaaegu 500 000 EUR. Ombudsman osutas, et komisjon ei olnud andnud piisavat vastust talle alltöövõtjate kasutamise kohta esitatud konkreetsetele küsimustele. Samuti märkis ta, et komisjon oli kaebuse esitaja tööga rahule jäänud. Komisjon nõustus kaaluma ettevõtte alltöövõtu kasutamise taotluse põhjendatust ning teatas, et

21. Euroopa Komisjoni vastu algatatud juhtumid 177/2008/RT ja 670/2009/(BU)RT.

22. Euroopa Parlamendi vastu algatatud juhtum 1264/2008/MF.

23. Komisjoni vastu algatatud juhtumid 2119/2007/ELB, 2781/2007/(BEH)OV ja 1462/2007/DK.

24. Komisjoni vastu algatatud juhtumid 226/2007/MHZ, 2449/2007/VIK, 2910/2008/TN ja 582/2008/MF.

25. Selle panusega saab tutvuda ombudsmani veebilehel.

kui taotlus on põhjendatud ja kaebuse esitaja esitab tõendid alltöövõtukulude kohta, võib ta sissenõudekorralduse tühistada. ←←←

Haldusomavoli ei tuvastatud järgmisena kirjeldatud juhtumites²⁶. Juhtumi **2492/2008/VL** puhul väitis kaebuse esitaja, et komisjoni töölevõtueeskirjades sisalduva välisekspertidelt nõutava kinnitusega selle kohta, et nad osutavad oma teenuseid ainult asjaomase projekti raames ega ole seotud ühegi teise projektiga (edaspidi „kinnitus”), rikutakse ekspertide põhiõigust tööle. Ombudsman märkis, et kinnitus piirab põhieksperptide võimalusi taotleda muid ametikohti. Võttes aga arvesse kõnealuste ekspertide võtmerolli lepingute sõlmimisel ja täitmisel, on komisjoni eesmärk õigustatud. Peale selle märkis ombudsman, et pärast kinnituses tehtud muudatusi on põhiekspertidel võimalus täita oma ülesandeid osalise tööajaga. Seega saavad nad töötada teistes projektides, tingimusel et nende muud kohustused sobivad kokku nende tööülesannetega käimasoleva projekti raames. Juhtumi **183/2008/MF** puhul ei avastanud ombudsman komisjoni käitumises haldusomavoli seoses äriühingu autoriõiguse väidetavat rikkumist käsitleva kaebusega. Juhtumi **1906/2007/VIK** puhul väitis Ameerika Ühendriikide kodanik, et komisjoni kehtestatud protsessis ELi programmide kaudu rahastatavate, kogu maailmas inimõigusi ja demokraatiat edendavate projektide hindamiseks on mitmeid probleeme ja puudusi. Põhjaliku uurimise käigus ei tuvastanud ombudsman haldusomavoli ning järeldas, et edasine uurimine ei ole põhjendatud. Eeskätt märkis ombudsman, et OLAF oli vahepeal tutvunud kaebuse esitaja väidetega pettuste ja ebaõige haldamise kohta.

■ Haldusküsimused ja personalieeskirjad

Igal aastal saab ombudsman teatava hulga kaebusi institutsioonide haldustegevuse kohta (52 uurimist ehk 16 % kõikidest 2009. aastal lõpetatud uurimistest). Haldustegevuse kohta esitatud kaebused on seotud ametnike personalieeskirjade ja muude asjakohaste dokumentide kohaldamisega. Nende juhtumite sisu on väga erinev ning need hõlmavad peaaegu kõiki institutsioone, organeid ja asutusi.

Ombudsmanil on hea meel teatada, et tänu asutuse ennetavale tegutsemisele sai küllaltki suur osa 2009. aastal esitatud personaliküsimusi käsitlevatest kaebustest positiivse lahenduse²⁷.

Ombudsmanil on hea meel teatada, et tänu asutuse ennetavale tegutsemisele sai küllaltki suur osa 2009. aastal esitatud personaliküsimusi käsitlevatest kaebustest positiivse lahenduse.

→→→ Ombudsman lõpetas edukalt juhtumi seoses endise töötajaga, kes esitas talle kaebuse asjaomase institutsiooni alusetult makstud summade ebaõiglaste sissenõudekorralduste kohta. Sellistes küsimustes tugineb ombudsmani lähenemisviis Euroopa Liidu Kohtu praktikale²⁸ ning õigluse ja mõistlikkuse põhimõtetele.

Siinkohal on ilmselgelt oluline asjaolu, et alusetuid makseid tehakse ametnikele või kolmandatele isikutele, kes ei ole ELi eeskirjadest ja määrustest nii teadlikud. Komisjoni vastu algatatud juhtumi **1908/2007/JF** puhul nõustus institutsioon sõbraliku lahendi ettepanekuga tühistada sissenõudekorraldus, tunnistades, et summade hüvitamine seaks kaebuse esitaja äärmiselt ebakindlasse finantsolukorda. Ombudsman tunnustas komisjoni sissenõudekorraldusest loobumise ja keerulise isikliku olukorra arvestamise eest. ←←←

Samasugust pühendumust kodanikele teenuste osutamisele näitas komisjon üles veel kahes juhtumis. Juhtumi **2991/2008/(WP)GG** puhul esitas kaebuse endine töötaja, kel oli õigus saada lahkumistoetust. Ta esitas vastava taotluse, kuid kümme kuud hiljem ei olnud talle toetust veel makstud. Komisjon tunnistas, et viivitus tekkis tema süül, ning nõustus tasuma hilinenud makselt viivist summas 6 400 EUR. Juhtumi **2248/2009/MF** korral märkas kaebuse esitaja, et talle makstud peretoetused olid liiga väikesed. Kui ta komisjoniga ühendust võttis, ei esitatud talle mingeid selgitusi. Ombudsman otsustas kohaldada kiirmenetlust ja kontakteerus komisjoni üksikisikute rahaliste

26. Sama võib öelda juhtumite 771/2007/(TN)DK, 834/2007/TN, 870/2007/TN, 1895/2007/ELB ja 01/1/2008/(VIK)JMA kohta (kõik algatatud komisjoni vastu).

27. Hea näide on juhtum 495/2009/ELB, mis oli seotud pensioniõiguste üleviimisega liidu pensioniskeemist riigi pensioniskeemi alla.

28. Kohtuasi T-205/01 *Ronsse vs. komisjon*, EKL AT 2002, lk II-1065.

õiguste haldus- ja maksetalitusega. Komisjon esitas positiivse vastuse ja maksis puuduoleva summa, st 2 400 EUR. Samuti vastas komisjon kaebuse esitaja teabenõudele, esitades talle täieliku selgituse.

Ka teised institutsioonid on seda valdkonda käsitlevatele ombudsmani ettepanekutele ja soovitudele väga positiivselt vastanud. Euroopa Parlament nõustus pärast ombudsmani algatatud uurimist (juhtum **2123/2008/ELB**) täpsustama ühe oma töötaja sünnituspuhkuse arvutuskäiku. Euroopa Lennundusohutusamet (EASA) nõustus pärast ombudsmani soovitusettepanekut (juhtum **3567/2006/JF**) parandama ühe oma töötaja ametijärku²⁹.

Ombudsman lõpetas veel mitme juhtumi uurimise haldusomavoli tuvastamata. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastu algatatud juhtumi puhul, mis oli seotud väidetavalt põhjendamatu otsusega mitte alustada ühe oma endise ametniku suhtes distsiplinaarmenetlust (juhtum **1016/2008/JMA**), leidis ombudsman, et uurimise jätkamiseks puudus alus, kuid tegi kriitilise märkuse selle kohta, et komitee jättis vastamata kaebuse esitaja kirjadele. Seoses juhtumiga **572/2008/OV** kinnitas ombudsman parlamendi seisukohta sekretariaaditoetuse kaotamise kohta uute personalieeskirjade alusel. Juhtumi **2791/2007/(BEH)KM** puhul kinnitas ombudsman komisjoni tõlgendust personalieeskirjade artikli 45 lõikest 2 ja keelekoolitust käsitlevatest ühiseeskirjadest. Juhtum **1179/2008/JF** oli seotud kaebuse esitaja ebaõiglase töölt vabastamisega ning ombudsman toetas tema väidet, et kuu aega varem esitatud koondamisteade ei võimaldanud tal juba tasutud ettemaksu oma korteri üüri- lepingu lõpetamisel tagasi saada. Ombudsman tegi selle menetlusliku küsimuse suhtes lisamärkuse. Ta ei nõustunud aga kahjude hüvitamise nõudega, kuna kaebuse esitaja kasutas korterit kuni üüri- lepingu lõppemiseni ega kandnud tegelikult mingeid kahjusid. Ombudsman toetas komisjoni lähenemisviisi ka juhtumis **699/2007/(WP)BEH**, mis oli seotud endise ametniku ravidokumendiga; juhtumis **2518/2008/(NM)GG**, mis oli seotud ealise diskrimineerimise ja suutmatusega nõueteko- haselt käsitleda töökohta saamiseks esitatud avaldust; ning juhtumis **2793/2007/WP**, mis oli seotud keeldumisega tagamast pensionile jäänud lepingulise töötaja ravikindlustus.

Samuti soovib ombudsman esile tõsta kaht kaebust, mille esitasid puuetega inimesed. Juhtumi **2631/2007/JMA** puhul väitis liikumiseks ratastooli kasutatav komisjoni töötaja, et komisjon ei taganud nõuetekohase juurdepääsu kaebuses käsitletud hoonesse. Komisjon selgitas, et oli algatanud vastava pakkumismenetluse ning et raamleping kavatsetakse sõlmida 2009. aasta esimese kvartali jooksul ja ehitustööd lõpetada 2009. aasta septembriks. Komisjon palus kaebuse esitajale põhjustatud eba- mugavuste pärast vabandust. Ombudsman palus komisjonil anda talle 31. oktoobriks 2009 ülevaade kõnealustest töödest ja teavitada teda ka mitme komisjoni hoone vastavusse viimisest puuetega inimestele nõuetekohase juurdepääsu tagamise projektiga. Euroopa Parlamendi vastu algatatud juhtum **2350/2007/RT** oli seotud väidetava suutmatusega võimaldada kaebuse esitajale taotletud koolitus ja tagada, et teda koheldakse praktika ajal nõuetekohaselt. Parlament tunnistas teatavaid puudusi, kuid rõhutas, et tema talitused püüavad pakkuda kaebuse esitajale samasuguseid kooli- tusvõimalusi kui tavapärasel praktikaprogrammis. Oma vastuses soovitusettepanekule lükkas parlament kaebuse esitaja väited veel kord tagasi, kuid palus tema ees vabandust ning selgitas meetmeid, mida ta tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks oli võtnud. Kuigi kaebuse esitaja lükkas parlamendi vabanduse tagasi, leidis ombudsman, et parlamendi edaspidiseks võetud kohustusi ja vabandust silmas pidades ei ole uurimise jätkamine põhjendatud. Ta tegi lisamärkuse, tuletades meelde, et parlament ja ka teised ELi institutsioonid peaksid teadvustama vajadust austada puue- tega inimeste väärikust.

Juhtum **OI/6/2007/MHZ**, mis käsitles inimressursside juhtimist komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse teadusinstituutides, oli seotud ombudsmani uurimisega, milles ta käsitles ühiselt üksi- kuid kaebusi seoses sisekonkurssidega, mille tulemusel ajutised töötajad said alalisteks ametnikeks. Uurimise eesmärk oli anda komisjonile võimalus selgitada inimressursside juhtimist Teadusuuri- ngute Ühiskeskuses, sealhulgas ajutiste töötajate olukorda. Ombudsman leidis, et komisjoni selgitus oma inimressursside juhtimise poliitika kohta Teadusuuringute Ühiskeskuses oli rahuldav. Ajutiste töötajate olukorra suhtes tegi ombudsman soovitusettepaneku, mille kohaselt komisjon peaks korraldama asutusesiseseid konkursse. Komisjon lükkas selle tagasi, kuid teavitas ombudsmani oma

29. Ametnike ametijärkude küsimuses vt ka juhtum 3199/2007/(WP)(VL)BEH.

laiemast algatusest korraldada kogu EL 27 hõlmavaid asutusesiseseid konkursse. Komisjon rõhutas, et nendel konkurssidel võivad osaleda ka ajutised töötajad, kui nad vastavad osalemiskriteeriumidele. Ombudsman leidis, et edasised meetmed ei ole põhjendatud, ning lõpetas juhtumi uurimise.

Ombudsman soovib juhtida tähelepanu ka mõnele juhtumile, mille puhul institutsioonide negatiivne ja koostööst keelduv vastus tema järeldustele valmistas eriti suurt pettumust. Juhtum **344/2007/BEH** oli seotud parlamendi suutmatusega teostada nõuetekohaselt töötajate hindamise menetlus,³⁰ eriti teenete eest antavate punktide puhul. Hoolimata Avaliku Teenistuse Kohtu otsusest, millega tühistati põhimõtteliselt samasisuline parlamendi otsus 2003. aasta kohta, ei muutnud parlament oma otsust 2004. aasta kohta. Ombudsman leidis, et eespool osutatud kohtuotsusega oli juba juhitud parlamendi tähelepanu tema tuvastatud haldusomavolile. Ta järeldas, et ei ole mõtet esitada parlamendile eriaruannet, ning lõpetas uurimise kriitilise märkusega.

Veel üks juhtum oli seotud ühest institutsioonist teise suunduvate ametnike probleemidega seoses töötajate hindamise menetlusega. Juhtumi **2007/2008/ELB** puhul väitis kaebuse esitaja, et komisjoni poliitika anda teistest institutsioonidest ületulnud töötajatele nende teenete eest, olenevata tulemuslikkusest alguses institutsioonis, kindla arvu punkte piirab institutsioonidevahelist liikuvust. Komisjoni kohaldatavaid eeskirju muudeti enne, kui ombudsman oma uurimise lõpetas.

Komisjoni reaktsioon ombudsmani uurimisele valmistas eriti suurt pettumust juhtumi **OI/7/2006/JF** puhul. See oli seotud komisjoni esinduse kohaliku töötaja töölt vabastamisega – asjaomane isik esitas ombudsmanile kaebuse selle kohta, et esindus oli ta töölt vabastanud „ebanimelikul ja alandaval” viisil. Ta leidis, et komisjon peaks vabandust paluma. Komisjon väljendas vaid kahetsust kaebuse esitaja muljete ja tunnete üle seoses sellega, kuidas ta töölt vabastati, ning kinnitas, et esindus järgis nõuetekohaseid menetlusi. Ombudsman kritiseeris institutsiooni, kuna too ei esitanud kaebuse esitajale siirast, täielikku ja mõtestatud vabandust, ning rõhutas, et see on seda kahetsusväärsem, et üksnes vabandust kaebuse esitaja sooviski.

■ Konkursid ja valikumenetlused

Alates Euroopa Personalivaliku Ameti (EPSO) asutamisest on enamik avalike konkursside ja muude valikumenetlustega seotud ombudsmani uurimisi suunatud just selle asutuse vastu. Kuna EPSO on ilmne potentsiaal saada paljude Euroopa kodanike jaoks silmapaistvaks ja eelistatud kontaktorganiks, on eriti oluline, et ta peaks kinni kodanike teenindamise kultuurist ning tegutseks läbipaistvalt.

Paljud EPSO korraldatud konkursside puhul tuvastatud probleemid on lahendatud kiirmenetlusega, mis näitab EPSO avatust nendele probleemidele kiire ja õiglase lahenduse leidmisele. See on tõend

Paljud EPSO korraldatud konkursside puhul tuvastatud probleemid on lahendatud kiirmenetlusega, mis näitab EPSO avatust nendele probleemidele kiire ja õiglase lahenduse leidmisele. See on tõend teeninduskultuurist ja tõelisest soovist olukorda parandada.

teeninduskultuurist ja tõelisest soovist olukorda parandada. 15 täiemahulisest EPSOga seotud uurimisest kuue puhul ombudsman haldusomavoli ei avastanud ja nõustus EPSO seisukohtadega. Kolmel juhul tuvastas ombudsman haldusomavoli ning lõpetas uurimise kriitilise märkuse või kaudse kriitikaga. Veel kuuel juhul, kui ombudsman tegi eelotsuse haldusomavoli esinemise kohta, nõustus EPSO tema soovitusel probleem lahendada. Kõnealused

arvud kinnitavad asjaolu, et EPSO on teatavad võimalused lahendada rahulolematute kandidaatide kaebused. Isegi kui püüd ühitada vajadust kaitsta valikukomisjone ebakohase sekkumise või surve eest sama olulise vajadusega tagada valikukomisjonide vastutus ja nende tegevuse läbipaistvus võib tekitada teatavaid pingeid, suudab EPSO need kaks küsimust oma teeninduskultuuril ja õiglusel põhineva lähenemisviisi abil lahendada. Ombudsmani motiveerivad EPSOga tehtava koostöö tulemused ja ta kavatseb kõnealust koostööd edaspidi tihendada, et seni saavutatud tulemusi veelgi kinnistada. EPSO positiivset suhtumist illustreerivad mitu alljärgnevalt esitatud näidet.

Kuue juhtumi uurimine lõpetati haldusomavoli leidmata, sealhulgas juhtum **1245/2007/JF**, mis oli seotud EPSO veebipõhise registreerimisvormiga ja asutuse veebilehe kaudu esitatud vastustega.

30. Töötajate hindamisega seotud küsimustes vt ka juhtum 3004/2007/BEH.

Kolm juhtumit käsitlesid valikukomisjonide otsuseid lükata taotlused tagasi, kuna kandidaadi akadeemiline kvalifikatsioon (ametialane kogemus või diplomid) ei olnud konkreetsel konkursil osalemiseks piisavad. Juhtumite **1569/2007/IP**, **2965/2008/(VL)BEH** ja **2116/2007/IP** puhul viitas ombudsman valikukomisjonide laialdasele kaalutusõigusele taotlejate kvalifikatsioonide hindamisel ning ombudsmani uurimise ulatusele, mis piirneb kontrollimisega, ega komisjoni teostatud hindamises ei esinenud ilmseid vigu.

Juhtum **1943/2008/BB** oli seotud testide väidetavalt ebaõiglase ja diskrimineeriva korraldamisega Maltal teste teinud kandidaadi suhtes. Ombudsman leidis, et EPSO pidas täielikult kinni konkursikutse sõnastusest ning põhjendas oma poliitikat kulutasuvuse ja proportsionaalsusega. Ombudsman tegi aga lisamärkuse, mille kohaselt peaks EPSO tulevastes konkursikutsetes oma poliitikat kandidaatidele paremini selgitama. Ka juhtum **3035/2008/(MHZ)RT** puudutas väidetavat diskrimineerimist, seekord keele põhjal. Kaebuse esitaja väitis, et kandidaatidel, kelle emakeel on inglise, prantsuse või saksa keel, on eelvalikutestide tegemisel eelis. Ombudsman nõustus EPSoga, et kandidaadid peavad menetluse käigus näitama nii põhi- kui ka teise keele oskust. Peale selle leidis ombudsman, et termin „põhikeel” vastab personalieeskirjade nõuetele paremini kui termin „emakeel”.

Nagu eespool mainitud, on EPSO olnud väga avatud ombudsmani avastatud haldusomavoli kõrvaldamise suhtes ja tõepoolest püüdnud lahendusi leida. Tänu sellisele suhtumisele leidis asutus alljärgnevalt kirjeldatud kuue juhtumi korral lahenduse või nõustus täielikult või osaliselt ombudsmani väljapakutud sõbraliku lahendiga. Juhtumid **2893/2008/WP** ja **3024/2008/DK** olid seotud asjaoluga, et arstidele mõeldud konkursil ei lubatud kandidaatidel osaleda kirjalike testide tegemises. Pärast seda, kui kaebuse esitajad olid tulutult püüdnud probleemi valikukomisjonides lahendada, pöördusid kandidaadid ombudsmani poole. Mõlemal juhul teatas EPSO ombudsmanile, et valikukomisjonid olid lubanud kandidaatidel konkursil osaleda. Juhtum **1135/2006/(GK)(ID)MF** oli seotud vaidlusega valikukomisjoni ja selle hindajate kreeka keelse teksti itaalia keelde tõlgitud versiooni tehtud paranduste täpsuse üle. Kaebuse esitaja väitel oli kreeka keelne algtekst kehva kvaliteediga ja sisaldas vigu. Peale selle väitis ta, et komisjoni liikmed ei rääkinud kreeka keelt ega kasutanud sõltumatut hindajat. Ombudsman palus EPSOl lasta kaebuse esitaja eksamitööd kolmandat korda hinnata uuel hindajal. EPSO nõustus ombudsmani ettepanekuga.

→→→ Juhtum **2346/2007/JMA** oli seotud sellega, et EPSO keeldus teavitamast edukaid kandidaatide nende testides saadud hinnetest (vt andmekaitset käsitlev osa eespool). Pärast haldusnõukoguga konsulteerimist otsustas EPSO oma poliitikat muuta ning lubada kõikidel kandidaatidel oma tulemustega tutvuda. ←←←

Juhtumi **397/2009/CK** puhul palus EPSO kaebuse esitaja ees vabandust viivituste pärast konkursil osalemisega seoses kantud sõidukulude tasumisel ning kohustus selliste kulude hüvitamise suhtes kehtivad menetlused läbi vaatama. Ombudsman tegi lisamärkuse, kutsudes EPSOt üles teda selliste menetluste läbivaatamise tulemustest teavitama. Juhtumi **1566/2007/DK** puhul nõustus EPSO ombudsmani soovitusel kaebuse esitajale tema eelvalikutestide jooksul ilmnunud tehniliste probleemide põhjuseid ning lubada tal teste korrata. EPSO nõustus sõbraliku lahendi ettepanekuga, kuid seejärel otsustas kaebuse esitaja, et ei soovi teste korrata.

Ombudsman kritiseeris EPSO tegevust vaid kolmel juhtumil. Esimene neist (juhtum **1303/2007/(WP)(BEH)KM**) oli seotud väidetava suutmatusega korraldada vestlus enne kuupäeva, mil kandidaat pidi eeldatavalt sünnitama. Kuigi täielikult rahuldava lahenduse ni ei jõutud, tunnustas ombudsman EPSO avatust üldise probleemi lahendamise suhtes. Teise juhtumi puhul oli tegemist ombudsmani omaalgatusliku uurimisega, mis algatati 2007. aastal ja lõpetati 2009. aastal (**OI/4/2007/(ID)MHZ**). See käsitles valituks mitteosutunud kandidaatide juurdepääsu arvutipõhiste testide küsimustele ja nende esitatud vastustele. Ombudsman algatas uurimise pärast seda, kui oli saanud sellise tegevusviisi kohta märkimisväärset hulgal üksikkaebusi ning teinud järelduse, et tegemist on haldusomavoliga³¹. Ka pärast uurimise algatamist esitati arvukalt samasisulisi kaebusi³². Ombudsman ei nõustunud EPSO väidetega halduslike ja finantsraskuste kohta, mis võivad

31. Juhtum 370/2007/MHZ.

32. Juhtumid 3492/2006/(WP)BEH, 1312/2007/IP, 7/2007/PB ja 801/2007/ELB.

tekkida, kui anda kandidaatidele juurdepääs kõnealustele andmetele. Ombudsmani sõnul ei õigusta sellised raskused loobumist läbipaistvuse põhimõttest ega institutsioonide edusammudest selles valdkonnas. EPSO tugines ka dokumentidele juurdepääsu käsitlevatele eeskirjadele ning asjakohasele kohtupraktikale seoses valikukomisjonide töö salajasuse ja kandidaatide võrdse kohtlemise põhimõttega. Viidates mitmele kohtute menetluses olevale kohtuasjale, milles EPSO keeldumine vaidlustatakse, leidis ombudsman, et käimasoleva uurimise jätkamine ei ole põhjendatud. Jäädes ootama Euroopa Liidu Kohtu otsuseid arvutipõhiste testide küsimuste avalikustamise asjus, tuletas ombudsman meelde oma eelnevate üksikkaebuste uurimiste käigus esitatud kriitilisi märkusi. Ombudsman tegi kriitilise märkuse ka juhtumi **99/2008/VIK** puhul, mis oli seotud verbaalse võimekuse testi küsimuse ebaõige sisuga. Ta väitis, et selle vastuse sõnastuses, mida EPSO õigeks pidas, võis kahelda, ning seega on tegemist haldusomavoliga.

Kuigi enamik töölevõtmisega seotud kaebusi esitatakse EPSO vastu, saab ombudsman aeg-ajalt kaebusi ka teiste institutsioonide, eriti hiljuti loodud asutuste vastu, kes oma värbamismenetlusi alles välja kujundavad. Ombudsman soovib rõhutada, et üldiselt suhtuvad asutused tema uurimistesse ja soovitusesse positiivselt.

→→→ See kehtib ka Euroopa Teadusnõukogu Rakendusameti (ERCEA) vastu algatatud juhtumi **2003/2008/TS** korral, mis oli seotud väidetava suutmatusega anda piisav vastus korduvatele küsimustele töökohataotluste kohta. Pärast ombudsmani uurimist otsustas ERCEA võtta arvesse kaebuse esitajaga sarnaste profiilidega kandidaatide taotlusi. ERCEA kutsus kaebuse esitaja ka töövestlusele. Peale selle tunnistas asutus, et oma algses otsuses kandidaat kõrvale jätta ei olnud ta esitanud kandidaadile selget ja arusaadavat teavet võimalike hüvitise saamise võimaluste kohta. Asutus kinnitas ombudsmanile, et edaspidi antakse kandidaatidele piisavalt teavet. ←←←

→→→ Konkurentsivõime ja Uuendustegevuse Täitevasutus palus vabandust kandidaadi ees, keda ei valitud ametikohale, ning andis talle lisaselgitusi. Täitevasutus teatas ka kavatsusest teha oma talitustes kindlaks lisameetmed, mille abil parandada oma ametnike teadlikkust kohaldatavatest haldusstandarditest (juhtum **1562/2008/BB**). ←←←

Kahes uurimises käsitleti Euroopa Liidu Nõukogu vastu esitatud kaebusi (juhtumid **296/2008/RT** ja **945/2008/(DK)RT**) seoses avatud konkursile esitatud taotluste väidetavalt ebaõige tagasilükkamise ning ebaõiglaste viivitustega läbivaatamisaotlusele vastamisel. Mõlema kaebuse korral oli probleemiks teatava Prantsuse diplomi väärtus ja samaväärsus. Ombudsman leidis, et valikukomisjon, kes võttis ühendust Prantsusmaa alalise esindusega ELi juures ja kontrollis kõnealuse diplomi taset, jäi kaebuse esitaja vastavust konkursil osalemise tingimustele hinnates oma kaalutusõiguse piiresse. Ühtlasi leidis ombudsman, et edasine uurimine seoses väidetavate viivitustega kaebuse esitajale vastamisel ei ole põhjendatud.

Ombudsman lõpetas kolme Euroopa Parlamendi vastu esitatud kaebuse uurimise. Juhtumi **502/2008/VIK** puhul väitis kaebuse esitaja, et värbamismenetluses rikuti institutsiooni kodukorda. Ombudsman leidis, et parlament oli toiminud õigesti. Juhtum **3348/2008/GG** käsitles väidetavat suutmatust anda töölevõtmisega seotud otsuse kohta ametlikku ja õigeaegset teavet. Ka siin ei tuvastanud ombudsman haldusomavoli. Lõpuks oli juhtum **2909/2007/JMA** seotud parlamendi keeldumisega võtmast vastu veebist alla laaditud taotlusvormil või Euroopa Liidu Teatajas avaldatud taotlusvormi fotokoopia esitatud taotlusi. Ombudsman ei nõustunud parlamendi väitega, et fotokoopiate või allalaaditud vormide kontrollimine tähendaks parlamendi talituste jaoks suurt töökoormust. Ombudsman tervitas parlamendi lubadust kasutada selles küsimuses paindlikumat lähenemisviisi ning rõhutas, et varem on parlament sellistes asjades tõepoolest suuremat paindlikkust üles näidanud, ja tõi esile ka EPSO paindlikkuse asutuse korraldatavatel konkurssidel.

Ombudsman lõpetas ka kahe komisjoni seotud personalivaliku juhtumi uurimise. Juhtum **2851/2008/TN** oli seotud kandidaadi sõidukulude hüvitamise taotluse ebaõige käsitlemisega. Ombudsman lõpetas juhtumi kriitiliste märkustega, sest komisjon ei suutnud nõuetekohaselt selgitada mitme kuu pikkust viivitust kõnealuste kulude maksmisel. Ombudsman tegi ka lisamärkuse, soovitades komisjonil kandidaatidele selgitada, milliseid tõendavaid dokumente on hüvitamiseks vaja. Juhtumi **224/2005/ELB** algatas komisjoni korraldatud valikukatsetel valituks mitte osutunud kandidaat. Seoses kahe teise samas valikumenetluses osalenud kandidaadi juhtumiga leidis Üldkohus,

et suulised testid olid puudulikud. Ombudsmanile kaebuse esitanud isik väitis, et komisjon peaks tema juhtumit käsitlema kooskõlas kohtu asjakohase otsusega. Ombudsman tegi komisjonile ettepaneku pakkuda kaebuse esitajale hüvitist võimalusest ilmajäämise eest. Komisjon jäi oma seisukohale, et kahe teise kandidaadiga seotud kohtuasjadega tühistati üksnes neid puudutavad eraldi otsused. Pärast ombudsmani lisaküsimusi selgitas komisjon, et oli kaebuse esitajale ühe teise valikumenetluse raames töölevõtmise võimalusest ilmajäämise eest juba hüvitist maksnud. Seega ei ole võimalik talle sama asja kaks korda hüvitada. Kuigi ombudsman sellega nõustus, rõhutas ta, et komisjon oleks pidanud kaebuse esitaja ees tehtud vigade pärast vabandust paluma ning talle üksikasjalikult selgitama, miks ei peetud selle konkreetse juhtumi puhul lisahüvitise pakkumist põhjendatuks. Ombudsman lõpetas juhtumi kriitilise märkusega.

■ Institutsionaalsed, poliitilised ja muud küsimused

Käesolev viimast kaebuste kategooriat käsitlev osa hõlmab mitmesuguseid institutsioonide poliitikat kujundava tegevuse või üldise toimimise kohta esitatud kaebusi. Lõpetatud juhtumid on tutvustamiseks jagatud nelja kategooriasse. Esimesed kolm on seotud komisjoni tegevusega (i) seadusandliku protsessi algatajana, (ii) konkurentsivaldkonnas ja (iii) oma haldusülesannete täitmisel. Neljandas kategoorias kirjeldatakse teisi institutsioone, organeid ja asutusi käsitlevaid kaebusi.

Käesolev viimast kaebuste kategooriat käsitlev osa hõlmab mitmesuguseid institutsioonide poliitikat kujundava tegevuse või üldise toimimise kohta esitatud kaebusi.

Juhtum **1102/2008/(SL)OV** oli seotud väidetava suutmatusega parandada ühes määruses sisalduv halduslik viga. Kaebuse esitas teatavat jäätmekategooriat ekspordiv Belgia äriühing. Ta protesteeris määruses (EÜ) nr 1013/2006 tehtud vea vastu, millega keelati ebaõigelt teatavate jäätmekategooriate ekspord Malaisiasse. Komisjon tunnistas viga, kuid tal kulus selle parandamiseks kaua aega. Komisjon palus vabandust nii vea kui ka viivituse pärast ning lubas otsida võimalusi, et sellised halduslikud vead edaspidi kiiremini parandada. Juhtum **3594/2006/PB** oli seotud väidetava haldusomavoliga komisjoni vastuses kirjale, mis käsitles väidetavaid tehnilisi puudujääke ventiilides, mille oli ELi/EMP turule toonud kolmanda riigi ventiiltootja. Ombudsman, kel ilmselgelt ei ole võimalik hinnata selliste juhtumite tehnilisi järeldusi, leidis, et komisjon oleks võinud anda kaebuse esitajale põhjalikuma vastuse seoses katsetulemustega, mille kaebuse esitaja komisjonile edastas. Ilmselt ei pidanud komisjon katsetulemusi oluliseks ning ombudsman õhutas komisjoni kaebuse esitajale teatama, miks ta seda ei teinud. Ombudsman leidis, et komisjoni järgnevas vastuses käsitleti neid küsimusi piisavalt. Juhtum **1289/2008/MHZ** käsitles niklit sisaldavate ainete klassifikatsiooni ja tööstusharuga lävimist selles küsimuses. Ombudsmani uurimise käigus esitasid teatavad kaebuse esitaja liikmed Briti ja Euroopa kohtutesse hagit seoses komisjoni kehtestatud niklit sisaldavate ainete klassifikatsiooni ja selle kohta esitatud põhjendustega. Sellest tulenevalt arhiveeris ombudsman kooskõlas EÜ asutamislepingu artikliga 195 (praegu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 228) ja ombudsmani põhikirja artikli 2 lõikega 7 oma uurimiste tulemused. Juhtumi menetluslike tahkudega seoses leidis ombudsman, et komisjon esitas rahuldavad selgitused igas küsimuses, välja arvatud kaebuse esitajalt saadud dokumendi levitamine ilma viimase loata. Ombudsman leidis, et seda tehes käitus komisjon ebaõiglaselt, ning esitas selle kohta kriitilise märkuse. Juhtumi **406/2008/(WP)VIK** puhul käsitleti komisjoni väidetavat suutmatust konsulteerida kodanikuühiskonnaga ja pidada kinni oma viienda Euroopa kodakondsust käsitleva aruande avaldamise tähtajast. Ombudsman märkis, et komisjonil ei olnud seadusjärgset kohustust enne Euroopa kodakondsust käsitlevate aruannete avaldamist kodanikuühiskonnaga konsulteerida. Ta rõhutas aga, et huvitatud isikutega konsulteerimine enne kõnealuste aruannete avaldamist kajastaks ilmselgelt head haldustava. Uurimise käigus kohustus komisjon edaspidi selliseid konsultatsioone korraldama. Juhtumi **97/2008/(BEH)JF** puhul väideti, et komisjon ei korraldanud nõuetekohaselt komiteemenetluse komitee tööd. Ombudsman jõudis järeldusele, et temale kättesaadavad tõendid on piisavad, et järeldada, et komitee asjakohased koosolekud toimusid kooskõlas kehtivate menetluseeskirjade ning hea haldustava üldpõhimõtetega. Ta rõhutas siiski, et kui kaebuse esitaja soovib

teha ettepanekuid komiteemenetluse süsteemi muutmiseks, peaks ta kaaluma sellekohase petitiooni esitamist Euroopa Parlamendile. Juhtum **1520/2008/RT** oli seotud komisjoni väidetava suutmatusega järgida kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist käsitlevat määrust (REACH-määrus) ning ELi vahendite väidetava väärkasutamisega. Kaebuse esitaja võttis ombudsmaniga ühendust 140 muu loomakaitse valdkonnas tegutseva Euroopa ühingu nimel. Ta palus keelata loomkatsed ja kehtestada kooskõlas REACH-määrusega alternatiivsed katsemetodid. Komisjoni sõnade kohaselt ei ole kaebuse esitaja väljapakutud uued meetodid veel saavutanud sellist taset, et neid saaks REACH-määruse alusel regulatiivsetel eesmärkidel kasutada. Pärast mõlema osapoole esitatud dokumentide põhjalikku analüüsi leidis ombudsman, et kaebuse esitaja ei suutnud tõendada, et komisjoni järeldused kõnealuste uute meetodite kohta ei põhine kõrgetasemelistel sõltumatutel teaduslikel nõuannetel või on kehtetud ilmse hindamisvea tõttu. Sellest tulenevalt ei tuvastanud ombudsman haldusomavoli.

Ombudsman käsitles mitut juhtumit seoses komisjoni tegevusega konkurentsioiguse vallas. Juhtum **2015/2008/GG** käsitles väidetavalt ebaõiget otsust mitte alustada Madalmaade tellisetootja konkurentsivastase käitumise kohta esitatud kaebuse menetlemist. Ombudsman leidis, et komisjon oli uurimise alustamisest loobudes tegutsenud oma kaalutusõiguse piires. Ta uuris kaebuse esitaja tõstatatud väiteid ega leidnud nende toetuseks piisavalt tõendeid. Samuti ei tuvastanud ombudsman ilmseid hindamisvigu. Ka juhtum **1142/2008/(BEH)KM** oli seotud väidetavalt ebaõige otsusega mitte alustada konkurentsimenetlust kahe ettevõtte vastu. Oma arvamuses väitis komisjon, et (i) asjaomase kommunalteenuste ettevõtte tegevus ei mõjutanud piiriülest kaubandust; (ii) et teise ettevõtte tegevusega seoses oli tal õigus kasutada kaebuse esitaja väljapakutu asemel muid töömeetodeid, mille abil suurendada konkurentsi riigi energiaturul. Ombudsman pidas komisjoni seisukohta kommunalteenuste ettevõtte tegevuse suhtes õigeks. Ta leidis ka, et komisjon viitas õigustatult oma õigusele otsustada, kas alustada konkurentsi käsitleva kaebuse põhjal menetlust või mitte. Ombudsmani arvates tegutses komisjon oma kaalutusõiguse piires, kui ta otsustas mitte alustada teise ettevõtte vastu menetlust.

Juhtum **2967/2008/FOR** oli seotud eriti tundlike andmete väidetavalt nõuetevastase avalikustamisega uurimisel, mis käsitles ettevõttele väidetavalt ebaseaduslikult antud riigiabi asjaomase ettevõtte ja riigi kontrolli all oleva lennujaamakäitaja vahel lennujaamamaksude kohta sõlmitud lepingu raames. Ombudsman avastas, et komisjon oli avaldanud Euroopa Liidu Teatajas teatavate lennujaama poolt ettevõttele tehtud allahindluste täpsed andmed vaatamata sellele, et oli riigi ametiasutuste ees võtnud selge kirjaliku kohustuse seda mitte teha. Ombudsman leidis, et andmete avalikustamine oli viga ja haldusomavoli. Arvestades, et veel enne, kui ombudsman uurimist alustas, tunnistas komisjon oma viga ja palus vabandust, ei pidanud ombudsman kriitilise märkuse tegemist vajalikuks. Ombudsman tervitas komisjoni uusi meetmeid, mille eesmärk on vältida seda liiki vigade kordumist. Ka juhtum **1342/2007/FOR** puhul (vt ka punkt 3.3) süüdistati komisjoni väga tundliku teabe väidetavalt nõuetevastases avalikustamises ühinemismenetluse käigus. Ombudsman leidis, et konfidentsiaalsusnõuet oli tõepoolest tõsiselt rikutud. Ta märkis aga, et ei saa eeldada, et lekke allikaks oli komisjon, kuna tol hetkel oli asjaomase dokumendi konfidentsiaalne versioon olemas ka kahel juhtumiga seotud äriühingul ja riigi transpordiametil. Peale selle järeldas ombudsman, et komisjon uuris oma volituste piires kaebuse esitaja väidet, mille kohaselt lekitas andmed ajakirjandusele teine asjaosaline äriühing. Seega ei tuvastanud ombudsman kaebuse selles osas haldusomavoli. Ombudsman täheldas aga, et komisjoni kasutatud konfidentsiaalsusdeklaratsioon ei olnud piisav, ja tegi selle kohta kriitilise märkuse. Ta tõstis esile asjaolu, et selle vea parandamiseks oli komisjon seejärel oma konfidentsiaalsusdeklaratsiooni muutnud. Juhtum **1935/2008/FOR** käsitles väidetavat menetlusnormide rikkumist konkurentsijuhtumis (vt ka punkt 3.3). Kaebuse esitaja väitel ei protokollinud komisjon koosolekut hoolimata sellest, et see oli otseselt seotud komisjoni korraldatud trustivastase uurimise teemaga. Ombudsman leidis, et koosolek oli tõepoolest seotud komisjoni uurimise teemaga ning et komisjon jättis koosoleku nõuetekohaselt protokollimata. Ta järeldas, et tegemist oli haldusomavoliga. Ombudsman ei tuvastanud haldusomavoli kaebuse esitaja teise väite puhul, mille kohaselt komisjon soodustas teabevahetuskokkuleppe sõlmimist, mis tagas kaebuse esitaja väitel põhjendamatu juurdepääsu komisjoni uurimistoimikus sisalduvale teabele.

Ombudsman leidis aga, et komisjon ei kajastanud nõuetekohaselt telefonivestlust, mille käigus kõnealust teabevahetuskokkulepet arutati. Seepärast soovitas ombudsman lisamärkusega, et edaspidi tuleks kõiki olulistest menetluslikes küsimustes kolmandate isikutega peetavaid kohtumisi või telefonikõnesid nõuetekohaselt kajastada.

Juhtumi **1341/2008/MHZ** puhul, mis käsitles kingituste ja teenete vastuvõtmist avalike teenistujate poolt, tunnistas komisjon, et oleks olnud mõistlikum mitte lubada oma kahel dumpinguvastaste juhtumitega tegelevale kõrgel ametnikul võtta spordirõivaste tarnijalt vastu ragbivõistluse VIP-pileteid. Ühe valitsusvälise organisatsiooni väitel võis see kaasa tuua huvide konflikti.

Komisjoniga seotud juhtumid hõlmasid ka valitsusvälise organisatsiooni paigutamist musta nimekirja³³, taimetoidu pakkumist ühe Euroopa kooli sööklas³⁴ ning ühe Euroopa andmebaasi väidetavalt ebaõiget sulgemist³⁵. 2009. aastal uuris ombudsman ka erinevate tähestike kasutamist Euroopa Liidu Väljaannete Talituse avaldatavates trükistes³⁶.

Ombudsman uuris ka Euroopa Liidu Nõukogu suhtes algatatud juhtumit **107/2009/(JD)OV** seoses väidetava suutmatusega teavitada kodanikke uutest viisanõuetest Šveitsi sisenemisel. Kuna kaebuse esitaja seadis oma esimeses väites kahtluse alla nõukogu otsuses valitud kuupäeva asjakohasuse, nõustus ombudsman nõukoguga, et väide on seotud otsuse põhjendatusega ja jääb seega tema pädevusest välja. Seoses väidetava suutmatusega inimesi piisavalt teavitada leidis ombudsman, et ta peab uurima vaid seda, kas nõukogul oli kohustus ise teavet jagada, juhul kui Šveitsi ja Briti ametiasutuste esitatud teave ei olnud piisav. Selgus, et Šveitsi ametiasutused olid jaganud asjaomastele lennuettevõtjatele piisavalt teavet. Seepärast ei tuvastanud ombudsman haldusomavoli.

Euroopa Investeeringispanga (EIP) vastu algatatud juhtum **244/2006/JMA** oli seotud Madridist Barcelona kaudu Prantsusmaa piirini ehitatava kiirraudtee projekti keskkonnamõju hinnangu läbivaatamisega panga poolt. Olles keskkonnamõju hindamise dokumendi põhjalikult läbi vaadanud, leidis EIP, et see oli teostatud nõuetekohaselt. Hinnangus oli märgitud ka asjaolu, et vastutavad riigiasutused olid kaalunud alternatiivseid marsruute. Ombudsman kontrollis toimikut, kuid ei leidnud kõnealuse läbivaatamise kohta ühtegi dokumenti. Ombudsman esitas soovitusettepaneku. Oma vastuses märkis EIP, et oli lasknud oma teenistustel lisada toimikusse märkuse, milles kirjeldatakse projekti tegelikku seisut. Ombudsman järeltas, et toimikusse lisatud märkuses nimetati konkreetset „alternatiivide analüüsi“. Ombudsmani arvamuse kohaselt kinnitas see fraas selgelt, et EIP oli kontrollinud alternatiivsete võimaluste arvesse võtmist keskkonnamõtjude hinnangus. Seal ei olnud siiski selgelt öeldud, et EIP kontrollis, kas keskkonnamõju hinnangus on esitatud riigiasutuste otsuse põhjendused. Kuna EIP-l on siiski enne väljamaksete tegemist võimalus selgelt kinnitada, et keskkonnamõju hinnangus on riigiasutuste põhjendused valitud marsruudi kohta tõepoolest esitatud, tegi ombudsman lisamärkuse, soovitades EIP-l kaaluda keskkonnamõju hinnangute hindamise süsteemsemat dokumenteerimist, kasutades kõikehõlmavat kontrollnimekirja tingimuste kohta, millele keskkonnamõju hinnang vastama peab.

Juhtumi **310/2009/ELB** puhul ei andnud Euroopa Parlament väidetavalt ebaõiglaselt ühele ühingu luba kasutada parlamendi ruume, tuginedes eeskirjadele, mille kohaselt ei tohi parlamendi ruumides korraldada tasulise registreerimisega seminare. Ombudsman osutas, et parlamendi ruumide kasutamine jääb institutsiooni sisekorralduse õiguse piiresse, ega tuvastanud selles osas haldusomavoli. Ta tegi aga kriitilise märkuse seoses institutsiooni suutmatusega anda kaebuse esitajale teavet võimaluste kohta tema otsus vaidlustada.

Ombudsman käsitles ka kahte OLAFiga seotud juhtumit. Juhtum **2930/2008/JMA**, mis oli seotud väidetava suutmatusega uurimist nõuetekohaselt käsitleda, lõpetati, kuna oma uurimise käigus avastas ombudsman, et Hispaania piirkondlik majandus- ja halduskohus oli andnud välja otsuse kaebuse esitaja Hispaania tolliasutuste vastu algatatud hagi kohta. Ombudsman järeltas, et kaebuse esitaja Hispaania kohtus esitatud väited olid samad mis tema kaebuses sisalduvad väited. Võttes arvesse Hispaania kohtu otsust ning tuginedes EÜ asutamislepingu artiklile 195 (praegu

33. Juhtum OI/3/2007/GG.

34. Juhtum 2530/2008/TS.

35. Juhtumid 814/2008/IP, 277/2008/(IG)IP ja 472/2008/IP.

36. Juhtum 2060/2008/VIK.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 228) ja oma põhikirja artikli 2 lõikele 7, otsustas ombudsman juhtumi käsitlemise lõpetada. Juhtumis **1748/2006/JMA** sai kaebuse esitaja, kes oli töötanud mitmes äriühingus seoses mitmesuguste ELi rahastatud projektidega, teada, et üks tema endine tööandja oli saanud OLAFilt kirja, milles väideti, et kaebuse esitaja oli pannud toime raskeid rikkumisi, ja paluti tema kohta sellekohast teavet. Kaebuse esitaja kirjutas mitmel korral OLAFile. Leides, et OLAFi vastus ei ole rahuldav, esitas ta kaebuse ombudsmanile. Ombudsman märkis, et tõhusa uurimise eesmärgil on OLAFil õigus küsida kolmandatelt isikutelt teavet. Ta leidis aga, et OLAF ei olnud järginud õigluse ja proportsionaalsuse põhimõtteid ega ka süütuse presumptsiooni põhimõtet. Seepärast tegi ta OLAFile kriitilise märkuse. Ombudsman tegi veel kriitilisi märkusi ja lisamärkuse mitmes OLAFi uurimise ja käitumise aspektis.

3.6 Edasisaatmised ja nõuanded

Peaaegu 80 % 2009. aastal käsitletud juhtumite puhul sai ombudsman kaebuse esitajaid aidata, algatades juhtumi uurimise, edastades selle pädevale asutusele või andes nõu, kelle poole pöörduda.

Kaebused, mis ei kuulu Euroopa Ombudsmani pädevusse, on tihti seotud ELi õiguse väidetava rikkumisega liikmesriikide poolt. Sageli saavad neid juhtumeid paremini käsitleda Euroopa ombudsmanide võrgustikku kuuluvad riiklikud või piirkondlikud ombudsmanid.

Kaebused, mis ei kuulu Euroopa Ombudsmani pädevusse, on tihti seotud ELi õiguse väidetava rikkumisega liikmesriikide poolt. Sageli saavad neid juhtumeid paremini käsitleda Euroopa ombudsmanide võrgustikku kuuluvad riiklikud või piirkondlikud ombudsmanid. Võrgustiku töös osaleb täisliikmena ka Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjon. Võrgustiku üks eesmärk on hõlbustada kaebuste kiiret edasisaatmist pädevale riiklikule või piirkondlikule ombudsmanile või samalaadsele asutusele (vt punkt 4.2 allpool).

Kokku jäi kõikidest Euroopa Ombudsmani 2009. aastal menetletud kaebustest 55 % (1 704 kaebust) mõne Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikme pädevusse (neist 727 kaebust jäi Euroopa Ombudsmani pädevusse). Nagu näha jooniselt 3.12, edastati kaebus³⁷ 977 juhul mõnele võrgustiku liikmele või soovitati kaebuse esitajal võtta ühendust mõne võrgustiku liikmega (792 korral suunati kaebuse esitaja riikliku või piirkondliku ombudsmani poole ning 185 juhul soovitati pöörduda Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoni poole).

Mõnel juhul peab ombudsman asjakohaseks edastada kaebus Euroopa Komisjonile või SOLVITile – see on komisjoni loodud võrgustik, mille eesmärk on aidata ELi siseturul oma õiguste kasutamisega raskustesse sattunud inimesi. Enne kaebuse edasisaatmist või soovitude andmist teevad ombudsmani talitused kõik endast oleneva, et nende nõuanded oleksid võimalikult asjakohased. 2009. aastal soovitati 222 kaebuse esitajal pöörduda komisjoni poole³⁸ ning 824 kaebuse esitajal soovitati pöörduda muude institutsioonide ja asutuste, sealhulgas SOLVITi ja spetsialiseerunud ombudsmanide või kaebusi käsitlevate liikmesriikide asutuste poole.

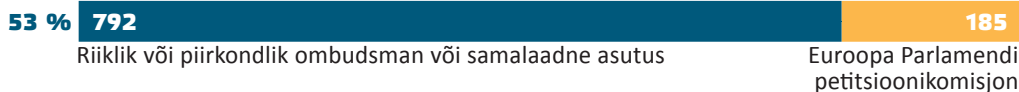
Kõikidest 2009. aastal uuritud juhtumitest 67% puhul anti kaebuse esitajale nõu või saadeti tema kaebus edasi. Ülejäänud osa käesolevast peatükist moodustavad näited sellistest juhtumitest.

37. Kaebus saadetakse edasi üksnes kaebuse esitaja eelneval nõusolekul ja tingimusel, et kaebusel on alus.

38. See arv hõlmab mõningaid juhtumeid, mille puhul komisjoni vastu esitatud kaebus tunnustati vastu võetamatuks, kuna enne ombudsmanile institutsiooni kohta kaebuse esitamist ei kasutatud asjakohaseid haldusmenetlusi.

Joonis 3.12: Teistele institutsioonidele ja asutustele edasisaadetud kaebused Kaebused, mille puhul soovitati pöörduda muu institutsiooni või asutuse poole

Euroopa ombudsmanide võrgustiku liige

Muud institutsioonid ja asutused

Euroopa Komisjon

- MÄRKUS 1 Joonis hõlmab 215 kaebust, mis registreeriti 2008. aasta lõpus, kuid mida menetleti 2009. aastal, ning välja on jäetud 94 kaebust, mis registreeriti 2009. aasta lõpupoole ja mida aasta lõpus veel menetleti, et teha kindlaks, milliseid meetmeid võtta.
- MÄRKUS 2 Mõnel juhul anti kaebuse esitajale rohkem kui üht liiki nõuandeid. Seepärast on protsentide summa suurem kui 100.

Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikmete roll

Rumeenia kodanik, kes ostis Rumeenias kasutamiseks Austriast kaubiku, väitis, et riigilõivud, mida Rumeenia valitsus asjaomase taotluse eest nõuab, on ebaoproportsionaalselt kõrged. Ta esitas kaebuse ka selle kohta, et tema vara suhtes kehtib linnapea kehtestatud korruptiivne ja omavoliline eeskiri. Peale selle väitis kaebuse esitaja, et Euroopa Liit „talub” Rumeenia valitsuse korrumppeerunud käitumist.

Rumeenia valitsuse ja riigiasutuste tegevusega seoses soovitas ombudsman kaebuse esitajal kaaluda Rumeenia ombudsmani poole pöördumist. Seoses ELi väidetava suutmatusega selles osas meetmeid võtta andis ombudsman kaebuse esitajale nõu pöörduda Euroopa Komisjoni poole, kui ta soovib esitada kaebuse ELi õiguse võimaliku rikkumise kohta. Samuti soovitati tal tutvuda komisjoni veebilehel kättesaadava teabega Rumeenia automaksude kohta.

2326/2009/CH ■

Kaebuse esitaja abikaasal on raske puue. Eriloo alusel saab ta parkida oma auto teatavatesse kohtadesse, kus parkimine on muidu keelatud. Luba kehtib mitme Saksa liidumaa territooriumil. Sakslasest kaebuse esitaja sõnade kohaselt tunnustatakse luba ka Belgias ja Luksemburgis ning seda aktsepteeriti Middelburgi lähedal asuvas Madalmaade omavalitsusüksuses Veeres. Autot Middelburgis parkides said kaebuse esitaja ning tema abikaasa aga rohkem kui 50 EUR suuruse trahvi. Peale selle nõuab Middelburgi omavalitsus ilmselt kaebuste esitamist hollandi keeles, kuigi kaebuse esitaja ega tema abikaasa seda keelt ei valda. Ombudsman võttis ühendust Madalmaade ombudsmaniga, kes palus endale edastada saksakeelse kaebuse.

2168/2009/FS ■

Kaebuse esitaja väitis, et Saksa raadio- ja televisioonilitsentsidega tegelev asutus (GEZ) võib ilma kohtuotsuseta isegi tagasiulatavalt summasid sisse nõuda ja oma nõudeid jõustada. Peale selle puudub GEZi tegevuse üle avalik järelevalve. Kaebuse esitaja väitis, et kohustus raadio ja televisiooni eest tasu maksta on vastuolus põhiõigusega infovabadusele. Ta väitis, et GEZ tuleks laiali saata või teostada selle üle tõhusat avalikku järelevalvet, et kodanikel oleks võimalik end ebaõiglase otsuste eest kaitsta. Samuti tuleks nõuda GEZilt oma nõuete jõustamisel kohtuotsust. Kaebuse esitaja oli nõus oma kaebuse edastamisega Bundestagi petitsioonikomisjonile.

2851/2009/FS ■

Kaebuse esitajal soovitati võtta ühendust Euroopa Komisjoniga

Kaebuse esitaja väitis, et kolmas isik oli taotlenud tema vara, Poolas asuva maatüki jaoks ELi toetust. Ta tõstas küsimuse asjaomases asutuses, kus öeldi, et see on tavapärase menetlus. Vastusega mitte rahule jäädes esitas ta Euroopa Ombudsmanile kaebuse, mille kohaselt EL ei tohiks sellise käitumisega leppida. Ombudsman soovitas tal kaebuse ELi käsitleva osa puhul pöörduda esmalt komisjoni poole ning juhul, kui ta soovib esitada kaebuse asjaomase asutuse kohta, võtta täpsema teabe saamiseks ühendust Poola ombudsmaniga.

2699/2009/CH ■

Solvirile edastatud kaebus

Küprosel elav Briti kodanik esitas Euroopa Ombudsmanile kaebuse, väites, et tema abikaasal, kes ei ole ELi kodanik, on elamisloa, mis võimaldab tal koos kaebuse esitajaga Küprosel elada, kuid mitte seal töötada. Juhtum saadeti edasi Ühendkuningriigis asuvale SOLVITI keskusele, kelle sekkumisel saavutati positiivne tulemus. Kaebuse esitaja abikaasa oli saanud elamisloa enne Küprose liitumist ELiga ning seepärast ei saanudki ta seal töötada. Kaebuse esitajale anti teavet selle kohta, kuidas taotleda uut elamisloa, mis võimaldaks tema abikaasal Küprosel töötada.

765/2009/EC ■

Suhted
institutsioonide,
ombudsmanide
ja muude
sidusrühmadega

KÄESOLEVAS peatükis antakse ülevaade Euroopa Ombudsmani jõupingutustest kontaktide loomisel ELi institutsioonide¹, oma ombudsmanidest kolleegide ja muude oluliste sidusrühmadega. Selle tegevuse eesmärk on tagada kaebuste tõhus menetlemine, jagada parimat tava ning tõsta teadlikkust ombudsmani rollist hea haldustava, läbipaistvuse ja teeninduskultuuri tõstmisel.

4.1 Suhted ELi institutsioonidega

Euroopa Ombudsmanile on konstruktiivsed suhted ELi institutsioonidega ülimalt olulised, et saavutada kõrgeimad võimalikud haldusnormid. Ombudsman kohtub regulaarselt ELi institutsioonide liikmete ja ametnikega, et arutada halduse paremaks muutmise viise ning tagada oma märkuste, soovitude ja aruannete nõuetekohane järgimine. Allpool on üksikasjalik kirjeldus tema tegevusest selles valdkonnas.

Ombudsman kohtub regulaarselt ELi institutsioonide liikmete ja ametnikega, et arutada halduse paremaks muutmise viise ning tagada oma märkuste, soovitude ja aruannete nõuetekohane järgimine.

nide liikmete ja ametnikega, et arutada halduse paremaks muutmise viise ning tagada oma märkuste, soovitude ja aruannete nõuetekohane järgimine. Allpool on üksikasjalik kirjeldus tema tegevusest selles valdkonnas.

■ Euroopa Parlament

Euroopa Parlament valib ombudsmani ja ombudsman annab parlamendile oma tegevusest aru eelkõige oma aastaaruande ja ka eriaruannete kaudu. Ombudsmanil on suurepärase töösuhe Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoniga, kes vastutab parlamendi ja ombudsmani suhete eest ja koostab tema aastaaruande kohta ettekande. 2. septembril 2009 kohtus ombudsman petitsioonikomisjoni uue esimehe, Euroopa Parlamendi liikme Erminia MAZZONIGA.

23. aprillil 2009 esitas ombudsman oma *2008. aasta aruande* Euroopa Parlamendi esimehele Hans-Gert PÖTTERINGILE ning petitsioonikomisjoni toonasele esimehele Marcin LIBICKILE. Petitsioonikomisjonile tutvustati aruannet 14. septembril. Euroopa Parlamendi liige Chrysoula PALIADELI

Üks tähtsamaid sündmusi ombudsmani kalendris on parlamendi iga-aastane arutelu ombudsmani tegevuse üle. Pildil vastab ombudsman DIAMANDOUROS 12. novembril Strasbourgis toimunud parlamendi täiskogu istungil küsimustele oma *2008. aasta aruande* kohta. Samal päeval võttis parlament vastu petitsioonikomisjoni liikme Chrysoula PALIADELI ettekande põhjal koostatud resolutsiooni ombudsmani 2008. aasta tegevuse kohta.

1. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 228 laiendatakse ombudsmani volitusi „ühenduse institutsioonide või organite” tegevuses esinevat haldusomavoli käsitlevatelt kaebustelt „liidu institutsioonide, organite või asutuste” tegevuses esinevat haldusomavoli käsitlevatele kaebustele. Kui aastaaruande selles jaos kasutati varem terminit „institutsioonid ja asutused”, siis nüüd kasutame lühiduse mõttes kõikide ELi institutsioonide, organite ja asutuste tähistamiseks terminit „institutsioonid”.

koostas ombudsmani 2008. aasta tegevuse kohta komisjoni ettekande. Pärast ombudsmani esitlust täiskogule ja samal päeval toimunud arutelu võttis parlament oma 12. novembri istungil vastu Chrysoula PALIADELI ettekande põhjal koostatud resolutsiooni. Resolutsioonis teatas parlament, et on rahul ombudsmani tööga, tema ja institutsioonide konstruktiivse koostööga ning avalikkuse teadlikkusega tema tegevusest, kiites eeskätt ombudsmani uut veebilehte ja interaktiivset juhendit.

Petitsioonikomisjoni soovil esindas ombudsmani kõikidel komisjoni 2009. aasta koosolekutel tema büroo töötaja. Kõnealusel aastal arutas komisjon ühte ombudsmani eriaruannet: 10. veebruaril arutati ealist diskrimineerimist käsitlevat eriaruannet. Ombudsmanil oli rõõm tõdeda, et maikuu võttis täiskogu ainsagi vastuhääleta vastu Euroopa Parlamendi liikme Miguel MARTÍNEZI koostatud parlamendi raporti, mis kajastas täielikult kõiki probleeme, millele ombudsman oli parlamendi tähelepanu juhtinud.

Ombudsmani suhetes parlamendiga oli 2009. aastal olulisel kohal ka määruse nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele)² käimasolev läbivaatamine. 27. aprillil kohtus ombudsman DIAMANDOUROS kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoniga, et arutada parlamendi raportit käimasoleva läbivaatamise kohta. Enne seda, 20. jaanuaril, oli ombudsman osalenud Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste komisjoni ning riikide parlamentide ühiskomisjoni koosolekul, kus arutati küsimust „Millist inspiratsiooni saavad ELi institutsioonid liikmesriikide headest tavadest läbipaistvuse ja hea valitsemistava alal?“. Viimaks osales ombudsman 16. veebruaril komisjoni korraldatud avalikul arutelul teemal „Euroopa kodakondsusega kaasnevad probleemid ja võimalused“.

Euroopa Ombudsmani valimine

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 228 lõikes 2 on sätestatud, et ombudsman valitakse iga Euroopa Parlamendi valimise järel viimasega samaks ametiajaks. Valimismenetluse üksikasjad täpsustatakse Euroopa Parlamendi kodukorras.

Euroopa Parlament avaldas kandideerimiskutse ombudsmani ametikohale Euroopa Liidu Teatajas 10. septembril 2009³, määrates kandidaatide esitamise tähtpäevaks 9. oktoobri 2009.

Täpsem teave Euroopa Ombudsmani valimise kohta on esitatud parlamendi veebilehel:

<http://www.europarl.europa.eu/electionombudsman/> ■

■ Euroopa Liidu Nõukogu

Kõnealusel aastal osales ombudsman ELi eesistujariigi Rootsi korraldatud seminaril „Läbipaistvus ja selge õiguskeel Euroopa Liidus“. Ombudsman rääkis oma kogemustest haldusomavoli, eeskätt dokumentidele juurdepääsu käsitlevate kaebuste uurimisel.

2009. aastal oli ombudsmani töösuhetes nõukoguga eriti tähtsal kohal küsimus, mis tulenes ombudsmani põhikirja kohaldamisest nõukogu poolt. See oli tingitud ombudsmani põhikirja läbivaatamisest 2008. aastal⁴. 14. oktoobril 2009 osales ombudsman nõukogu teabevahetuse töörühma koosolekul, et selles küsimuses mõtteid vahetada. Koosolek osutus äärmiselt kasulikuks ning selle tulemusel jõuti kõnealusel küsimuses kiire ja mõlemaid pooli rahuldava lahenduseni (vt 2. peatükk).

2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1049/2001, 30. mai 2001, üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43.

3. ELT C 216, 10.9.2009, lk 7.

4. Euroopa Parlamendi otsus 2008/587/EÜ, 18. juuni 2008, millega muudetakse otsust 94/262/ESTÜ, EÜ, Euratom ombudsmani ülesannete täitmist reguleeriva korra ja üldtingimuste kohta, ELT L 189, 17.7.2008, lk 25.

■ Euroopa Komisjon

Euroopa Komisjon on institutsioon, mille arvele langeb kõige suurem osa ombudsmani teostatavatest uurimistest. Seega on ombudsmani ja komisjoni esindajate korrapärased kohtumised

Euroopa Komisjon on institutsioon, mille arvele langeb kõige suurem osa ombudsmani teostatavatest uurimistest.

olulised kodanike kaebustele rahuldavate vastuste saamiseks. 2009. aastal kohtus ombudsman mitmel korral komisjoni peasekretäri Catherine DAYga. 28. mail kõneles ombudsman kolmandat korda komisjoni peadirektorite ees; eelmised korrad

jäid 2005. ja 2007. aastasse. 2. veebruaril kohtusid ombudsmani büroo töötajad komisjoni ametnikega, et arutada rikkumismenetlustega seotud kaebuste ja päringute registreerimist komisjonis ning dokumentide üldsusele kättesaadavust käsitlevate eeskirjade läbivaatamist. Ombudsmani õigusosakonna juhataja kohtus igal kuul komisjoni peasekretariaadis institutsioonidevaheliste suhete eest vastutava direktoriga, et kontrollida komisjoniga seotud päringute menetlemist. Lõpuks oli ombudsmanil ühiste huvide arutamiseks kaks kohtumist komisjoni töötajate lepitaja Mercedes DE SOLAGA.

2009. aastal tihenes koostöö ka SOLVITiga – see on komisjoni loodud võrgustik, mille eesmärk on aidata Euroopa Liidu siseturul oma õiguste kasutamise raskustesse sattunud inimesi. Esimest korda osalesid SOLVITI esindajad iga kahe aasta tagant toimuval ELi liikmesriikide ja kandidaatriikide ombudsmanide seminaril, mis peeti aprillis Küprosel. Pärast 17. veebruaril toimunud koosolekut siseturu ja teenuste peadirektoraadi ametnikega kohtusid ombudsmani büroo töötajad 17. juunil ja 7. detsembril komisjoni SOLVITI töörühmaga. Mõlemat talitust esitleti üheskoos Stockholmis 9. oktoobril Euroopa ettevõtlusvõrgustiku (*Enterprise Europe Network*) aastakongressi raames toimunud tööseminaril. Lõpuks tegi ombudsman kõik endast oleneva, et tõsta liikmesriikidesse tehtud teavitusevisiitide käigus teadlikkust SOLVITI rollist, ning kutsus SOLVITI esindajad osalema 13. märtsil korraldatud üritusel „Probleemide lahendamine ELis – kelle poole pöörduda?” (vt allpool).

2009. aastal tihenes koostöö ombudsmani ning kodanike, organisatsioonide ja ettevõtjate teenindamiseks loodud ja Euroopa Komisjoni toetatavate võrgustike vahel. Pildil peab ombudsman DIAMANDOUROS avakõnet Tallinnas 23. septembril toimunud *Europe Direct*'i võrgustiku iga-aastasel üldkoosolekul.

Ombudsmani jõupingutused koostöö tõhustamiseks teabevõrgustikuga *Europe Direct*, et tõsta teadlikkust kodanikele, organisatsioonidele ja ettevõtjatele kättesaadavatest teenustest seoses küsimustega või probleemidega ELi õigusaktidest tulenevate õiguste kohta, olid samuti väga olulised. Tehti tööd selle nimel, et *Europe Direct*'i võrgustik ja kontaktkeskus oleksid täielikult informeeritud Euroopa Ombudsmani ning Euroopa ombudsmanide võrgustiku tööst. See on tähtis selleks, et neil oleks võimalik suunata esimest korda õiguskaitset taotlemaid inimesi asjakohasesse asutusse. Detsembris kohtus ombudsman nende ja muude algatuste arutamiseks komisjoni teabevahetuse eest vastutava peadirektori Claus SØRENSENiga.

■ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

13. mail pidas ombudsman kõne Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu istungil Brüsselis, olles eelmisel päeval kohtunud komitee presidendi Mario SEPI, asepresidendi Irini Ivoni

13. mail pidas ombudsman kõne Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu istungil Brüsselis. Teisel kohtumisel, mis toimus 9. novembril, esines ombudsman DIAMANDOUROS komitee töötajatele.

PARI, töötajate rühma juhi George DASSISE, eri elualade rühma juhi Staffan NILSSONI ning peasekretäri Martin WESTLAKE'iga. Istungil rääkis ombudsman DIAMANDOUROS peamiselt oma kogemustest seoses kodanike ootustega ELi institutsioonide suhtes. Teisel kohtumisel, mis toimus 9. novembril, esines ombudsman DIAMANDOUROS komitee töötajatele. Tema kõne

hõlmas ombudsmani menetletavate kaebuste liike, tema rolli võrreldes kohtutega, ennetustööd ning võimalusi, mida tema institutsioon haldusasutustele pakub. Kõne käigus viitas ombudsman läbivalt Euroopa hea haldustava eeskirjale, mille komitee võttis vastu 2009. aasta juulis. Ombudsman leidis selle sammu olevat äärmiselt tervitatava.

■ Euroopa Investeerimispank

2009. aastal tegi ombudsman suuri jõupingutusi selle nimel, et tõsta teadlikkust oma rollist Euroopa Investeerimispanka (EIP) üle teostatavas järelevalves. 2008. aastal olid ombudsman ja EIP sõlminud vastastikuse mõistmise memorandum⁵. 1. detsembril korraldas ombudsman sidusrühmadele suunatud ürituse, et juhtida nende tähelepanu oma töö sellele tahule. Üritus, millest võttis osa üle 30 huvitatud isiku, toimus EIP kaebuste menetlemise avaliku arutelu raames⁶. Üritusel osalenud panga esindaja jagas kasulikke selgitusi EIP kaebuste lahendamise viiside kohta. Samuti oli ombudsman olnud terve aasta jooksul esindatud panga avalike konsultatsioonide raames peetud koosolekutel.

Teadlikkuse tõstmiseks oma rollist Euroopa Investeerimispanka (EIP) üle teostatavas järelevalves korraldas ombudsman 1. detsembril Brüsselis sidusrühmadele suunatud ürituse. Üritus toimus EIP kaebuste menetlemise avaliku arutelu raames. Sellel osales üle 30 huvitatud isiku (vt pildil).

5. Euroopa Ombudsmani ja Euroopa Investeerimispanka vastastikuse mõistmise memorandum panga poliitika, standardite ja menetluste alase teabe ning kaebuste käsitlemise kohta, sealhulgas Euroopa Liidu mittekodanike ja mitteresidentide kaebuste käsitlemise kohta, ELT C 244, 25.9.2008, lk 1.

6. Teavet EIP kaebuste menetlemise poliitika kohta leiab aadressil <http://www.eib.org>

■ Euroopa Personalivaliku Amet

Arvestades Euroopa Personalivaliku Ameti (EPSO) keskset rolli ELi värbamistegevuses ja sellest tulenevaid suhteid Euroopa kodanikega, langeb selle ameti arvele suhteliselt suur osa ombudsmani teostatavatest uurimistest. Tänu eelmiste aastate järjekindlatele jõupingutustele on märkimisväärselt paranenud nii EPSO valikumenetluste läbipaistvus kui ka ameti vastused kandidaatide päringutele ja kaebustele. ELi värbamisprotsesside käimasolev nüüdisajastamine peaks olukorda veelgi parandama. 4. märtsil 2009 korraldas EPSO ürituse, millega tähistati ameti arendusprogrammi mitme meetme, sealhulgas uue veebilehe, veebipõhise konkurssidele registreerumise, uue logo ja uuendatud konkursiteadete rakendamist. Ombudsmani esindas üritusel tema büroo peasekretär Ian HARDEN.

Nende ja muude edusammude arutamiseks ning kahe asutuse vahelise võimaliku vastastikuse mõistmise memorandumiga seotud arutelude algatamiseks kohtus ombudsman DIAMANDOUROS 1. juulil 2009 EPSO direktori David BEARFIELDiga.

■ Muud ELi institutsioonid

2009. aastal oli ombudsmanil mitu muud kohtumist ELi institutsioonide esindajatega. 24. juunil kohtus ta Luxembourgis Euroopa Kontrollikoja presidendi Vítor DA SILVA CALDEIRAGA ning osales hiljem töölounal kõikide kontrollikoja liikmetega. Samal päeval oli ombudsmanil kohtumine Euroopa Kohtu presidendi Vassilios SKOURISEGA. 25. septembril osales ombudsman DIAMANDOUROS Üldkohtu 20. aastapäeva pidustustel ning kohtus 29. novembril kohtu presidendi Marc JAEGERIGA, kes esines ombudsmani büroo töötajatele Strasbourgis. 22. oktoobril kohtus ja vestles ombudsman DIAMANDOUROS Brüsselis Euroopa tuleviku analüüsirühmaga (*Reflection Group on the Future of Europe*). Lõpuks kohtus ombudsman 11. mail Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) direktori Franz Hermann BRÜNERIGA ja 29. juunil Euroopa andmekaitseinspektori (EDPS) uue asetäitja Giovanni BUTTARELLIGA.

4.2 Suhted ombudsmanide ja samalaadsete asutustega

Selleks et aidata võimalikult paljusid kaebuste esitajaid, teeb Euroopa Ombudsman tihedat koostööd oma kolleegidega riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Samuti on selline koostöö äärmiselt oluline teabe vahetamiseks ELi õiguse kohta, ombudsmanide tööga seotud oluliste sündmuste jälgimiseks ja parima tava vahetamiseks. Suuresti toimub see koostöö Euroopa ombudsmanide võrgustiku egiidi all. Euroopa Ombudsman osaleb aga ka konverentsidel, seminaridel ja kohtumistel väljaspool võrgustikku.

Selleks et aidata võimalikult paljusid kaebuste esitajaid, teeb Euroopa Ombudsman tihedat koostööd oma kolleegidega riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

selt oluline teabe vahetamiseks ELi õiguse kohta, ombudsmanide tööga seotud oluliste sündmuste jälgimiseks ja parima tava vahetamiseks. Suuresti toimub see koostöö Euroopa ombudsmanide võrgustiku egiidi all. Euroopa Ombudsman osaleb aga ka konver-

■ Euroopa ombudsmanide võrgustik

Euroopa ombudsmanide võrgustik koosneb praegu 94 büroost 32 riigis, hõlmates riiklikku ja piirkondlikku tasandit Euroopa Liidus, samuti riiklikku tasandit ELi kandidaatriikides ning Norras, Islandil ja nüüd ka Šveitsis.

Võrgustik toimib juhtumitega tegelemisel tõhusa koostöömehhanismina. Võrgustik on ühtviisi aktiivne kogemuste ja parima tava jagamises – neid eesmärke püüab ta saavutada seminaride ja kohtumiste, korrapäraselt ilmuva teabelehe, elektroonilise arutelufoorumi ning igapäevaste elektrooniliste uudiste abil.

Koostöö juhtumitega tegelemisel

Paljud kaebuste esitajad pöörduvad Euroopa Ombudsmani poole, kui neil on probleeme riikliku, piirkondliku või kohaliku haldusega. Paljudel juhtudel saavad tõhusat abi osutada Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikmed. Võimaluse korral annab Euroopa Ombudsman võrgustikku vastuvõetavad kaebused edasi otse riiklikele või piirkondlikele ombudsmanidele või annab kaebuse esitajale asjakohast nõu. Üksikasjalikum teave sellise koostöö kohta on esitatud 3. peatükis.

Paljud kaebuste esitajad pöörduvad Euroopa Ombudsmani poole, kui neil on probleeme riikliku, piirkondliku või kohaliku haldusega. Paljudel juhtudel saavad tõhusat abi osutada Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikmed.

2007. aasta oktoobris võttis võrgustik vastu ühisavalduse, et tutvustada laiemalt ombudsmanide töö ELi mõõdet ning selgitada, milliseid teenuseid nad pakuvad inimestele, kes esitavad kaebusi ELi õiguse kohaldamisalasse jäävates küsimustes. Euroopa Ombudsmani veebilehel 23 keeles kättesaadavat avaldust muudeti mõnevõrra 2009. aasta aprillis Küprosel peetud ELi liikmesriikide ja kandidaatriikide riiklike ombudsmanide seitsmendal seminaril. Läbi vaadatud avaldus kajastab ka asjaolu, et Euroopa Ombudsmani veebilehel on nüüd võimalik kasutada interaktiivset juhendit, mis aitab inimestel selgusele jõuda, milline ombudsman või muu organ on kõige sobilikum nende kaebusega tegelemiseks või nende teabepäringule vastamiseks. Samuti lepitati kokku, et vajaduse korral vaadatakse kõnealune avaldus uuesti läbi.

Selleks et tõsta teadlikkust võrgustiku rollist kodanike abistamisel nende ELi õigusaktidest tulevate õiguste kasutamisel, tõhustas Euroopa Ombudsman 2009. aastal ka koostööd teabevõrgustikuga *Europe Direct* (vt punkt 4.1). See ombudsmani algatus on seotud varasema avaldusega uurida, kas oleks mõistlik kehtestada üksainus telefoninumber Euroopa ombudsmanide võrgustikuga ühenduse võtmiseks. Pärast mitmesuguste võimaluste põhjalikku uurimist jõudis ombudsman järeldusele, et uue teenuse loomise asemel oleks tõhusam ja kulusäästlikum tugineda võrgustiku *Europe Direct* kontaktkeskuse olemasolevale rollile keske juurdepääsupunktina, mille poole üldsus saab ELi käsitlevate küsimustega pöörduda. Ombudsman nõustus andma kontaktkeskusele võrgustiku kohta teavet ja materjale, et keskus saaks inimesi õige organi juurde suunata.

Riiklikud ja piirkondlikud ombudsmanid võivad Euroopa Ombudsmanilt paluda kirjalikku vastust ELi õiguse ja selle tõlgendamise seotud päringutele, sealhulgas konkreetse juhtumi menetlemise käigus kerkivatele küsimustele. Euroopa Ombudsman annab vastuse kas ise või suunab vajaduse korral päringu vastamiseks mõnele muule ELi institutsioonile. 2009. aastal laekus üks päring Itaaliast, Emilia Romagna piirkondlikult ombudsmanilt. See oli seotud Euroopa Liidu piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes kohaldatavaid sotsiaalkindlustusskeeme käsitlevate ELi eeskirjade tõlgendamisega.

Riiklike ja piirkondlike ombudsmanide seminarid toimuvad üle aasta ning neid korraldab Euroopa Ombudsman koos oma riikliku või piirkondliku kolleegiga. Seitsmes ELi liikmesriikide ja kandidaatriikide riiklike ombudsmanide seminar peeti 5.-7. aprillil Küprosel Paphoses. Seminari korraldasid üheskoos Küprose haldusvolinik (ombudsman) Eliana

Seminarid

Riiklike ja piirkondlike ombudsmanide seminarid toimuvad üle aasta ning neid korraldab Euroopa Ombudsman koos oma riikliku või piirkondliku kolleegiga.

Seitsmes ELi liikmesriikide ja kandidaatriikide riiklike ombudsmanide seminar peeti 5.-7. aprillil Küprosel Paphoses. Seminari korraldasid üheskoos Küprose haldusvolinik (ombudsman) Eliana

Seitsmes ELi liikmesriikide ja kandidaatriikide riiklike ombudsmanide seminar toimus aprillis Küprosel Paphoses. Riiklike ja piirkondlike ombudsmanide bürood 29 riigist osalesid seminaril, mille põhiteemadeks olid Euroopa kodanike vaba liikumine, Euroopa kodanike võrdne kohtlemine, sisserändajate riiki lubamine, integreerimine ja seadustamine ning varjupaigaküsimused ja õigus varjupaigamenetlusele.

Nicolaou ja Euroopa Ombudsman. Kokku oli seminaril esindatud 29 riigi piirkondlike ja riiklike ombudsmanide bürood. Osalesid ka Euroopa Parlamendi, Euroopa Komisjoni, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti, Euroopa Nõukogu ja Küprose ametiasutuste esindajad.

Seminar „Ränne ja selle mõju ombudsmanide tööle” oli jagatud neljaks temaatiliseks jaoks. Teiste hulgas pidasid avakõne õigus-, vabadus- ja turvalisusküsimuste eest vastutav Euroopa Komisjoni asepresident Jacques BARROT, kes oma videosõnumis rääkis Euroopa sisserände- ja varjupaigapoliitikast, ning rändeõiguse professor *Jean Monnet Chair ad personam* Elspeth GUILD Madalmaade Nijmegeni ülikoolist, kes andis tervikliku ja põhjaliku ülevaate rändest liidu piires.

Teabeleht *European Ombudsmen — Newsletter*

Teabeleht *European Ombudsmen — Newsletter* kajastab Euroopa ombudsmanide võrgustiku liikmete ja laiemalt Rahvusvahelise Ombudsmanide Instituudi (*International Ombudsman Institute – IOI*) Euroopa piirkonna liikmeskonna tööd. Teabelehte antakse välja inglise, prantsuse, saksa, itaalia ja hispaania keeles ning seda saadetakse rohkem kui 400-le Euroopa riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi asutusele. Euroopa Ombudsman annab teabelehte välja kaks korda aastas – aprillis ja oktoobris. 2009. aasta kahe väljaande artiklites käsitleti laia teemadevalikut, sealhulgas kodanike vaba liikumise õigust, rände- ja varjupaigaküsimusi, ombudsmanide rolli vanglate järelevalves, rikku-misi seoses õigusega saada ravi, üldsuse juurdepääsu dokumentidele ning avalike ülesannete delegerimist erasektorile. Artiklites arutati ka ühiskonna kõige haavatavamate rühmade, eeskätt laste, puuetega inimeste, kodutute ja eakate inimeste kaitsmist. Läbiv teema paljudes nendes artiklites oli ombudsmani roll ELi õiguse täieliku rakendamise tagamisel.

Elektroonilised suhtlusvahendid

Võrgustiku jaoks on äärmiselt kasulikuks töövahendiks osutunud Euroopa ombudsmanidele ja nende töötajaskonnale suunatud ombudsmani arutelude ja dokumendivahetamise interneti-foorum. Rohkem kui 260 isikul on ligipääs foorumile, mis pakub võimalusi igapäevaseks koostööks büroode vahel.

Foorumi kõige populaarsem osa on uudisteteenus *Ombudsman Daily News*, mis ilmub igal tööpäeval ja sisaldab uudiseid nii ombudsmanide büroodest kui ka EList. *Daily News*'ile teevad kaastööd ja seda kasutavad korrapäraselt peaaegu kõik Euroopa riiklike ja piirkondlike ombudsmanide bürood.

2009. aastal jätkasid ombudsmanide bürood teabe jagamist küsimuste ja vastuste postitamisega selles vägagi kasulikus aruteluforumis. Aasta jooksul arutati muu hulgas selliseid teemasid nagu piiriülesed tervishoiuteenused, saatjata välismaalastest alaealised, usuline diskrimineerimine ja südametunnistusevabadus, riikide julgeolekuasutused, keskpankade vastu esitatud kaebused ning kontaktid riiklike SOLVITI keskustega.

Aruteluforumis on olemas ka ELi liikmesriikide, Norra, Islandi, Šveitsi ja ELi kandidaatriikide riiklike ja piirkondlike ombudsmanide ametlik nimekiri. Nimekirja ajakohastatakse iga kord, kui mõne ombudsmani büroo kontaktandmed muutuvad, ning seetõttu on see asendamatu abivahend kõikidele Euroopa ombudsmanidele.

■ Ombudsmani kohtumised

Kõnealusel aastal tegi ombudsman jõupingutusi koostöö tegemiseks oma kolleegidega ka väljaspool Euroopa ombudsmanide võrgustikku. Ombudsmanide tegevuse edendamiseks ning parima

Muude oluliste ürituste hulgas osales ombudsman 2009. aasta juunis Rootsi pealinnas korraldatud Rahvusvahelise Ombudsmanide Instituudi (IOI) üheksandal maailmakongressil, mille käigus tähistati ka Rootsi parlamendi ombudsmani 200. aastapäeva.

tava vahetamiseks võtsid ombudsman DIAMANDOUROS ja tema töötajad osa riiklike ja piirkondlike ombudsmanide korraldatud üritustest üle Euroopa, sealhulgas Albaanias, Kreekas, Iirimaal, Itaalias, Norras, Hispaanias, Rootsis ja Ühendkuningriigis. Muude oluliste ürituste hulgas osales ombudsman 2009. aasta juunis Rootsi pealinnas korraldatud Rahvusvahelise Ombudsmanide Instituudi (IOI) üheksandal maailmakongressil, mille käigus tähis-

tati ka Rootsi parlamendi ombudsmani 200. aastapäeva. Selle olulise sündmuse tähistamiseks peetud konverentsil vaadati tagasi ombudsmani institutsiooni arengule alates selle väljakujunemisest Rootsis kuni mitmesuguste tänapäevaste vormideni. Mais esines Euroopa Ombudsman ka Briti ja Iiri ombudsmanide liidu aastakoosolekul Ühendkuningriigis Warwickis ning oktoobris Euroopa Ombudsmanide Instituudi peaassambleel Itaalias Firenzes. Detsembris Kreekas Ateenas peetud Vahemeremaade ombudsmanide liidu kolmandal kohtumisel esindas ombudsmani bürood peasekretär Ian HARDEN.

4.3 Suhted muude sidusrühmadega

Euroopa Ombudsmani kohustuseks on tagada, et iga isik või organisatsioon, kellel on probleeme ELi haldusasutustega, oleks teadlik oma õigusest esitada ombudsmanile kaebus haldusomavoli kohta. Samuti tegeleb ta aktiivselt sellega, et tõsta üldisemal tasandil teadlikkust oma tegevusest ELi haldusasutustes läbipaistvuse, vastutustunde ja teeninduskultuuri tõstmisel. See tegevus jätkus ka 2009. aastal, mille jooksul ombudsman ja tema büroo töötajad tegid ligikaudu 145 esitlust.

Käesolevas osas antakse ülevaade neist mitmesugustest viisidest, millega ombudsman püüdis aasta jooksul tõsta teadlikkust oma tööst.

■ Konverentsid ja kohtumised

Ombudsmani osalusel

2009. aastal pühendas ombudsman märkimisväärselt palju aega kohtumisteks oluliste sidusrühmadega, et selgitada oma teenuseid ning tutvuda sidusrühmade kogemustega ELi haldusasutustega

2009. aastal pühendas ombudsman märkimisväärselt palju aega kohtumisteks oluliste sidusrühmadega, et selgitada oma teenuseid ning tutvuda sidusrühmade kogemustega ELi haldusasutustega lävimisel.

lävimisel. Ombudsman tutvustas oma tegevust rohkem kui 60 üritusel juriidilistele ringkondadele, äriliitudele, mõttekoda- dele, valitsusvälistele organisatsioonidele, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste esindajatele, lobistidele ja huvirühmadele, akadeemilistele ringkondadele, kõrgetasemelistele poliitilistele esindajatele ja riigiteenistujatele. Konverentse, seminare ja kohtu-

misi korraldati nii Brüsselis kui ka liikmesriikides, sageli ombudsmani teavitusvisiitide osana (vt allpool). Esiletõstmist vääriivad eriti märtsis Euroopa Parlamendis toimunud üritus, mis oli suunatud probleemide lahendamisele, ning 2009. aasta mais väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele VKede nädala raames korraldatud tööseminar.

Ombudsmani büroo töötajate osalusel

Ka ombudsmani büroo töötajad tegelevad aktiivselt sellega, et suurendada teadlikkust institutsiooni tegevuse kohta. 2009. aastal korraldati rohkem kui 85 esitlust ligikaudu 2 600 kodanikule kogu ELis. Kõige rohkem oli osalejaid Saksamaalt, millele järgnesid Prantsusmaa, Austria ja Kreeka. Esitlustel osalesid üliõpilased ja praktikandid, advokaadid ja kohtunikud, ajakirjanikud, ettevõtjad ja lobistid, valitsus- ja riigiametnikud, ombudsmanide büroode töötajad ning sõjaväelased.

Euroopa Ombudsman pingutab selle nimel, et kõik inimesed, kel on probleeme oma ELi õigusaktidest tulenevate õiguste kasutamisel, teaksid, kes neid abistada saab. 2009. aasta märtsis korraldas ombudsman Brüsselis seminari „Probleemide lahendamine ELis – kelle poole pöörduda?“. Üritusel osales üle saja inimese, et tutvuda Euroopa Ombudsmani, Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoni, SOLVITI ning Euroopa Kodanike Teenistuse (*European Citizen Action Service – ECAS*) pakutavate teenustega.

Kuigi vahendite hulk seab piirid igal aastal korraldatavate esitluste arvule, püüab ombudsman võimalikult palju huvirühmade kutseid ja palveid vastu võtta. Kõik need esitlused on äärmiselt olulised ELi juhtimisele inimlikkuse lisamiseks.

■ Teavitusvisiidid

Selleks et tõsta teadlikkust oma tööst ning saavutada paremad suhted oma riiklike ja piirkondlike kolleegidega, alustas ombudsman 2003. aastal tihedat teavitusvisiitide programmi liikmesriikidesse ja läbirääkijariikidesse. Need visiidid on siiani sama tempoga jätkunud. 2009. aasta mais käis ombudsman teavitusvisiitidel Slovakkias ja Tšehhi Vabariigis ning oktoobris Soomes ja Eestis.

2009. aasta mais käis ombudsman teavitusvisiitidel Slovakkias ja Tšehhi Vabariigis ning oktoobris Soomes ja Eestis.

Need visiidid on siiani sama tempoga jätkunud. 2009. aasta mais käis ombudsman teavitusvisiitidel Slovakkias ja Tšehhi Vabariigis ning oktoobris Soomes ja Eestis. Peale selle osales ombudsman juunikuus mitmel teadlikkuse tõstmise üritusel Itaalias.

SLOVAKKIA — 13.–15. mail 2009 külastas Euroopa Ombudsman Slovakkia. Külaskäigu korraldas Slovakkia ombudsmani Pavel KANDRÁČI büroo. Ombudsman DIAMANDOUROS kohtus Slovakkia president dr Ivan GAŠPAROVIČI, peaminister Robert FICO ning parlamendi asespiikri Miroslav ČÍŽIGA. Koos SOLVITI ja Euroopa ettevõtlusvõrgustiku esindajatega oli tal kohtumisi ka Slovakkia advokatuuris ja kaubanduskojas. Ombudsman pidas loengu Bratislava majandusülikoolis, kus osalesid ka valitsusväliste organisatsioonide esindajad. Ombudsman andis pressikonverentsi ning tema külaskäik leidis ulatuslikku kajastust Slovakkia ajalehtedes, raadios ja televisioonis.

SLOVAKKIA — oma 13.–15. mail toimunud teavitusvisiidil Slovakkiasse kohtus ombudsman Slovakkia presidendi, peaministri ja parlamendi asespiikriga ning osales mitmel teadlikkuse tõstmise üritusel. Pildil on ombudsman DIAMANDOUROS koos külaskäigu korraldanud Slovakkia ombudsmani Pavel KANDRÁČIGA.

TŠEHHI VABARIIK – Tšehhi Vabariigi õiguste avaliku kaitsja (ombudsmani) büroo korraldas Euroopa Ombudsmani teavitusvisiidi Brnosse ja Prahasse, mis leidis aset 17.–20. mail. Brnos oli ombudsman DIAMANDOUROSEL pikk kohtumine Tšehhi ombudsmani Otakar MOTEJLI ja tema töötajatega. Ombudsman vahetas mõtteid Tšehhi õigussüsteemi kõrgeimate esindajate, sealhulgas ülemkohtu esimehe Iva BROŽOVÁga. Samuti kohtus ombudsman oma külaskäigu osana korraldatud teavitusüritusel valitsusväliste organisatsioonide esindajate ning kagu ühtekuuluvuspiirkonna nõukoguga. Prahast kohtus ombudsman DIAMANDOUROS Tšehhi presidendi Václav KLAUSI, peaminister Jan FISCHERI ja inimõiguste ministri Michael KOCÁBIGA. Arutelud toimusid ka Tšehhi kaubanduskojaga ning SOLVITI ja Euroopa ettevõtlusvõrgustiku Tšehhi esindajatega.

TŠEHHI VABARIIK – Tšehhi Vabariigi õiguste avaliku kaitsja (ombudsmani) büroo korraldas Euroopa Ombudsmani teavitusvisiidi Brnosse ja Prahasse, mis leidis aset 17.–20. mail. Külaskäik leidis ulatuslikku kajastust Tšehhi meedias ning selle raames andsid ombudsmanid DIAMANDOUROS ja MOTEJL ühise pressikonverentsi; pildil on nad koos ajakirjanikega.

SOOME – Euroopa asjade ministri Astrid THORSI kutsel külastas ombudsman Soomet 25.–28. oktoobril. Enne visiiti kohtus ombudsman DIAMANDOUROS laienemisvolinik Olli REHNiga, et arutada Soomega seotud ELi küsimusi. Helsingis viibides kohtus ombudsman parlamendi ombudsmani Riitta-Leena PAUNIO ja tema büroo töötajatega ning tutvustas oma tööd valitsusvälistele organisatsioonidele, äriühingute esindajatele, üliõpilastele ja meediale. Samuti kohtus ta Soome presidendi Tarja HALONENI, kõrgema halduskohtu esimehe Pekka HALLBERGI ning Euroopa asjade ministri Astrid THORSIGA. Ombudsmanil olid kohtumised ka õiguskantsleri asetäitja Mikko PUUMALAINENI, andmekaitse ombudsmani Reijo AARNIO ning mitme parlamendikomisjoniga.

SOOME – Euroopa Ombudsman külastas Soomet 25.–28. oktoobril. Koostöös Euroopa Parlamendi infobüroo ja Euroopa Komisjoni esindusega aitas külaskäiku korraldada Soome parlamendi ombudsman. Üks visiidi kõrgpunkte oli kohtumine esimese Euroopa Ombudsmani, parlamendiliige Jacob SÖDERMANiga, kes juhatas sisse ombudsman DIAMANDOUROSE loengu Helsingi Ülikoolis ja osales ajakirjanikele korraldatud infotunnis.

EESTI – 29.–30. oktoobril viibis ombudsman Eestis õiguskantsler Indrek TEDERI korraldatud teavitusevisiidil. Ombudsman esines õiguskantsleri kantslei töötajatele ning vestles pikalt õiguskantsleri ja tema asetäitja Madis ERNITSaga. Viisi käigus kohtus ombudsman Eesti presidendi Toomas HENDRIK ILVESE, Riigikogu esimehe Ene ERGMA ning justiitsminister Rein LANGiga. Samuti pidas ombudsman avaliku loengu Tartu Ülikoolis ja kohtus nii Eesti äriühingute kui ka Eesti Kohtunike Ühingu esindajatega. Enne Tallinna sõitmist kohtus ombudsman DIAMANDOUROS teavitusevisiidi eesmärkide arutamiseks Euroopa Komisjoni asepresidendi Siim KALLASEga, kes vastutab haldusküsimuste, auditi ja pettusevastase võitluse eest.

EESTI – ombudsmani Eestis toimunud teavitusevisiidi osana korraldas Euroopa Parlamendi infobüroo Tallinnas valitsusväliste organisatsioonidele ja ajakirjanikele infotunni ning mitu intervjuud meedias, et aidata tõsta teadlikkust ombudsmani külaskäigu kohta. Pildil osaleb ombudsman DIAMANDOUROS infotunnis koos parlamendi infobüroo juhataja Kadi HERKÜLiga.

ITAALIA – Itaalia omavalitsuste liidu ANCI kutsel osales Euroopa Ombudsman Palermos toimunud üritusel, mille eesmärk oli tõsta teadlikkust tema tööst. 2.–3. juunil kohtus ombudsman DIAMANDOUROS Palermos piirkondliku omavalitsuse esindajate, sealhulgas regionaalnõukogu esimehe Alberto CAMPAGNA ja Palermo linnapea Diego CAMMARATAGA. Seejärel sõitis ombudsman Rooma, kus tal oli mitu kohtumist, sealhulgas Itaalia presidendi Giorgio NAPOLITANOGA. Ombudsman esines Itaalia advokatuuri nõukogu korraldatud üritusel ning vahetas mõtteid Itaalia konstitutsiooni-kohtu liikme Sabino CASSESE ja parlamendiliikme Sandro GOZIGA, kes esitas seaduseelnõu Itaalia riikliku ombudsmani institutsiooni loomise kohta. Ombudsman DIAMANDOUROS kohtus ka Itaalia ühenduse poliitika osakonna juhataja Roberto ADAMI ning SOLVITI Itaalia esindajatega.

ITAALIA – ANCI Sitsiilia osakonna peasekretäri Andrea PIRAINO kutsel viibis ombudsman DIAMANDOUROS 2.–5. juunil Itaalias, et esineda Itaalia omavalitsuste liidu (ANCI) liikmetele. Pildil osaleb ombudsman DIAMANDOUROS Palermos korraldatud üritusel, kus ta rääkis oma tööst ja tema käsitletavate kaebuste liikidest. Ombudsmani visiiti Palermosse aitas korraldada Misilmeri ombudsman Pierangelo BONANNO.

Kõik need visiidid olid ülimalt olulised, et tõsta teadlikkust ELi õigusaktidest tulenevatest kodanike õigustest, suurendada Euroopa Ombudsmani ja tema riiklike kolleegide avalikku tuntuust ning jagada teavet kaebuse esitamise õiguse kohta.

Meediategevus

Ombudsman tunnistab, et meedial on oluline roll avalikkuse teavitamisel, väitluste rikastamisel ja tema teenuste nähtavamaks muutmisel kõikides ELi liikmesriikides. Aktiivsel meediapoliitikal

Aktiivsel meediapoliitikal on keskne koht nii tema tegevuses kui ka tema jõupingutustes edendada ELi õigusaktidest tulenevate õiguste järgimist ja parandada halduse kvaliteeti.

on keskne koht nii tema tegevuses kui ka tema jõupingutustes edendada ELi õigusaktidest tulenevate õiguste järgimist ja parandada halduse kvaliteeti.

Ombudsmani peamine meediategevus 2009. aastal hõlmas aastaaruande tutvustamiseks kokku kutsutud pressikonverentsi Brüsselis ning Bratislavas, Prahhas, Helsingis ja Tallinnas eespool kirjeldatud visiitide osana peetud pressikonverentsi. Ka infotunnid huvitatud ajakirjanikele paljudest ajalehtedest ja pressiaagentuuridest andsid ombudsmanile võimaluse tutvustada oma tööd kodanike heaks ja oma vaateid olulistel teemadel. Peale selle andis ombudsman DIAMANDOUROS 2009. aastal eelkõige teavitusvisiitide ajal ligikaudu 40 intervjuud kirjutava pressis, ringhäälingu ja elektroonilise meedia ajakirjanikele Strasbourgis, Brüsselis ja mujal.

2009. aastal kajastati ombudsmani tööd meedias ulatuslikult, eeskätt seoses mikrokiipide tootja Inteli esitatud kaebuse, läbipaistvuse küsimuse ning 2008. aasta aruandega. Pildil annab ombudsman pärast oma 2008. aasta tegevuse arutelu parlamendis intervjuud europartv'le.

2009. aastal anti välja 21 pressiteadet, mis jagati ajakirjanikele ja huvitatud isikutele kogu Euroopas. Muu hulgas olid need seotud selliste teemadega nagu avalikkuse juurdepääsu dokumentidele käsitlevate ELi eeskirjade läbivaatamine, lennureisijate õigused, Euroopa Komisjoni maksete hilinemine, Euroopa Parlamendi hoonete ehitamise rahastamine ning mikrokiipide tootja Inteli esitatud kaebus.

Võrreldes 2008. aastaga kasvas 2009. aastal märkimisväärselt ombudsmani töö kajastamine meedias: ajakirjanduses ilmunud artiklite arv kasvas 85%. Suurel määral oli see seotud eespool mainitud Inteli kaebuse ulatusliku käsitlemisega (vt punkt 3.3).

Väljaanded

Materjale ombudsmani töö kohta jagati kogu aasta jooksul, eriti Euroopa Parlamendi mais korraldatud avatud uste päevadel Brüsselis ja Strasbourgis.

Väljaannetest pakkus 2009. aastal erilist huvi uues vormis *2008. aasta aruanne* ja kokkuvõtlik dokument *2008. aasta ülevaade*. Ombudsman sai väga positiivset tagasisidet nende kahe väljaande

Kõik ombudsmani väljaanded on kättesaadavad tema veebilehel <http://www.ombudsman.europa.eu> ning neid saab tasuta ELi raamatupoest <http://bookshop.europa.eu>

kohta, mis olid kasutajasõbralikkuse ja kättesaadavuse parandamiseks põhjalikult läbi vaadatud. Mõlemad väljaanded ilmusid 23 ametlikus ELi keeles ning neid jagati olulisematele sidusrühmadele ja avalikkusele. Kõik ombudsmani väljaanded on kättesaadavad tema veebilehel <http://www.ombudsman.europa.eu> ning neid saab tasuta ELi raamatupoest <http://bookshop.europa.eu>

2009. aastal lõpetas ombudsmani büroo ka ettevalmistused institutsioonile uue visuaalse identiteedi andmiseks, mis hõlmas nii Euroopa Ombudsmani kui ka Euroopa ombudsmanide võrgustiku uusi logosid. Uus visuaalne identiteet võetakse kasutusele 2010. aastal.

■ Elektrooniline suhtlemine

Suhtlemine e-posti teel

Ligi 60 % kõikidest 2009. aastal ombudsmanile saadetud kaebustest esitati interneti kaudu. Suur osa neist (72 %) saadeti ombudsmani veebilehel 23 keeles kättesaadavat elektroonilise kaebuse vormi kasutades.

2009. aastal kasutati ombudsmani peamist meilikontot kokku rohkem kui 1 850-le e-kirja teel saadetud teabepäringule vastamiseks. Võrdluseks vastati 2008. aastal ligikaudu 4 300, 2007. aastal 4 100 ning 2006. aastal 3 500 e-kirjale. 2009. aastal esitatud teabepäringute arvu märkimisväärne vähenemine on suuresti tingitud ombudsmani veebilehel avaldatud uue interaktiivse juhendi tohust edust. See võimaldab inimestel vajaliku teabe ilma päringut esitamata endal üles leida. Ligi kaudu 1 600 nendest 1 850 e-kirjast olid individuaalsed teabepäringud, millele vastasid ombudsmani töötajaskonna asjakohased liikmed. Umbes 250 e-kirja oli seotud massipostitusega seoses Katalaani telekanalite väidetavate probleemidega edastada saateid Valencia piirkonnas.

Veebilehe arendamine

5. jaanuaril 2009 käivitas Euroopa Ombudsman oma uue veebilehe. Selle eesmärk on anda külastajale selget, lakoonilist ja hõlpsalt mõistetavat teavet selle kohta, mida Euroopa Ombudsman teha saab. Veebileht annab ülevaate ombudsmani senistest saavutustest ning selgitab, kuidas kaebust esitada. Aasta jooksul täiendati veebilehte korrapäraselt otsuste, pressiteadete, eesootavate sündmuste üksikasjade ja väljaannetega.

Eriti huvitav on uuel veebilehel avaldatud ombudsmani interaktiivne juhend, mille eesmärk on aidata inimestel välja selgitada kõige sobilikum organ, kelle poole nad oma kaebusega pöörduda

2009. aastal otsis ja sai ombudsmani interaktiivse juhendi kaudu abi enam kui 26 000 inimest.

saaksid. See teenus on osutunud kasulikuks üksikisikutele, ettevõtjatele ja muudele organisatsioonidele üle kogu Euroopa. 2009. aastal otsis ja sai ombudsmani interaktiivse juhendi kaudu abi

enam kui 26 000 inimest. Kõige sagedamini esitatud nõuanne oli esitada kaebus Euroopa Ombudsmanile, millele järgnes soovitus võtta ühendust teabevõrgustikuga *Europe Direct*, teave Euroopa Komisjoni rolli kohta ELi õiguse kohaldamise tagamisel ning soovitus võtta ühendust riikliku või piirkondliku ombudsmaniga.

Ajavahemikul 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2009 külastas ombudsmani veebilehte 340 000 eraldi külastajat, kes kokku vaatasid rohkem kui 4 miljonit lehekülge. Suurim arv külastajaid oli Hispaaniast, millele järgnesid Itaalia, Saksamaa, Prantsusmaa ja Belgia.

Selleks et ombudsmani veebileht jääks ELi parimate veebilehtede hulka, osales ombudsmani büroo 2009. aastal ELi institutsioonidevahelise internetitoimetuskomisjoni (CEiii) töös.

A large, white, stylized number '5' is positioned on the left side of the page, set against a solid beige background. The number is composed of several distinct shapes: a vertical bar on the left, a horizontal bar at the top, a horizontal bar in the middle, and a curved bottom section. The word 'Ressursid' is written in a dark blue, sans-serif font, partially overlapping the right side of the number's top horizontal bar.

Ressursid

KÄESOLEVAS peatükis antakse ülevaade 2009. aastal ombudsmani institutsiooni käsutuses olnud vahenditest. Siin kirjeldatakse ombudsmani büroo eri osakondade ja talituste tööd ning töötajate hulgas teabe sujuva liikumise tagamiseks ja ametialaste arenguvõimaluste edendamiseks tehtud jõupingutusi. Peatüki teine osa on pühendatud ombudsmani eelarvele.

5.1 Personal

Haldusomavoliga seotud kaebuste nõuetekohaseks käsitlemiseks kõigis 23 asutamislepingu keeles ning inimeste teadlikkuse tõstmiseks ombudsmani töö kohta on institutsioonil kõrge kvalifikatsiooniga mitmekeelne töötajaskond. Korrapärased töötajate

Korrapärased töötajate koosolekud koos töötajate mõttekodadega aitavad teavitada töötajaid büroos toimuvast ning innustavad neid järele mõtlema, mil viisil aitavad nad oma tööga saavutada institutsiooni eesmärgi.

koosolekud koos töötajate mõttekodadega aitavad teavitada töötajaid büroos toimuvast ning innustavad neid järele mõtlema, mil viisil aitavad nad oma tööga saavutada institutsiooni eesmärgi.

■ Töötajate mõttekoda

Euroopa Ombudsmani töötajaskonna mõttekojad moodustavad lahutamatu osa ombudsmani strateegilisest planeerimisest, andes eeskätt inspiratsiooni ja kasulikke suuniseid poliitika kavandamiseks ning iga-aastase juhtimiskava koostamiseks. Mõttekojad kuuluvad iga-aastaste ürituste kalendrisse ning annavad töötajatele ja praktikantidele võimaluse jagada oma vaateid ombudsmani tööga otseselt seotud teemade kohta. Mõttekodades tehtud järeldused aitavad kujundada ombudsmani strateegilisi eesmärgi, millest omakorda kõik talitused oma tegevuses juhinduvad.

Töötajate mõttekojad kuuluvad iga-aastaste ürituste kalendrisse ning annavad töötajatele ja praktikantidele võimaluse jagada oma vaateid ombudsmani tööga otseselt seotud teemade kohta. 2009. aasta mõttekoda toimus 11–13. veebruaril ning selle keskseks teemaks oli „Koos töötades“. Konkreetsed aruteluteemad hõlmasid kaebuste menetlemist, institutsioonidega lävimist, lihtsa keele kasutamist ning töötajate teavitamist, kaasamist ja väärtustamist.

2009. aasta mõttekoda toimus 11.–13. veebruaril ning selle keskseks teemaks oli „Koos töötades”. Kui 2008. aasta mõttekojas oli tähelepanu keskmes institutsiooni identiteet ning hea halduse põhimõte, siis 2009. aasta mõttekojas keskenduti rohkem büroosisesele tegevusele. Mõttekoja ettevalmistamise käigus paluti töötajail täita sama enesehindamisküsimustik, mida kasutati 2006. aasta mõttekojas. See võimaldas saavutatud edusamme otseselt võrrelda ja välja selgitada need valdkonnad, mis veel tööd nõuavad. Küsimustiku vastuseid ja nende analüüsi võeti arvesse mõttekoja esitluste ja aruteluteemade lõpliku programmi koostamisel.

Sarnaselt eelmiste mõttekodadega oli ka kolmas mõttekoda töötajate jaoks väga positiivne kogemus. Järgmine mõttekoda on kavandatud 2010. aasta veebruarisse.

■ Töötajate koosolekud

Selleks et tagada teabe sujuv liikumine töötajate vahel ja edendada ametialaseid arenguvõimalusi, kutsutakse regulaarselt kokku töötajate koosolekuid. Tavaliselt kuulub nende koosolekute päevakorda ombudsmani ülevaade oma hiljutistest ja tulevastest tegemistest ning institutsiooni mõjutavate halduslike, õiguslike ja poliitiliste sündmuste tutvustamine. Ka peasekretäril ja talituste juhtidel on töötajate koosolekutel tähtis roll. Kõnealusel aastal toimusid töötajate koosolekud 10. juulil ja 11. detsembril, pakkudes kasulikku võimalust aruteluks ja teabe jagamiseks.

Töötajate teavitamiseks muudes ELi institutsioonides toimuvast kutsub ombudsman välisesinejaid asjakohastel teemadel kõnelema. 20. novembril 2009 esines Strasbourgis üldkohtu president Marc JAEGER teemal „Hea halduse põhimõte ühenduse õiguses”. Pildil Marc JAEGER koos ombudsmaniga.

Töötajate teavitamiseks muudes ELi institutsioonides toimuvast kutsub ombudsman kõnelema asjakohastel teemadel ka välisesinejaid. 20. novembril 2009 esines Strasbourgis üldkohtu president Marc JAEGER teemal „Hea halduse põhimõte ühenduse õiguses”. See silmapaistev esitlus tekitas ombudsmani töös kesksel kohal oleva teema kohta arvukalt küsimusi ja märkusi.

Ombudsman ja tema töötajad

Alljärgnevalt antakse ülevaade ombudsmani büroo struktuurist ning taustateavet ombudsmani ja tema büroo juhtkonna kohta. Lõpus kirjeldatakse lühidalt ombudsmani personalikomitee ja andmekaitseametniku rolli.

Euroopa Ombudsman

P. Nikiforos DIAMANDOUROS — EUROOPA OMBUDSMAN

P. Nikiforos DIAMANDOUROS sündis Kreekas Ateenas 25. juunil 1942. Ta valiti Euroopa Ombudsmaniks 15. jaanuaril 2003, ta astus ametisse 1. aprillil 2003 ning valiti tagasi viieaastaseks ametiajaks 11. jaanuaril 2005.

Aastatel 1998–2003 oli ta Kreeka esimene riiklik ombudsman. 1993. aastast kuni 2009. aasta augustini oli ta ka võrdleva poliitika professor Ateena ülikooli politoloogia ja avaliku halduse osakonnas (ajavahemikul 2003–2009 puhkusel). Aastatel 1995–1998 töötas ta Kreeka Riikliku Sotsiaaluuringute Keskuse (EKKE) direktori ja esimehena.

Ta omandas bakalaureusekraadi politoloogias Indiana ülikoolis (1963) ning magistrikraadi (1965), filosoofiamaistri kraadi (1969) ja doktorikraadi (1972) samal erialal Columbia ülikoolis. Enne Ateena ülikooli õppejõuks asumist 1988. aastal tegeles ta õpetamise ja teadustööga vastavalt New Yorgi osariigi ülikoolis ja Columbia ülikoolis (1973–1978). Aastatel 1980–1983 töötas ta Kreekas Ateena kolledži arengudirektorina. Ajavahemikul 1983–1988 oli ta New Yorgis sotsiaalteaduste uurimiskoogu Lääne-Euroopa ning Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika programmidirektor. 1988. aastast kuni 1991. aastani oli ta Ateenas Fordi ja MacArthuri fondide ühiselt rahastatava poliitikal orienteeritud uurimiskeskuse Kreeka Rahvusvaheliste ja Strateegiliste Uuringute Instituudi direktor. 1997. aastal töötas ta politoloogia külalisprofessorina Juan March'i sotsiaalteaduste süvauuringute keskuses Madridis.

Ta on olnud Kreeka Politoloogiaassotsiatsiooni (1992–1998) ja USA Tänapäeva Kreeka Uuringute Assotsiatsiooni (1985–1988) president. Aastail 1999–2003 oli ta Kreeka riikliku inimõiguste komisjoni liige ning aastail 2000–2003 Kreeka riikliku haldusreformi nõukogu liige. Ajavahemikul 1988–1995 oli ta Volkswageni fondi rahastatava New Yorgi sotsiaalteaduste uurimiskoogu Lõuna-Euroopa allkomisjoni kaasesimees. Samuti on ta tänapäeva Lõuna-Euroopat käsitleva väljaannete sarja *New Southern Europe* üldtoimetaja ning Fulbrighti ja riikliku humanitaaruuringute sihtkapitali teadusstipendiumide laureaat.

Ta on kirjutanud arvukalt artikleid Kreeka ning Lõuna- ja Kagu-Euroopa poliitikast ja ajaloost ning eelkõige demokratiseerimisest, riigi ja rahvuse ülesehitamisest ning kultuuri ja poliitika suhetest. ■

— Euroopa Ombudsmani sekretariaat

Euroopa Ombudsmani sekretariaat vastutab ombudsmani isikliku büroo töö eest ja nõustab ombudsmani. Sekretariaat annab nõu suhete kohta teiste ELi institutsioonidega ning ombudsmani menetletavate juhtumitega seotud küsimustes. Samuti hoolitseb sekretariaat mitme haldusülesande eest, mis hõlmavad ombudsmani päevakava korraldamist, tema sissetuleva ja väljamineva kirjavahetuse koordineerimist, institutsiooni töö protokolliliste külgedega tegelemist ning üldiste sekretärikohuste täitmist.

Peasekretär

Peasekretär vastutab institutsioonisese strateegilise planeerimise ning büroo üldise juhtimise eest. Ta nõustab ombudsmani büroo struktuuri ja juhtimise, selle tegevuse kavandamise ning töö

Peasekretär vastutab institutsioonisese strateegilise planeerimise ning büroo üldise juhtimise eest.

ja toimimise järelevalve küsimustes. Eeskätt seoses õigusosakonna tööga nõustab peasekretär ombudsmani õigusstrateegia vallas ning abistab ja nõustab teda kaebuste ja päringute menetlemisel. Peale selle koordineerib peasekretär ombudsmani büroo ja muude

Euroopa institutsioonide suhteid ning tal on määrav roll suhete arendamisel ombudsmani büroodega kogu Euroopas ja kontaktide loomisel Euroopa kodanikega.

Ian HARDEN — PEASEKRETÄR

Ian HARDEN sündis Inglismaal Norwichis 22. märtsil 1954. Ta õppis õigusteadust Churchilli kolledžis Cambridge'is, kus sai 1975. aastal bakalaureusekraadi summa cum laude ja 1976. aastal õigusteaduse bakalaureuse kraadi. Pärast lõpetamist asus ta tööle Sheffieldi ülikooli õigusteaduskonda, kus oli aastatel 1976–1990 lektor, 1990–1993 vanemlektor ja 1993–1995 dotsent ning alates 1995. aastast avaliku õiguse professor. 1996. aastal liitus ta peaõigusnõunikuna Euroopa Ombudsmani bürooga, oli aastatel 1997–1999 sekretäri ja juhataja ning alates 2000. aastast õigusosakonna juhataja. 1. augustil 2006 nimetati ta ombudsmani büroo peasekretäri ametikohale. Ta on mitme ELi õigust ja avalikku õigust käsitleva teose autor või kaasautor, näiteks *The Contracting State* (Buckingham: Open University Press, 1992), *Flexible Integration: Towards a more effective and democratic Europe* (London CEPR, 1995) ja *European Economic and Monetary Union: The Institutional Framework* (Kluwer Law International, 1997). Ta on Prantsusmaa riigiõiguse liidu (*Association française de droit constitutionnel*) ja Ühendkuningriigis tegutseva parlamendiuuringute rühma liige ning Sheffieldi ülikooli auprofessor. ■

Õigusosakond

Õigusosakond koosneb suuremalt osalt juristidest, kelle peamine töö on analüüsida Euroopa Ombudsmanile laekunud kaebusi ja viia läbi uurimisi õigusosakonna juhataja ning nelja õigustalituse juhataja juhtimise all. Peale selle annab õigusosakonna juhataja ombudsmanile nõu institutsiooni õigusliku strateegia ja suuniste kohta ning juhib osakonna tööd.

Õigusosakond koosneb suuremalt osalt juristidest, kelle peamine töö on analüüsida Euroopa Ombudsmanile laekunud kaebusi ja viia läbi uurimisi õigusosakonna juhataja ning nelja õigustalituse juhataja juhtimise all.

2009. aastal oli osakonnas kokku 25 töötajat, kelle hulka kuulusid õigusosakonna juhataja, neli õigustalituse juhatajat, kolm peaõigusnõunikku, 14 õigusametnikku, kaks õiguskeele spetsialisti ja õigusosakonna juhataja assistent. Kõnealusel aastal juhendati õigusosakonnas 21 praktikanti.

João SANT'ANNA — ÕIGUSOSAKONNA JUHATAJA

João SANT'ANNA sündis Portugalis Setúbalis 3. mail 1957. Aastatel 1975–1980 õppis ta Lissaboni ülikoolis õigusteadust ja astus 1981. aastal Lissabonis advokatuuri liikmeks. Ajavahemikul 1980–1982 töötas ta Portugali siseministeeriumi õigus- ja haldusosakonna Lissaboni piirkonna juristina. 1982–1984. aastal tegeles ta juuraõpingutega intellektuaalse omandi õiguse valdkonnas Ludwig-Maximiliani Ülikoolis ja Max-Plancki Instituudis Münchenis. Pärast naasmist Portugali 1984. aastal nimetati ta Portugali siseministeeriumi õigus- ja haldusosakonna Lissaboni piirkonna juhatajaks. 1986. aastal sai temast ametnik Euroopa Parlamendis, kus ta töötas teabe ja avalike suhete, teadusuuringute ning personali ja rahandusküsimuste peadirektorates ning lõpuks Euroopa Parlamendi õigusteenistuses. 2000. aastal asus ta tööle Euroopa Ombudsmani büroosse haldus- ja finantsosakonna juhatajana. 1. juulil 2007 nimetati ta õigusosakonna juhatajaks. ■

— Õigustalituste juhatajad

Iga õigustalituse juhataja juhib õigusametnikest ja praktikantidest koosnevat meeskonda, eesmärgiga tagada kaebustega tegelemise kõrge tase. Nad aitavad õigusosakonna juhatajal tagada, et osakonna töö oleks täpne, õigeaegne ja järjekindel. Selle hulka kuulub sisemenetlustest, normidest ja tähtaegadest kinnipidamise edendamine ja jälgimine. Õigustalituste juhatajatel on ka oma vastutusalad, mis sarnanevad allpool kirjeldatud õigusametnike vastutusaladega. Samuti esindavad nad ombudsmani teatavatel avalikel üritustel. Nad kõik alluvad õigusosakonna juhatajale, kellega nad korrapäraselt kohtuvad.

Praegu on büroos neli õigustalituse juhatajat. Need on (tähestiku järjekorras): taanlane Peter BONNOR, kes on töötanud ombudsmani büroos alates 1998. aastast, Saksa kodakondsusega Gerhard GRILL, kes asus ombudsmani büroosse tööle 1999. aastal, poolakas Marta HIRSCH-ZIEMBINSKA, kes tuli büroosse tööle 2003. aastal, ning Fergal Ó REGAN Iirimaalt, kes asus teenistusse 2006. aastal.

— Õigusametnikud

Õigusametnikud tegelevad kaebustega, mille võib ombudsmanile esitada ükskõik millises 23st Euroopa Liidu asutamislepingu keelest. Samuti teevad nad ettepanekuid omaalgatuslike uurimiste kohta ja viivad neid läbi, vastavad kodanike teabepäringutele, abistavad ombudsmani õigusküsimustes, annavad nõu oma liikmesriigi õiguslike menetluste, sündmuste ja tavade kohta ning koostavad ombudsmani tööd tutvustavaid ettekandeid.

Haldus- ja finantsosakond

Haldus- ja finantsosakond vastutab ombudsmani büroo töö selle poole eest, mis ei ole otseselt seotud kaebustega tegelemise ja uurimiste läbiviimisega. Alates 1. juulist 2008 koosneb osakond

Haldus- ja finantsosakond vastutab ombudsmani büroo töö selle poole eest, mis ei ole otseselt seotud kaebustega tegelemise ja uurimiste läbiviimisega.

neljast allpool kirjeldatud talitusest ja kaebuste käsitlemise talitusest. Haldus- ja finantsosakonna juhataja koordineerib osakonna üldist tööd. Selles pädevuses vastutab ta büroo üldise korralduse ja tegevuse, personalipoliitika, institutsiooni eelarve- ja finantsstrateegia soovitamise ja rakendamise ning ombudsmani esinda-

mise eest mitmesugustel institutsioonidevahelistel foorumitel. 2009. aastal oli osakonnas kokku 34 töötajat.

João SANT'ANNA

HALDUS- JA FINANTSOSAKONNA JUHATAJA (AJUTINE KOHUSETÄITJA) ■

— Kaebuste käsitlemise talitus

Kaebuste käsitlemise talitus vastutab Euroopa Ombudsmanile esitatud kaebuste registreerimise, jaotamise ja nendega tegelemise jälgimise eest. Talitus tagab, et kõik kaebused on andmebaasis registreeritud, kinnitatud ja õigusosakonnale edasi saadetud. Ta vastutab kogu sissetuleva ja väljamineva kaebustega seotud kirjavahetuse haldamise eest, tagab kaebusi käsitlevate andmete ajakohastamise andmebaasis kogu kaebuse menetlemise aja jooksul, jälgib tähtaegadest kinnipidamist, koostab kaebustega seotud statistikat ning arhiveerib kaebustega seotud dokumente. Kaebuste käsitlemise talituse juhataja on Peter BONNOR.

— Haldus- ja personalitalitus

Haldus- ja personalitalitusel on laialdased ülesanded. Nende hulka kuulub töötajate värbamine ja personalitöö korraldamine, sissetuleva ja väljamineva kirjavahetusega tegelemine, telefoni-keskjaam, büroo infrastruktuur, dokumentide tõlkimise korraldamine, õigusteadusliku raamatukogu korraldamine ja juhtimine ning institutsiooni dokumendi- ja arhiveerimispoliitika. Talitus vastutab ka institutsiooni infotehnoloogiapoliitika ja büroo IT-alaste vajaduste täitmise eest; viimase ülesande täitmisel teeb ta tihedat koostööd Euroopa Parlamendiga. Talituse juhataja on saksa-itaalia segapäritolu Alessandro DEL BON, kes asus ombudsmani bürosse tööle 1998. aastal.

— Eelarve- ja finantstalitus

Eelarve- ja finantstalitus peab hoolitsema selle eest, et ombudsmani büroo täidaks kehtivaid finantseeskirju, ja tagama, et olemasolevaid vahendeid kasutataks säästlikult ja tõhusalt ning et need oleks piisavalt kaitstud. Ühtlasi vastutab talitus nende eesmärkide saavutamiseks vajalike sisekontrollimehhanismide kehtestamise ja rakendamise eest. Nimetatud ülesanneteks kohustab Euroopa Ombudsmani iseseisev eelarve. Eelarve valmistavad ette ja seda täidavad rahandusametnikud volitatud eelarvevahendite käsutaja juhatusel. Talituse juhataja on prantslane Loïc JULIEN, kes asus ombudsmani bürosse tööle 2005. aastal.

— Teabetalitus

Teabetalitus vastutab ombudsmani väljaannete ja tutvustava materjali koostamise, ombudsmani veebilehe haldamise ja arendamise ning institutsiooni visuaalse identiteedi loomise eest. Peale selle koordineerib talitus Euroopa ombudsmanide võrgustiku tegevust ning üldisemas plaanis suhteid ombudsmanide liitudega Euroopas ja mujal. Talituse juhataja on inglane Ben HAGARD, kes ühines ombudsmani bürooga 1998. aastal.

— Meedia, ettevõtluse ja kodanikuühiskonna talitus

Meedia, ettevõtluse ja kodanikuühiskonna talituse ülesanne on abistada ombudsmani kontaktide loomisel üksikisikute ja organisatsioonidega, kes võivad tema teenuseid vajada. See talitus aitab tõsta teadlikkust ombudsmani tegevusest kogu ELis. Talitus hoiab ja edendab suhteid meediaga, korraldab ombudsmani teavitusvisiite ja -üritusi ning suhtleb muude ELi institutsioonidega seoses teavitamisalgatustega. Selle talituse töötajad vastutavad ka ombudsmani väljaannete ja kõnede kirjutamise eest. Talituse juhataja on iirlane Rosita AGNEW, kes asus ombudsmani juures tööle 2001. aastal.

— Personalikomitee

Ombudsmani personalikomitee esindab töötajate huve ning edendab pidevat dialoogi institutsiooni ja töötajate vahel. Personalikomitee on väga palju kaasa aidanud teenistuse sujuvale tööle, pakkudes töötajatele võimalust oma arvamuste väljendamiseks ning juhtides juhtkonna tähelepanu asjaomaste eeskirjade tõlgendamise ja rakendamisega seotud raskustele. Personalikomitee teeb ettepanekuid teenistuse korralduse ja toimimise ning töötajate elu- ja töötingimuste parandamise kohta. Selles suhtes on personalikomiteel oluline roll alates 2006. aastast peetavates igaaastastes mõttekodades.

Komitees on praegu kolm valitud liiget: esimees Daniel KOBLENCZ ning Elodie BELFY ja Christopher MILNES.

— Andmekaitseametnik

Igal ELi institutsioonil on andmekaitseametnik, kes teeb koostööd Euroopa andmekaitseinspektoriga ning tagab, et andmesubjektide õigused ja vabadused ei satuks andmete töötlemise käigus ohtu. Ühtlasi tagab andmekaitseametnik, et andmete kontrollijaid ja andmesubjekte teavitatakse nende õigustest ja kohustustest vastavalt määrusele nr 45/2001¹. Alates 2006. aasta märtsist on Euroopa Ombudsmani büroo andmekaitseametnik Loïc JULIEN.

5.2 Eelarve

■ 2009. aasta eelarve

Alates 1. jaanuarist 2000 on ombudsmani eelarve olnud Euroopa Liidu eelarve iseseisev osa (praegu VIII osa)². See on jagatud kolmeks jaotiseks. Jaotis 1 sisaldab palku, toetusi ja muid personaliga seotud kulusid. Jaotis 2 hõlmab ehitisi, mööblit, varustust ja mitmesuguseid tegevuskulusid. Jaotis 3 sisaldab kulusid, mis tulenevad institutsiooni üldiste ülesannete täitmisest.

2009. aasta eelarveassigneeringud moodustasid kokku 8 906 880 EUR.

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 45/2001, 18. detsember 2000, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta, EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

2. Nõukogu määrus (EÜ, ESTÜ, Euratom) nr 2673/1999, 13. detsember 1999, millega muudetakse Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat 21. detsembri 1977. aasta finantsmäärust, EÜT L 326, 18.12.1999, lk 1.

■ Institutsioonidevaheline koostöö

Selleks et tagada ressursside võimalikult hea kasutamine ja vältida töötajate mittevajalikku dubleerimist, teeb ombudsman võimaluse korral koostööd muude ELi institutsioonidega. Kuigi

Selleks et tagada ressursside võimalikult hea kasutamine ja vältida töötajate mittevajalikku dubleerimist, teeb ombudsman võimaluse korral koostööd muude ELi institutsioonidega.

osutatud teenuste eest saadetakse Euroopa Ombudsmanile arve, on sellise koostöö tõhusus aidanud märkimisväärselt kokku hoida ELi eelarvevahendeid. Ombudsman teeb koostööd eelkõige järgmiste institutsioonidega:

- (i) Euroopa Parlament, kes aitab nii sisekontrolli ja raamatupidamise kui ka tehniliste teenuste, sealhulgas ehitiste, infotehnoloogia, side, meditsiiniteenuste, koolituse, tõlkimise ja tõlkega;
- (ii) Euroopa Liidu Väljaannete Talitus seoses väljaannete eri aspektidega;
- (iii) Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus, kes teeb suure osa tõlgetest, mida ombudsman koodanike heaks töötades vajab.

■ Eelarve kontroll

Vahendite tõhusa haldamise tagamiseks kontrollib ombudsmani siseaudiitor Robert GALVIN korrapäraselt institutsiooni sisekontrollisüsteeme ja büroo tehtud finantstehinguid.

Sarnaselt muude ELi institutsioonidega auditeerib ka ombudsmani institutsiooni Euroopa Kontrollikoda.

Kuidas Euroopa Ombudsmaniga ühendust võtta

Postiaadress

Euroopa Ombudsman
1 Avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
67001 Strasbourg Cedex
PRANTSUSMAA

Telefon

+33 3 88 17 23 13

Faks

+33 3 88 17 90 62

E-posti aadress

eo@ombudsman.europa.eu

Veebileht

<http://www.ombudsman.europa.eu>

Euroopa Ombudsman uurib
kaebusi haldusomavoli kohta
Euroopa Liidu institutsioonides,
organites ja asutustes.

→→→ <http://www.ombudsman.europa.eu>

Euroopa Ombudsman
1 Avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
67001 Strasbourg Cedex
PRANTSUSMAA

